

ΙΟΥΛΙΟΣ 1873. — ΤΕΥΧΟΣ ΜΖ'.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Τῆς αὐτοκεφάλου Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου καὶ
τινες βιογραφικαὶ σημειώσεις τῶν Ἀρχιεπι-
σκόπων αὐτῆς.

(Συνέχεια ἀπὸ σελ. 275).

Δι' ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων πηγῶν μένουσιν ἡμῖν ἄγνωστα κατ' ἀκρίβειαν τὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐν Κύπρῳ γενόμενα, περὶ ὧν διαλαμβάνουσιν αἱ ἀνωτέρω παρατεθεισαὶ ἐπιστολαὶ, καθὼς καὶ κατὰ πόσον ἐπέδρασε σωτηριωδῶς εἰς τὰς δεινὰς ταύτας περιστάσεις τῆς Κύπρου ἢ τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀλεξανδρείας ἀνάμειξις. Ἐκεῖνο δὲ δυστυχῶς καταραίνεται μόνον ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τούτων, ὅτι ὁ τότε πατριάρχης Ἀντιοχείας Ἰωακείμ, ἐλαυνόμενος ὑπὸ φιλαρχίας, οὐχὶ ὡς ποιμὴν, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς λύκος, ὅστις κατὰ τὴν παροιμίαν εἰς τὴν ἀνεμοζάλην χαίρεται, δραξάμενος τῆς εὐκαιρίας ἐμηχανάτο πάλιν νὰ διεκδικήσῃ ἐπὶ τῆς Κύπρου ἀνύπαρκτα δικαιώματα καὶ, ὀνειρευόμενος ὅτι ἤδη ἐπέστη ὁ καιρὸς νὰ κατορθώσῃ αὐτὸς εὐκόλως ἔτι οἱ προκατόχοι αὐτοῦ δὲν ἠδυνήθησαν μετὰ τσαύτας προσπάθειαις νὰ κατορθώσωσιν, ἐπεκαλεῖτο πρὸς τοῦτο λίαν ἀφελῶς καὶ τὴν τοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας συμμαχίαν, καὶ οὕτως ἀντὶ διε-

(ΜΕΝΤΩΡΟΣ Τομ. Δ'. Τεύχος ΜΖ')

θώσεως ἐπὶ ἤρξανε μᾶλλον τὴν ἀνωμαλίαν τῶν αὐτῶν πραγμάτων. Ἄλλ' ὁ Ἀλεξανδρείας, ἱεράρχης πεφωτισμένος καὶ ἀξίος τῶν Ἀποστόλων διάδοχος, γινώσκων ἀριστα τὴν ἐκυτοῦ ἀποστολὴν καὶ μέχρι τίνος ἡ κανονικὴ δικαιοδοσία ἐκάστου πατριάρχου διήκει, οὐ μόνον δὲν παρεσύρθη ὑπὸ τοῦ ἀφελῶς Ἀντιοχείας ἀλλὰ καὶ ἀπήντησε πρὸς αὐτὸν ὡς εἰκὸς διὰ τῆς διδακτικωτάτης καὶ ἐνταυτῇ δηκτικωτάτης ἐκείνης ἐπιστολῆς τῆς 5 Σεπτεμβρίου τοῦ 1600, ἣτις, καὶ ἂν μὴ ἐσώζοντο μέχρις ἡμῶν οἱ τὸ αὐτόνομον τῆς Κυπριακῆς ἐκκλησίας κατακυρώσαντες συνοδικοὶ κανόνες, ἦτο ἱκανὴ καὶ μόνη νὰ δικαίωσῃ τὴν αὐτονομίαν ταύτην ἐν περιπτώσει πάσης κατ' αὐτῆς ἐπιβουλῆς.

Ἀπορίας δὲ ἀξίον εἶνε τίνος ἕνεκεν ὁ πατριάρχης Μελέτιος ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, προκειμένου περὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τῆς Κύπρου, δὲν ἀπετάθη καὶ πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἐπισκόπους, ἀλλὰ μόνον πρὸς τὰς κοινότητας Λευκωσίας, Ἀμμοχώστου καὶ Λεμεσοῦ. Ἄλλ' ἂν ἐν ταῖς ἀνωμαλίαις ταύταις ἐνείχοντο, ὡς εἰκόζομεν, καὶ οἱ αὐτοὶ ἀρχιερεῖς, τότε εἶνε εὐεξήγητος καὶ εὐλόγος ἡ διαγωγή αὐτῆ τοῦ πατριάρχου Μελετίου.

Μεσοῦντος τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, ἄλλαι πάλιν διενέξεις καὶ σκάνδαλα ἔλαβον χώραν ἐν Κύπρῳ μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν ἐπισκόπων αὐτοῦ. Τούτου ἕνεκα τινες τῶν Κυπρίων ἀνεφέρθησαν ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, πατριαρχεῦοντος Ἰωαννικίου, ὅστις ἀπροσάξιμος αὐτῶν ἐπὶ συνόδου κατέκρινε τὴν διαγωγὴν τῶν ἐπισκόπων καὶ πρὸς καὶ τὴν τῶν διενέ-

ξων και σκανδαλων ἀπηύθυνε συνοδικὸν γράμμα πρὸς τε τοὺς διαφερομένους καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἐν Κύπρῳ ὀρθοδόξους κληρικούς τε καὶ λαϊκούς, ἐπιτιμῶν τοῖς ὑπερβαίνουσι τὰ ὑπὸ τῶν ἱερῶν κληρικών καὶ τοῦ ἀρχιεπίσκοπου ἔθους διαγεγραμμένα ἔρια, νοθευτῶν δὲ καὶ διορίζων αὐτοῖς ἐπιτακτικώτερον τὰ ἔρια τῆς κανονικῆς αὐτῶν δικαιοδοσίας σχετικῶς πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον. Ἐκ τοῦ γράμματος τούτου γίνεται ὀφανερόν ὅτι οἱ ἐν Κύπρῳ μητροπολίται εἴτε ἐξ ἀμαθείας εἴτε ἐξ ἀκράτου φιλοδοξίας ἠξίουσαν ἐκτελεῶσι καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἐπαρχίᾳ ὅτι ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐν ταῖς ἐκυτῶν, ὡσπερ ἦσαν ἰσότημοι αὐτῶν, καὶ ὡς ἐκεῖνος ἐν τοῖς πρὸς αὐτοὺς γράμμασιν οὕτω καὶ αὐτοὶ ἐν τοῖς πρὸς ἐκεῖνον νὰ προγράφονται καὶ νὰ υπογράφονται, ὡς σημειοῖται πρὸς τὸν ἐν Κύπρῳ ἱεροδιδάκταλος Ἐρραῖμ ὁ Ἀθηναῖος, μηδ' ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦλάχιστον διακρίνοντες τὴν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου διαφορὰν.

Τὸ εἰρημένον συνοδικὸν γράμμα, ἐξαχθὲν ἐκ τοῦ ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ κώδικος τῶν ὑπομνημάτων καὶ παραβληθὲν πρὸς τὸ πρωτότυπον, ἐξεδῆθη ἐν ἔτει 1756 ὑπὸ τοῦ τότε μὲν ἱεροδιδάκταλου ἐν Κύπρῳ ἔπειτα δὲ πατριάρχου Ἱεροσολύμων χρηματίσαντος Ἐρραῖμ τοῦ Ἀθηναίου. Δὲν νομίζομεν δὲ πανταπασιν ἄτοπον νὰ παραθέσωμεν αὐτὸ καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα ὡς ἱστορικὸν ἔγγραφο, καὶ τοι δὲν ἐπιδοκιμάζομεν καθ' ὁλοκληρίαν τὸ λίαν δεσποτικὸν αὐτοῦ ὕφος, ὅπερ ἦν σύνηθες καὶ ἀναγκαστὸν ἴσως κατὰ τοὺς χρόνους ἐκεῖνους. Ἴδου αὐτό.

ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ ΕΛΕΩ: ΘΕΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,
Ν Ε Α Σ Ρ Ω Μ Η Σ,
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ. (α).

Μακρυώτατε Ἀρχιεπίσκοπε πάσης Κύπρου τῆς Νέας Ἰουστινιανῆς (β), ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὴ ἀδελφὴ καὶ συλλειτουργγέ, ἱερώτατοι Ἀρχιερεῖς, τιμιώτατοι Κληρικοί, εὐλαβεστάτοι Ἱερεῖς, χρησιμώτατοι ἄρχοντες, καὶ οἱ λοιποὶ θεοσεβεῖς Χριστιανοί, χάρις εἴη ὑμῖν, καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Οὐδὲν που φιλοδοξίας κήκλιον πέφυκεν, οὐδ' ὄσοντε καὶ οἶον κακὸν φάναι δυνατόν. Ἐπειδὴ καὶ κατὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν τῶν ἐχόντων Σωτηρίας στρατεύεται. Ἠγάπησαν γὰρ φησὶν ὁ Κύριος τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον, ἢπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Αὕτη θεσμῶν περιφρονεῖ Θεῶν, Κανόνας πατεῖ Πατέρων, νόμων Ἱερῶν ὀλιγωρεῖ, τάξιν ἀνατρέπει, τῶν ὄντων τὸ κάλλιστον. ταύτη γὰρ τὸδε τε κήκλιον τὸ πᾶν ὁ ξυνοστάς ξυνέστησεν, ἦτε παντέφορος αὐτοῦ διακρατεῖ, καὶ διακυβερνᾷ πρόνοια, καὶ τάξεως ἀνευ

(α) Οἱ πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως συνείθισον νὰ ἐπιγράφωσι τὸν τίτλον αὐτῶν ἐν τοῖς πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου γράμμασιν αὐτῶν, ὡς φαίνεται καὶ ἐν τῷ παρόντι. Ἀπὸ τινῶν δὲ ἐτῶν, ἐπὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου γενομένης πλαγίως παρατηρήσεως, ἔπαυσε τὸ ἔθος τοῦτο ἐλλόγιως κριθὲν ὡς ἀναρμοστον.

(β) Ὁ Κύπρου τιτοφορεῖται ἀνεκθὲν «μακρυώτατος Ἀρχιεπίσκοπος νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου» ἐνταῦθα δὲ οὐχὶ ὀρθῶς ἐπιφέρεται τὸ «νέας Ἰουστ.» ὡς ἐπεξηγήσεις εἰς τὸ «πάσης Κύπρου» καὶ ὅρα τὴν προτεθεισάν σημείωσιν σελ. 162.

ὅπως ὑποσταῖ οὐδὲν, ὅπου γε καὶ λυομένης, ἄνω καὶ κάτω πάντα φέροιο μάλιστα. Ταύτης οὖν δὴ τινες τῶν φιλοδόξων μηδένα πᾶμπαν λόγον ποιούμενοι, καταπατοῦσι μὲν αὐτὴν, ἐν πολλοῖς μὲν καὶ διαφόροις τόποις, μάλιστα δὲ ὡς ἀνηνέχθη τῇ ἡμετέρᾳ Μετριοτήτι ἐπὶ Συνόδου, ὑπὸ τῶν ἀπὸ τῆς ὑμετέρας, παραγενομένων ἐπαρχίας, τῆς περιφήμου φημὶ νήσου τῶν Κυπρίων, ἐν αὐτῇ δὴ, καὶ ἐξόχως οἱ προύχοντες τοῦ ἐκεῖσε ἱερατείου, προφάσει δὴθεν φιλαδελφίας, ὡς κοινὰ τὰ τῶν φίλων, τὸ δ' ἀληθὲς ἐπ' ὀλιγωρίᾳ τῆς σῆς Μακαριότητος, καὶ ἐν προσχηματικῇ χρηστολογίᾳ, τῇ προβολῇ τῆς φιλαδελφίας, τὸ ἀμύχανον διαφθεῖρουσι κάλλος τῆς πανάγου Ἐκκλησίας, τῆς ἡγαπημένης τοῦ Δεσπότη ἡμῶν Χριστοῦ περιστερᾶς, καὶ πάσας τὰς αὐτῆς θεσμοθεσίας, καὶ οὐδὲν ἐστὶν ὃ δύναται τὸ φελαρχον αὐτῶν ἐπισχεῖν καὶ κρατῆσαι, ἀλλὰ παρὰ τοὺς Ἐκκλησιαστικούς θεσμούς καὶ Κανόνας τῶν Ἀγίων ἡμῶν Πατέρων, ταῖς ἄλλων ἐπιβαίνοντες ἐνεργίαις, χωρὶς τῆς τῶν ἐπισταμένων αὐταῖς γνώμης, Ἐνεργουσίαν ἀθαδῶς, ἃ καὶ ταῖς αὐτῶν παροικίαις, καὶ τοὺς μὲν Ἀδελφούς αὐτῶν λυποῦσι, τοὺς δὲ νόμους πατοῦσι, παραβαίνουσι δὲ καὶ τὰς Ἱεράς τῶν Ἀγίων Πατέρων παραδόσεις, καὶ εἰς οὐδὲν ἐξ ὧν δρῶσι δεικνύουσι ἡγείσθαι, καὶ τῶν ἐκ τοῦ λαοῦ, οὐκ ὀλίγους σκανδαλίζουσι, παρακούοντες καὶ μὴ φρίττοντες τὴν ἀπειλήν τοῦ εἰπόντος, οὐαὶ τῷ σκανδαλίζοντι ἕνα τῶν μικρῶν τούτων, καὶ μάλιστα οἱ ὀφείλοντες ὑπόδειγμα εἶναι τῶν ἄλλων, καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πατρικῶν νόμων ἀκριβεῖς ὅτι μάλιστα ὑπάρχειν φύλακες. διάτοι οὖν δὴ τοῦτο, ἡ Μετριοτήτης ἡμῶν, ὡς φροντίδα ἔχουσα πασῶν τῶν κατὰ μέρος Ἐκκλησιῶν, τῆς Ἀνατολικῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Ἀγίας Ἐκκλησίας, οὐκ ἀνεχομένη ἐπὶ πολὺ παρορᾶν ταῦτα, καὶ τὰ ἔρια ἃ ἔθεντο οἱ Πατέρες ἡμῶν μεταίρειν καὶ καταπατεῖσθαι, ἐπειδὴ οὐκ αὐτοὶ καταφρονοῦνται, ἀλλ' ὁ τούτους ἐπὶ τοῦτο κινήσας, ὁ γὰρ φησὶν «σὶν ὑμᾶς ἀθετῶν, ἐμὲ ἀθετεῖ, καὶ οὐχ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες» ἄλλα τὸ Πνεῦμα τοῦ Πατρὸς ἡμῶν τοῦ ἐν τοῖς Οὐρανοῖς, ἠθέλησε τὰς καταχρήσεις ταύτας, καὶ ἀτάκτους παραβάσεις παντελῶς ἐκκόψει, ὥστε μηκέτι γίνεσθαι.

Διὸ Συνοδικῶς τῆς ἡμῶν μετριοτήτος προκαθημένης, συμπαραδεδρευόντων αὐτῇ καὶ τῶν ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν αὐτῆς Ἀδελφῶν, καὶ συλλειτουργῶν, ἐντιμοτάτων Κληρικῶν, χρησιμωτάτων ἀρχόντων, καὶ πολλῶν ἄλλων παρευρεθέντων Φιλοθέων Χριστιανῶν, τῶν κατὰ πνεῦμα Ἰῶν αὐτῆς ἀγαπητῶν, καὶ λόγων οὐκ ὀλίγων περὶ τῶν ρηθέντων (1) καταχρήσεων γενομένων, τῶς ἔδοξε, τῇ ἡμῶν Μετριοτήτι, καὶ κοινῇ ἅπασιν ὀρισθῆναι ταῦτα, καὶ γραφῆναι, τοῦ μηκέτι γίνεσθαι τὰ τοιαῦτα. τούτου χάριν ἀσαλεύτων μενόντων τῶν προνομίων τῆς ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος, ἀδελφικῶς βοηθοῦμεν, καὶ Συνοδικῶς ἀποφανόμεθα, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι, ἵνα μηδεὶς ἀπὸ τοῦ νῦν, ἀφ' οὗ ἀκούσει τῶν παρόντων Συνοδικῶν ἐνταλμάτων, τολμήσῃ τι τοιοῦτον διαπράξασθαι, οὔτε τῶν αὐτοῦ Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων, οὔτε τῶν Εὐλαβεστάτων Ἱερέων, ἀλλ' ἐντὸς τῶν οἰκείων ὅρων ἐκκστον ἵστασθαι.

(1) Σ. Σ. Τὸ ἔγγραφο τοῦτο ἀντεγράφη πιστῶς.

ἐὰν δέ τις τῶν Ἱερέων ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ μεταβαίῃ εἰς ἑτέραν, δεῖ ἑαυτὸν ἐπιδεικνύειν καὶ τὰ συστατικά αὐτοῦ, τῷ κατὰ τόπον πρωτεύοντι, καὶ οὕτω τὰ ἱερατικά μετὰ θελήσεως αὐτοῦ ἐκτελεῖν, ὁμοίως καὶ ἕκαστον τῶν Θεοφιλεστάτων Ἀρχιερέων δεῖ δρᾶν, ἵνα μὴ γίνωνται συγχήσεις καὶ ταραχαὶ ἐν τῇ πανακρόμῳ τοῦ Χριστοῦ Νύμφῃ Ἐκκλησίᾳ, ἐν ἣ τὴν ἑαυτοῦ ἀφήκεν εἰρήνην, ἐπὶ δὲ τούτοις, τοὺς ἐν τῇ λαμπρᾷ πόλει τῆς Λευκοσίας τυχόντας Ἱερωτάτους Ἀρχιερεῖς, ὁποῖοι καὶ ὁποῖονοῦν ἂν δὴ ποτ' εἴησαν προνομίων, οἱ Ἱερεῖς ἐν ταῖς ἑαυτῶν Ἐκκλησίαις τιμάτωσαν, ὡς καὶ ταύτῃ τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων ἀγαπᾶ γίνεσθαι, ἧς τὸ ἔθος χρῆ πανταχοῦ κρατεῖν κατὰ τοὺς Ἐκκλησιαστικούς θεσμούς, ἧτοι ἀφέτωσαν, ἵστασθαι αὐτοὺς ἐν τῷ πρώτῳ τόπῳ μετὰ τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν Θρόνον, θυμιάτωσαν αὐτοὺς τρισὶν ἀπλαῖς εὐθειαις, ἀλλ' οὐ σταυροειδῶς. Ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ Εὐαγγελίου μετὰ τὸ τελέσαι τὴν εἰσόδον εὐχὴν ὁ Ἱερεὺς ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἐκκλησίας, ἀπίτω εἰς τὸν Ἀρχιερέα καὶ διδόντω αὐτῷ ἀσπάσασθαι τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ πάλιν ἐν τῷ μέσῳ ἐρχέσθω, καὶ ἐκφωνεῖτω τό, Σοφία ὀρθοί. ἐν δὲ τῇ Μεγάλῃ εἰσόδῳ, τοσοῦτον διαράτω τὸ στόμα, ὅσον αὐτὸν ἀκούειν, καὶ λεγέτω, μνησθεῖν Κύριος ὁ Θεὸς τῆς Ἀρχιερωσύνης σου. θέλων δὲ τῶν φρικτῶν μεταλαβεῖν Μυστηρίων ὁ Ἀρχιερεὺς, ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ἔνδον φορεῖτω, καὶ μεταλαμβάνετω πρῶτος, ἀλλ' οὐ μεταδίδόντω τῷ Ἱερουργοῦντι, τὸ δὲ ἀντίδωρον πεμπέσθω αὐτῷ ἐν ᾧ ἵσταται τόπῳ, καὶ λαμβανέτω, εἶτα πρὸς τὸν Ἱερέα ἐπανακαμπτέτω, καὶ ὁ Ἱερεὺς τῷ λαῷ διανεμέτω ἐν δὲ τῷ ἐξέρχεσθαι, προηγεῖσθω πάντων ὁ Ἀρχιερεὺς, καὶ πλὴν τούτων, μηδὲν οἱ Ἱερεῖς αὐτοῖς νεμέτωσαν εἰδὲ τις εὐρεθῆ, πλέον τι τούτων διανεμῶν, ἀργὸς ἔστω ἐπὶ χρόνοις τριῶν πάσης ἱεροπραξίας, καταφρονῶν δὲ τῆς ἀργείας, καὶ ἀφωρισμένος, ὡς τελεία καθαιρέσει ὑπόδικος τοῖς δὲ τιμωτάτοις αὐτόθι Κληρικοῖς τῆς ὑμετέρας ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς διαταττόμεθα, ὅπου δ' ἂν τύχῃ, μὴ ἔῃν τοὺς Ἱερωτάτους Ἀρχιερεῖς, τί πλέον τούτων τῶν ρηθέντων αὐτοῖς ἀπονέμειν, ἀλλὰ συστέλλειν αὐτοὺς τῶν οὐ προσηκόντων πάσῃ δυνάμει εἰδὲ ἕκοντι παραχωρήσωσιν αὐτοῖς, καὶ οὐ κωλύσωσιν ὅση δύναμις, ἵστασθαι ἑαυτοὺς ἐπιτιμῶν περιπετωκῶτας ἀλύτῳ, καὶ τοῦ ἰδίου ἐκπετωκῶτας ἀζιώματος. Πρὸς τούτοις δὲ διορίζομεθα ἐξαποφάσεως, καὶ τοῖς Θεοφιλεστάτοις Ἀρχιερεῦσι, καὶ ἀπαγορεύομεν, μὴ πλέον τῶν διαταχθέντων ζητεῖν, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι οἷς καὶ οἱ ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι ἀρκοῦνται Ἀρχιερεῖς, καὶ μήτε εἰσερχομένοις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ζητεῖν ψάλλεσθαι τι, οὔτε ράβδον κατέχειν, ἀλλ' οὐδὲ ἔξω. ἐν γὰρ μόνῃ τῇ αὐτῶν Ἐπαρχίᾳ ταῦτ' ἔξεστιν οὔτε τὸν λαὸν εὐλογεῖν, οὔτε παρ' αὐτοῦ καιρὸν τὸν Ἱερέα λαμβάνειν, οὔτε παρ' αὐτῷ εἰσοδεῖν, οὔτε τὸ εἰρήνην πᾶσιν ἐκφωνεῖν, οὔτε σταυροειδῶς θυμιάσθαι, οὔτε τὸν θυμῶντα εὐλογεῖν, οὔτε φανερῶς, οὔτε κρυφίως, οὔτε τὸ ἀντίδωρον διδόναι, οὔτε τί ὅλως τῶν ἐν τῇ ἰδίᾳ Ἐπαρχίᾳ προσηκόντων αὐτοῖς ὡς Ἀρχιερεῦσι· καὶ ταῦτα μὲν ἀπόντος τοῦ αὐτῶν Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, παρόντος δὲ πολλῶ μᾶλλον μηδὲν ὅλως τολμάτωσάν τι σφετερίζεσθαι Ἀρχιερατικόν, πλὴν τῆς παρ' αὐτῷ στάσεως. θέλοντος δὲ μετ' αὐτῶν Ἱερουργῆσαι, προηγεῖσθαι μηδὲνα παντάπασιν τολμᾶν οἰωδῆτινι τρόπῳ, τῶν Ἀρχιερέων, πλὴν εἰμὴ τυχὸν τύχει τις τῶν ἀγι-

ωτάτων Πατριαρχῶν, μετ' αὐτοῦ καιρὸν λαμβάνειν, καὶ ὁμοῦ τὰς Ἀγίας ἀσπάζεσθαι εἰκόνας, ἀλλὰ μόνον τὸν Μακαριώτατον αὐτῶν, οὗ λαμβάνοντος καιρὸν, δεῖ πάντας ἵστασθαι ἔξω τῶν αὐτῶν στασιδίων μετὰ δὲ τὸ τελέσαι τὸν ἀσπασμόν, καὶ τὸν λαὸν εὐλογεῖν, καὶ ἐπὶ τῆς ἐν τῷ μέσῳ καθεσθῆναι καθέδρας, τότε φοιτᾶν τοὺς Ἀρχιερεῖς ἀνά δύο, καὶ λαμβάνειν καιρὸν παρ' αὐτοῦ, εἰσιόντας εἰς τὸ θυσιαστήριον ἐνδύεσθαι, ἔπειτα τοὺς Ἱερεῖς, εἶτα τοὺς διακόνους, καὶ οὐδὲν ὅλως πλέον τι ἔχειν τῶν Ἱερέων τοὺς Ἀρχιερεῖς ἐν τοιαύτῃ ἱεροτελεσίᾳ, εἰμὴ τὰ περιβόλαια, καὶ τὸ προηγεῖσθαι, καὶ αὐτῷ συγκαθέζεσθαι.

Θέλονται δὲ ἐπισκέψασθαι ἅπασαν τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν, πάντα δύνασθαι φαμέν ἀνά πᾶσαν τὴν Νῆσον, ὡς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τῆς Λευκοσίας ἐνεργεῖν μηδενὸς ἐναντιουμένου τὸ σύνολον ᾧ δὲ πάντας πείθεσθαι, καὶ ὡς Πατέρα αὐτῶν τιμᾶν, καὶ ὑπέκειναι, καὶ αἰδεῖσθαι, καὶ μηδὲν μηδένα πάμπαν ἀντιπράττειν, ἢ παρακοῦειν τῶν νουθετημάτων αὐτοῦ, εἰδὸτα ἑαυτὸν αἰωνίου τευξόμενον κρίσεως· καὶ τοσοῦτω μᾶλλον, ἔσον καὶ πρὸς τοὺς ἔξω τινὲς καταφεύγοντες ζημιούσι τὴν αὐτῶν Ἀγίαν Μητέρα Ἐκκλησίαν, ἀπολακτίζοντες τὰς νουθετήσεις ὡς ἡμίονοι, ἀγνωστοῖν, ὅτι ὁ ὑψηλότατος ἡμῶν καὶ Οἰκουμενικὸς Θρόνος, φροντίζει κακέινων, καὶ τοὺς ἀπειθεῖς τιμωρήσει, ἵνα γένωνται εὐπειθεῖς τὰ γὰρ Ἀρχαῖα ἔθη κρατεῖσθαι, ἢ ἐν Νικαίᾳ Ἱερά διακελεύεται Σύνοδος. ἔθος δὲ Ἀρχαῖον, τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, Ἐπισκόπων εἶναι Ἀρχιεπίσκοπον, καὶ μὴ τὰ αὐτὰ ἐκείνῳ αὐτοῦ δύνασθαι, κατὰ πᾶσαν τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν ἐνεργεῖν· ἀλλ' ἕκαστον ἐντὸς τῶν οἰκείων ἵστασθαι ἔρων ἢ γὰρ ἀρχή, τινῶν ἔργον, καὶ δύναμις, καὶ προνόμιον, οὐ τὰ αὐτὰ τῇ ἀρχῇ· ἐπεὶ οὐκ ὄνομα μόνον ἐστὶ διάκενον, τό, Ἀρχιεπίσκοπος, ἀλλὰ καὶ πρᾶγμα, ἵνα μὴ ἀταξία, καὶ ἀναρχὸς πολυαρχία ἢ ἐν τῇ Ἀγίᾳ Ἐκκλησίᾳ. αἰσχροὺν γὰρ ἐν μὲν τοῖς σωματικῶς μὴ πολλοὺς ποιεῖν τὰ τοῦ ἀνδρὸς τῇ αὐτῷ συνευγμένῃ, θάνατος γὰρ ἐπατελεῖται τῷ τολμήσαντι καὶ σωματικῶς, ἢ ψυχικῶς, ἐν δὲ τοῖς Πνευματικῶς τοῦτο μὴ τηρεῖν, καὶ μάλιστα τοὺς Ἀρχιερεῖς· ὅθεν παραγγέλλομεν αὐτοῖς ἅπασιν, τῇ ἡμετέρᾳ ταύτῃ ἐμμένειν Συνοδικῇ διαταγῇ, καὶ τὸ σύνολον μὴ παρενοχλεῖν. εἰδὲ μὴ ὑπέξωσιν, ἀλλ' εὐρεθῶσι τινὲς τούτων καταχρόνιοι τῶν διαταχθέντων, καὶ ὑπ' οὐδενὸς κατασταλῶσι, γνωστὸν ἔστω, ὅτι τὴν ἡμετέραν ὡς ἂν μάθωσιν ὑποστήσονται ἀγανάκτησιν, καὶ ἐκκλησιαστικῶς, καὶ ἐξωτερικῶς. ἐπεὶ ὁ Θεὸς ἀνάτιος, αἰτία δὲ τοῦ ἐλομένου. Καὶ χρῆ τοὺς τῶν πατέρων κανόνας πανταχοῦ κρατεῖν, καὶ τὰ ἔθιμα τῶν ἐκκλησιῶν πασῶν, καὶ μάλιστα τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλῃς ἐκκλησίας. οὕτω ποιητέον ὑμῖν πᾶσι, καὶ μὴ ἄλλως ἐξ ἀποφάσεως. ἢ ἐξ τοῦ Θεοῦ χάρις, καὶ ἡ εὐχὴ τῆς ἡμῶν μετριότητος, εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. πρεσβεξάτω ἡ Μακαριότης, τοῦ ἀναγνωσθῆναι τὸ παρὸν ἐν πάσῃ τῇ Νήσῳ. α χ ν α.

Ἐν Μηνί Ἰουλίῳ. Ἰνδικτιῶνος, Δ'.

Ὁ Ἡρακλείας, Μελέτιος· Ὁ Ἐφέσου, Ἰγνάτιος· Ὁ Κυζίκου, Ἀνθίμος· Ὁ Νικομηδείας, Κύριλλος· Ὁ Νικαίας, Πορφύριος· Ὁ Ἀνδριανουπόλεως, Νεόφυτος· Ὁ Εὐρίπου, Δανιήλ· Ὁ Λαρίσης, Παΐσιος· Ὁ Μηδείας Χριστοφόρος· Ὁ Διδυμοτόλῃου, Ἰάκωβος

Διὰ τοῦ γράμματος τούτου οἱ τότε ἐν Κύπρῳ Μητροπλίται περιωρίσθησαν εἰς τὰ κανονικὰ αὐτῶν ὄρια καὶ ἔκτοτε ἡ διατύπωσις αὐτῆς τηρεῖται ἀκριβῶς μέχρι τῆς σήμερον.

Οὐ μόνον δὲ τότε ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλαις πολλαῖς περιστάσεσιν ἢ μεγάλη ἐκκλησία, ὁσάκις ἢ ἐκκλησία τῆς Κύπρου ἐπεκαλεῖτο τὴν ἐπικουρίαν αὐτῆς, ὡς ἀδελφὴ θεῖα προνοία πασῶν τῶν ἄλλων ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν πλείονα ἠθικὴν δύναμιν κεκτημένη, παρεῖχε προθύμως ὡς καὶ ἀλλαχοῦ οὕτω καὶ ἐν Κύπρῳ τὴν ἰσχυρὰν αὐτῆς ἀδελφικὴν συναντιληψίν. Τούτο καταφαίνεται καὶ ἐν τοῖς προϋποστηρηθεῖσιν ἐπὶ τῆς ἐν Κύπρῳ φραγκοκρατίας, οὐχ ἤττον δὲ καὶ ἐν τοῖς ἐπομένοις, ὡς ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀρχαίοις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ ἐν τῷ τῶν ὑπομνημάτων αὐτῆς μεγάλῳ κώδικι σωζομένων πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν γραμμάτων ἐξάγεται (α). Οὐ μόνον δὲ προσκαλυμμένη ἀλλ' ἔστιν ὅτι καὶ αὐθόρμητος ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας τῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν προνοοῦσα ἐν ἀνάγκῃ προέβαινε καὶ εἰς κανονικὰς καθαιρέσεις ἀρχιεπισκόπων καὶ πατριαρχῶν, ἔχουσα ὅμως πάντοτε συμψήφους καὶ τοὺς ἄλλου πατριάρχας, ὡς ἔπραξε τοῦτο πρότερον μὲν ἐπὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀθανασίου, ὕστερον δὲ ἐπὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Νικηφόρου καὶ τοῦ πατριάρχου Ἀντιοχείας Κυρίλλου τοῦ ἀνήλικου καὶ εἰς ἄλλας περιστάσεις, ὅποτε δεῖσι.

Ἐντεῦθεν καὶ ὁ ρηθεὶς ἀρχιεπίσκοπος Νικηφόρος, ἐπειδὴ γέρον ἤδη ἀπατηθεὶς συνεκοινωνήσας Παρθενίῳ τινὶ ὑπὸ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καθαιρεθέντι καὶ εἰς Κύπρον ἐξορισθέντι, καθηρέθη καὶ αὐτὸς καὶ δὲν ἐλύθη τῆς καθαιρέσεως ἕως οὗ, ἀπελθὼν αὐτοπροσώπως εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐζήτησε συγχώρησιν παρὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς συνόδου καὶ, συγγνώμης τυχὼν, ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐφωδιασμένος διὰ πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ ἀθωωτικοῦ γράμματος πρὸς τοὺς ἐν Κύπρῳ ὀρθοδόξους τῷ 1672 γεγραμμένου, ἐν ᾧ μετα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Διονυσίου συνυπέγραψαν καὶ οἱ πατριάρχαι Ἀντιοχείας Νεόφυτος καὶ Ἱεροσολύμων Δοσίθεος.

Ἐν ἔτει 1668 ὁ ἀρχιεπίσκοπος Νικηφόρος συνεκρότησεν ἐν Λευκωσίᾳ σύνοδον τῶν Κυπρίων ἐπισκόπων καὶ πολλῶν ἄλλων

ιερέων καὶ κληρικῶν καὶ κατέδικατε τὰς πλάνας τῶν Καλδινιστῶν. Τὰ πρακτικὰ τῆς συνόδου ταύτης καθὼς καὶ τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς συντάξεν ὁ ἱερομόναχος Ἰλαρίων ὁ Κιγάλας, ὁ διαδεξάμενος τὴν ἀρχιεπισκοπὴν μετὰ τὸν Νικηφόρον, καὶ παρέδωκε τοῖς Καπουκίνοις πατράσιν, οἵτινες ἀπέστειλαν αὐτὰς εἰς τὴν Γαλλίαν, καθὼς λέγει ὁ Λεκουίνος, καὶ ἐξέδωκαν Λατινιστῶν ἐν τέλει τοῦ Β' βιβλίου (de perpetuitate fidei eucharisticae) (α).

(α) Τὰς ἀποφάσεις ταύτας ἀπαρράλλκτως ὡς συνετάχθησαν ὑπὸ τοῦ Ἰλαρίωνος εὗρομεν εὐτυχῶς ἐν τινὶ χειρογράφῳ τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μεταγεγραμμένας ἐν ἔτει 1743 ἐξ ἰδιοχείρου τοῦ Ἰλαρίωνος, καθ' ἣν φέρει σημειωσιν τὸ εἰρημένον χειρόγραφον ἐξ οὗ μεταγράψαντες αὐτὰς καὶ ἡμεῖς παραθέτομεν ἐνταῦθα ἀπαρράλλκτως μετὰ τῆς προτεταγμένης ἐκεῖ σημειώσεως τοῦ ἀντιγράφου, ὅστις κατὰ τὸν ἱστοριογράφον τῆς Κύπρου Κυπριανὸν (σελ. 362) εἶνε Παῖσιος ὁ τότε μὲν ἀρχιμανδρίτης τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς βραδύτερον δὲ γενόμενος ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου.

Ἰδοὺ το ἀπαράλλκτον ἴσον τοῦ χειρογράφου, ὅπερ διετέλει μέχρι τοῦδε ἀνέκδοτον. § « Ταῦτα τὰ καθυπογραφέντα κεφάλαια εὗρον ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ τῆς ἀγιωτάτης ταύτης Ἀρχιεπισκοπῆς κατὰ τὸ α ψ μ γ ο ν ἔτος ἐν τινὶ διεφθαρμένῳ σημειώματι, ἰδιοχείρῳ ὅμως τοῦ αὐτοῦ κύρ Ἰλαρίωνος, βεβαιούοντος τοῦτο δι' ἰδίας αὐτοῦ υπογραφῆς ».

« Ἰλαρίων θεῖα καὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ Θρόνου χάριτι Ἰσπίσκοπος, μέγας τῆς αὐτῆς ἀγίας καθέδρας Θεολόγος καὶ τῶν ἀπανταχοῦ τῆς ἐκκλησίας διδασκαλῶν ἕξαρχος (*). Πᾶσι τοῖς ἐντευχομένοις καὶ ἀναγνώταις μέλουσι τὰ παρόντα γράμματα τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, διαβεβαιούμεθα, ὅτι τὰ καθυπογραφέντα κεφάλαια αὐτολεξεὶ ἀπογέγραπται, ἐν τῇ Λευκωσίᾳ, τῇ περιήμῳ τῆς νήσου Κύπρου μητροπόλει, γενομένης Συνόδου, ὀγδόῃ ἀπριλίου τοῦ ἰσταμένου ἔτους, ἐν τῷ τοῦ ἐνδόξου Ἀρχαγγέλου Ναφ, προκαθεζομένου τοῦ μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου πάσης Κύπρου κυρίου Νικηφόρου, συνεδριαζόντων αὐτῶ καὶ τῶν πανιερωτάτων μητροπολιτῶν τοῦ τε Πάφου κυρίου Μακαρίου, τοῦ τε Κυρηνίας κύρ Νικηφόρου, ἐτι τοῦ Νεμεσοῦ κυρίου Γερασίμου, πρὸς τούτοις καὶ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, καὶ τῶν ἐξάρχων Ἀμμοχώστου, Ἀρσινόης, Κουρίων, Σάλων, πολλῶν τε καθηγουμένων καὶ ἀξιωματικῶν καὶ ἱερέων ἧς αἱ πράξεις παρ' ἡμῖν καὶ σώζονται καὶ φυλάττονται, ἧς περ μόνον τὰ κεφάλαια ἦτι τοὺς συνοπτικοὺς ὄρους μετὰ τὴν διεδοκίμη ἐκείνων ἡμεῖς αὐτοὶ διδασκαλίαν ἀπεγραψάμεθα, ἐκτενῶς ἐπιθεθέντων καὶ ἐκλιπαρησάντων τοῦ ὁσιωτάτου πατρὸς Φραγγίσκου τοῦ Ἀποβριστάκ καπουκίνου, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ὡς ὑπέστρωται.

Ἐκ τῆς τοῦ α. κεφ. διδασκαλίας, Περὶ τῶν ἀγράντων Μυστηρίων.

« Ὡς τε εἴτις εἶποι τὸν ἐξ ἀληθοῦς ἱερέως ἱεουργούμενον ἄρτον καὶ οἶνον μετὰ τὸ ἀγιασθῆναι (ρητοῖς τισιν ὑπὸ Χριστοῦ νενομοθετημένοις λογίοις) μὴ εἶναι αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ αἷμα οὐσώδως καὶ πραγματικῶς τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτήρος ἡμῶν, ἀλλ' ἢ τύπον καὶ σύμβολον, ἢ σώζεσθαι μετὰ τοῦ μυστηρίου τὴν οὐσίαν τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου, καὶ μὴ μᾶλλον ἐκεῖνα παντελῶς ἀπολείπεσθαι μετὰ τὸν ἁγιασμόν (μόνον υπερφωῶς σωζομένων μετὰ τῆς ποσότητος, καὶ τῶν λοιπῶν συμβεβηκότων) ὥστε γίνεσθαι ἀληθῆ τινα καὶ ἀκριβῆ μετουσίωσιν, τουτέστι μεταβολὴν πάσης τῆς προϋπαρχούσης οὐσίας τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου εἰς ὅλην τὴν οὐσίαν τοῦ δεσποτικοῦ σώματός τε καὶ αἵματος. Ἡ μὴ οὐσίαν εἶναι λογικὴν κυρίως καὶ ἀναίμακτον, ἱασηρίον καθ' ἑαυτὴν τῶν ἀμαρτιῶν ζώντων ἐν μετανοίᾳ καὶ θενωτῶν ἢ μὴ δεῖν λατρευτικῶς αὐτὰ τὰ μυστήρια προσκυνεῖσθαι ὡς αὐτὸν τὸν ἐκ δεξιῶν τοῦ αἰωνίου Πατρὸς καθεζόμενον Θεάνθρωπον Κύριον, αἰρετικὸς κρινέσθαι καὶ τοῖς τῶν αἰρετικῶν ἐπιτιμίοις ὑποκεισθῆναι.

Ἐκ τοῦ β'. κεφ. Περὶ Ἀρχιερωσύνης.

« Ὡστε τοὺς τὴν ἀρχιερωσύνην μὴ παρὰ Χριστοῦ νενομοθετησθαι λέγοντας, ὑπὸ τε τῶν παραλαβόντων εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τοὺς ἐξῆς ἐπίσης μὴ

(*) Περὶ τοῦ Ἰλαρίωνος τούτου θέλομεν διαλέξει ἀκολουθῶν ἐν οἰκείμῳ τόπῳ.

(α) Ἐν τινὶ γράμματι τοῦ πατριάρχου Γαβριὴλ πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου Χρύσανθον φέροντι χρονολογίαν 1784 εἰσαὶ γεγραμμένα καὶ τὰ ἐξῆς « Ἔθος ἀρχαῖον καὶ ἔργον τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας τὸ οἰκουμενικὸν αὐτῆς ἀξίωμα ἐνδεικνυμένην ἀντιλαμβάνεσθαι μὲν προθύμως πρὸς τὰς χρεῖας τῶν ἀπανταχοῦ ἐκκλησιῶν τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, ἐξομαλίζει δὲ καὶ διενθύνει πρὸς τὸ δίκαιον, εἴτι κατὰ παρεκτροπὴν τῶν θείων καὶ ἱερῶν νόμων, καὶ διεστραμμένως ἔφθη γεγεννημένον, καὶ τοὺς τῆς τοιαύτης παρανόμου πράξεως ἐργάτας καὶ αὐτουργοὺς τιμωρίας καὶ παιδείας ταῖς προσσηκούσαις καθυποβάλλειν κτλ. » Ἐν ἄλλῳ δὲ γράμματι ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Πρακοπίου ἐκδοθέντι τῷ 1785 φέρονται ταῦτα « ὡς περ ἐπὶ τῶν στόλων ὁ ἐπὶ τοῦ μεγίστου τῶν πλοίων στόλαρχος, οὗ τῆς ἰδίας μόνης ἐπιμελεῖται εὐπλοίας καὶ σωτηρίας ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὰ παραπλέοντα πλοίαρῖα τε καὶ ἐφορὰκάδας διηγεῖται τῇ ἐπιμελείᾳ καὶ βοήθειᾳ... ὡσαύτως καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλη Ἐκκλησία οὐ μόνον τῶν καθ' ἑαυτὴν φροντίζει παροικίων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς λοιπὰς πατριαρχικὰς καὶ ἀρχιεπισκοπικὰς παροικίας προχείρως πάννυτὰς ἐπικουρίας παρέχεται καὶ ἀντιλήψεις, εἴποτε τύχοιεν αὐτῆς δεηθεῖσθαι. » κτλ. (κωδὶξ τῶν ὑπομνημάτων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς σελ. 96 καὶ 98).

II.

Ἐπειδὴ οἱ κατὰ καιροὺς ἀρχιεπίσκοποι τῆς Κύπρου, ὄντες καὶ ἐπίτροποι τῶν Χριστιανῶν παρὰ τῇ Ὀθωμανικῇ κυβερνήσει δυνάμει τῶν ὧν λαμβάνουσι βασιλικῶν διπλωμάτων (Βερατίων), λαμβάνουσι ἐνεργὸν μέρος καὶ εἰς τὴν διεξαγωγὴν πολιτικῶν τῆς νήσου ὑποθέσεων, διὰ τοῦτο πολλάκις ψήφω κοινῇ τοῦ ποιμανίου αὐτῶν ἀπεδήμουν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ αὐτοπροσώπως εἰς τὴν ὑψηλὴν Πύλῃν παριστάμενοι ἀνέφερον αὐτῇ τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων τῆς νήσου καὶ ἐξητοῦντο παρ' αὐτῆς ἢ τῶν τυχόν κκκῶς ἐχόντων πολιτικῶν καὶ διοικητικῶν πραγμάτων τὴν διόρθωσιν ἢ τὸ ἔλεος καὶ τὴν ἀρωγὴν αὐτῆς πρὸς ἀνακούφισιν τῶν πτωχῶν ἐκ τῆς δυστυχίας, ἣν πολλάκις ἔπασχον ὑπὸ τῆς ἐξ ἀμνημονεῦτων χρόνων κατ' ἔτος μαστιζούσης τὴν νῆσον πανωλέθρου ἀκρίδος καὶ ὑπὸ τῆς κατὰ καιροὺς ἐπισυμβαίνουσας αὐτῇ ἀνομβρίας, ἕνεκα τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι ὑπέκυπτον εἰς ὑπέρογκα χρέη, καὶ πολλοὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ζήσωσιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν ἀπεδήμουν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν καὶ ἔμειναν ἢ νήσος τοῦ πλείστου μέρους τῶν κατοίκων αὐτῆς ἔρημος. Περὶ τούτου βεβαιούμεθα ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς νήσου, ἣτις ἀναγράφει πλῆθος τοιούτων δυστυχιῶν καὶ ἐρημώσεων ἐπισυμβασῶν κατὰ καιροὺς ἐν τῇ νήσῳ. Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς σήμερον ἐσμὲν αὐτόπται καὶ μέτοχοι ὁμοίων δυστυχιῶν ἕνεκα τῆς ἀπὸ τριῶν ἐτῶν ἐπικρατούσης ἐν τῇ νήσῳ ἀνομβρίας.

διαδεδοσθαι ἢ μὴ διαδίδοσθαι ρητῇ τινι τελεταρχικῇ τάξει, ἢ ἀναγκαίαν μὴ εἶναι τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱεραρχίᾳ, ἢ τὴν ἱερωσύνην χωρὶς ἐπισκόπου χειροτονίας τελεῖσθαι μόνῃ ψήφῳ ἢ ἐκλογῇ λαοῦ καὶ κλήρου, τοὺς τοιούτους αἰρέσεις ὑποδίκους κρίνεσθαι ὡς καὶ τὴν ἀρχαίαν τῶν ἁγίων ἀποστόλων παράδοσιν καταλύοντας, καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διακόσμησιν ἀνατρέποντας.

Ἐκ τοῦ γ'. Περὶ τοῦ ἁγίου Μύρου.

Εἴτις ἄρα τὸ ἱερώτατον χρίσμα μὴ ἐν κυρίως ὁμολογῇ τῶν ἐπτὰ μυστηρίων ἐκ παραδόσεως τῶν Ἀποστόλων ἀπὸ τοῦ παμβασιλέως Χριστοῦ νομοθετηθὲν, χάριν τε προσφάτως καὶ ἁγιασμὸν ἴδιον ἐκ τούτου τοῦς χρισμένοις προσεῖσθαι διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὡς χαρακτηριστὸν βασιλικοῦ νοσητοῦ αξιώματος, σφραγίζοντα εἰς κληρονομίαν οὐρανοῦ βασιλείας, ἔτι τε εὐρωστίαν, καὶ ἀνδρείαν κατὰ τῶν ὁρατῶν καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν, καὶ ὁσμὴν εὐδοκίας τῷ Θεῷ ἐν τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις, ὁ τοιοῦτος τὴν ὀλοκληρίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακοσμήσεως ἀναίρει, ἢ ἡ σοφία οἰκοδομοῦσα τὸν ἑαυτῆς οἶκον διὰ τῶν ἐπὶ τῶν στήλων προεδήλωσε, καὶ ὁ πάλαι νόμος διὰ τῆς ἐπαφάτου λυγνίας καὶ ἄλλων τύπων ἐν τῷ ναῷ προεικόνισε.

Ἐκ τοῦ δ'. Περὶ νηστείας.

Διὸ καὶ ἡμεῖς τοῖς τῆς ἁγίας ἐν Γάγγρᾳ συνόδου νενομισμένοις ὁμοφρονούντες συναποφαινόμεθα, εἴτις διὰ νομιζομένην ἄσκησιν ἐν τῇ Κυριακῇ νηστεύει, ἢ χωρὶς σωματικῆς ἀνάγκης τὰς παραδεδομένας νηστείας εἰς τὸ κοινὸν φυλασσομένας ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας παραλείβει, ἀνάθεμα ἔστω.

Ἐκ τοῦ ε'. Περὶ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος.

Εἴτις οὖν τὸ ἰσάγγελον τῶν μοναχῶν καταγινώσκει πολίτευμα, καὶ τὰς αὐτῶν συνθήκας τε καὶ ἐπαγγελίας ἐφευρέματα βλασφημῆσαι τοῦ Σατανᾶ, εἴτε παρθενίαν καὶ ἀγαμίαν, εἴτε πτωχείαν καὶ ἀκτημοσύνην ἐκούσιον, εἴτε ὑποποιὸν ταπεινίσιν καὶ ὑπακοήν, εἴτε τὴν περὶ τὸ ἐνδομια καὶ τροφὴν σκληραγωγίαν, ἀγρυπνίας τε καὶ χαμοκειτίας, καὶ ὅσα τοιαῦτα, αὐτὸς ἑαυτὸν φιληδονίας, τρυφηλῆς τε καὶ ἐμπαθοῦς βιοτεύσεως χαρακτηριστὸν κεκαυτηριασμένον συνίστησιν αὐτοῖς ἑαυτοῦ τε ἐκ παραλλήλου, ἢ καὶ ἐνδικιώτερον ἐπισπάσασθαι τὸ ἀνάθεμα, ὅπερ ἡ ἁγία ἐν Γάγγρᾳ σύνοδος τοῖς ἐν παρθενίᾳ καὶ ἐγκρατείᾳ, τοῖς ἐν γάμῳ καὶ βρωματῶν ἐλευθερίᾳ χρωμένοις δι' ὑπερηφανίαν καὶ κεκαυτηριασμένην ἄντως συνείδησιν ἐκφαλλίζουσι ἀπεθρόνισεν.

Κατὰ τὸν ἱστοριογράφον τῆς Κύπρου Κυπριανὸν διὰ τῶν αὐτῶν αἰτίας ἐπορεύθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπὲρ τοῦ κοινῶς ὁ προμνημονευθεὶς Νικηφόρος, οἱ δὲ Ἰάκωβοι, ὁ Γερμανὸς ὁ Β', ὁ Σίλβεστρος, ὁ Φιλθέος δις, ὁ Παΐσιος καὶ ὁ Χρύσανθος, καὶ πολλάκις εἰσηκούσθησαν καὶ βοηθείας ἤξιώθησαν. Ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἐξ αἰτίας κακεντρεχῶν τινῶν Κυπρίων καὶ φυλακᾶς καὶ ἐξορίας ὑπέμειναν διὰ τὴν πατρίδα καὶ τὸ λογικὸν αὐτῶν ποιμνιον. Ἐπειδὴ δὲ περὶ τινῶν ἐξ αὐτῶν διαλαμβάνει ἐν ἐκτάσει ὁ Κυπριανός, μεταφέροντες καὶ ἡμεῖς ἐν ταῦτα τὰ κυριώτερα.

Τῷ 1730 κοινῇ ψήφῳ τοῦ λαοῦ ἔπλευσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἀρχιερέων ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σίλβεστρος διὰ πρόσκλαυσιν εἰς τὸν βεζύρην περὶ τῶν δυσπατητήτων χρεῶν τοῦ τόπου. Ἀγνοοῦμεν δὲ τίνας ἕνεκεν ἢ κυβερνήσις τότε δυσμενῶς διατεθεῖσα πρὸς τε τὸν ἀρχιεπίσκοπον καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ ἐξώρισεν αὐτὸν καὶ τὸν Κυτίου Ἰωαννίκιον εἰς Ἀβράτ-ἔτασι· οἱ δὲ Πάφου Ἰωακείμ καὶ Κυρηνίας Νικηφόρος ἀθωωθέντες ἐπανῆλθον εἰς Κύπρον, μετ' ὀλίγον δὲ ἐλευθερωθέντες καὶ οἱ ἐξόριστοι ἐπέλαβον τοὺς ἑαυτῶν Θρόνους.

Καὶ ἐπὶ τοῦ διαδεξαμένου τὸν Σίλβεστρον Φιλοθέου ἔπασχεν ἡ νῆσος ὑπὸ τῆς χρηματικῆς ἀπληστίας τῶν διοικητῶν αὐτῆς· διὸ καὶ αὐτὸς μεταβάς εἰς Κωνσταντινούπολιν τῷ 1744 ἔπεισε τὴν κυβερνήσιν νὰ ἀνακουφίσῃ τοὺς πτωχοὺς, ἐλαττοῦσα κατὰ μέγα

Ἐκ τοῦ ς'. Περὶ τῆς τῶν ἁγίων προσκυνήσεως, καὶ πρεσβείας.

Ὅσπερ τοὺς τὴν δουλικὴν τῶν ἁγίων προσκύνῃσιν ἀθετοῦντας, καὶ τὰς αὐτῶν ὑπὲρ τῶν ἱκετευόντων πρεσβείας διαβάλλοντας, καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων τε καὶ ἱερῶν σκευῶν, οὐδὲν ἤττον καὶ ἡμεῖς ἀθετοῦμεν καὶ ἀποστρεφόμεθα ἢ τοὺς πρόην ἁγιομάχους, καὶ ταῖς ἀραῖς τῆς Ζ' συνόδου ὑπευθύνους, καὶ τῶν πατρικῶν παραδόσεων ἀνακυρῶντες ἅμα ἑθροῦς, καὶ τῆς τῶν ὀρθοδόξων ὁμηγύρεως ἐκκυρῶντες.

Ἐκ τοῦ Ζ'. Περὶ μνημοσύνων τῶν κεκοιμημένων.

Ἐξ ὧν θαρρούντως ἀποφαινόμεθα, ὅτι οἱ τὰς ὑπὲρ τῶν ἐν πίστει καὶ μετανοίᾳ κεκοιμημένων γινομένας εὐποιίας τε καὶ προσφοράς, καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις ἀναίρουντες, καὶ τὰς ἐν στερήσει τε καὶ ἀνάουλῃ τῆς μακαριότητος ὀδυνῶν ἐχούσας ψυχὰς ἀφελείν ταῦτα εἰς ἄνεσιν καὶ περικτητῆν τῆς ἀναβολῆς ἀπαρνούμενοι, ἀλλότριον τῶν τῶν ὀρθοδόξων μερίδος κρίνεσθωσαν, καὶ τῶν ἀποστολικῶν καὶ πατρικῶν παραδόσεων παραβάτας.

Ἐπίλογος.

Αὕτη ἡ ὀρθόδοξος τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πίστις, ταύτης ὑπερασπίσουσι καὶ οἱ τετραμερεῖς τῶν παναγιωτάτων τῆς Ἀνατολῆς Πατριαρχῶν προσκυνητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν Θρόνοι. Ὁ Κωνσταντινουπόλεως δηλαδὴ, ὁ Ἀλεξανδρείας, ὁ Ἀντιοχείας καὶ ὁ Ἱεροσολύμων. Ταύτην καὶ τὰ λοιπὰ τῆς οἰκουμένης ἔθνη ἡμῖν συκοινωνοῦντα καθομολογοῦσιν, ἐν πρώτοις ἡ μεγαλοπρεπεστάτη τῶν Μοσχοιτικῶν βασιλεία, τῆς εὐρωχωροτάτης Ρωσσίας οἱ λαοὶ· Βουλγαρίας καὶ Σερβίας, τῆς τε ἄνω καὶ κάτω Μυσίας, Ἡπειρώται, Ἀραβες, Αἰγύπτιοι, ἢ ἴνα μὴ τὰ λοιπὰ τῆς Ἀσίας τε καὶ Εὐρώπης οὐκ εὐαρίθμητα ἔθνη καταλέγωμεν, συλλήβδην εἰπεῖν πάντες οἱ τὴν Ζ' οἰκουμένην Σύνοδον ἀποδεχόμενοι καὶ σεβόμενοι, ταύτην ἀπαράτρωτον καὶ ἀπαραχάρακτον μέχρι τοῦ νῦν διετήρησε Θεοῦ εὐδοκίᾳ καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς ἁγία τῶν Κυπρίων Ἐκκλησία. Αὕτη ἡμῖν καὶ πάσιν ἡ ὁμολογία γένοιτο εἰς σωτηρίαν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος αἰώνιον. Ἀμήν.
Ἐν τῇ Λευκωσίᾳ θ' μηνὸς Νοεμβρίου, ἔτους αχχξ: Ἰνδικτιῶνος Ζ'.

μέρος τὸν ὑπὸ τῶν ἐξουσιαστικῶν ἀπαιτούμενον φόρον. Ἄλλ' ἐν τούτῳ ὑπὸ κακοτρόπων τινῶν φυγάδων Κυπρίων Ὁθωμανῶν καὶ Χριστιανῶν διαβλήθη εἰς τὸν μέγαν βεζύρην ἐστάλη εἰς Κύπρον σιδηροδέτριμος καὶ εἰς φυλακὴν ἐμβληθεὶς ἀπηγγεῖτο ποσὸν τι χρημάτων, ὅπερ ἔλαβε κατὰ προαίρεσιν μὲν παρὰ τῶν Χριστιανῶν τῆς νήσου (ἴσως δι' ἕξοδα τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποδημίας) ἀλλ' ἄνευ βασιλικῆς φερμανίου, διὸ καὶ ἐξώσθη τοῦ θρόνου διὰ βασιλικῆς προαγγαγίας, ἀντεισήχθη δὲ ἀντ' αὐτοῦ ἐπίσκατος εἰς τὸν θρόνον φερώνυμος τις ἱερομόναχος Νεόφυτος Γαλιουντζόγλου, ἔκλεχθεὶς ὑπὸ τῶν εἰρημένων τυχοδιωκτικῶν Κυπρίων καὶ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως βίβη τῶν κρατούντων χειροτονηθεὶς. Τοῦτον ἐλθόντα εἰς Κύπρον ἄνευ ἐκκλησιαστικῶν γραμμάτων, ὡς ἐπιδατικῶς εἰσπηδήσαντα εἰς τὴν ποιμνὴν οὐδεὶς ἀνεγνώριεν ὡς ἀρχιεπίσκοπον, οἱ δὲ ἐν τῇ νήσῳ μητροπολίται σύνδοξον τοπικὴν συγκροτήσαντες καθέλιον τὸν ἐπιδάτην κανονικῶς, τὸ αὐτὸ δὲ ἔπραξε καὶ ἡ μεγάλη ἐκκλησία κατόπιν διὸ ὑπ' ἀδημονίας καταληφθεὶς μετ' ὀλίγον ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν. Ἀνεκλήθη δὲ πάλιν εἰς τὸν θρόνον ὁ γνήσιος τοῦ ποιμνίου ποιμὴν, ὁ πολυκαθῆς Φιλθέος ὅστις καὶ πάλιν ἐπέστειλε τοὺς τρεῖς μητροπολίτας μετὰ καὶ ἄλλων Κυπρίων εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ πρόσκλασιν. Οὗτοι τῇ συμπράξει πολλῶν αὐτοῦ φίλων τοῦ Φιλθέου κατέπεισαν τὸν βεζύρην νὰ ἐλαττώτῃ σημαντικῶς τοὺς ἐτησίους φόρους τῶν Χριστιανῶν τῆς νήσου συγχρόνως δὲ ἔλαβον καὶ οἱ τέσσαρες ἀρχιερεῖς φερμανίων παρὰ τοῦ βεζύρου, δι' οὗ ἀνεγνωρίζοντο ἔφοροι καὶ ἐπίτροποι τῶν Χριστιανῶν τῆς νήσου, ἔχοντες τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναφέρεισθαι ἀμέσως εἰς τὴν ὑψηλὴν πύλιν εἰς πᾶσαν περίστασιν ἐλευθέρως.

Περὶ δὲ τὸ 1755 ὁ αἰδίδιμος Φιλθέος κατώρθωσε νὰ ἐκδοθῇ βεζυρικὸς ὁρισμὸς περὶ τοῦ φόρου τῶν ἐν Κύπρῳ μοναστηρίων καὶ μοναχῶν ἵνα τοῦ λοιποῦ εἰσπράττωσιν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ δίδωσιν εἰς τὸν κατὰ καιρὸν διοικητὴν κατ' ἔτος τέσσαρας χιλιάδας γρόσια καὶ οὐδὲν πλέον.

(ἀκολουθεῖ).

ΟΛΟΠΟΡΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

(Συνέχ. ἀπὸ σελ. 318).

Ἰκανοκαρίου 30 διήκουσα τὴν θείαν λειτουργίαν εἰς τὸν περικαλλέστατον ναὸν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἔνθα ἱερούργει ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ὑπὲρ τῶν σχολείων τῆς ὁμογενοῦς Κοινοτήτος μεθ' ἀπάτης τῆς δυνατῆς μεγαλοπρεπειᾶς. Τοῦ ναοῦ τούτου τὸ ἱερὸν στεγάζουσι τρεῖς θόλοι, ὧν ὁ μεσαῖος, μεγαλύτερος τῶν δύο παρακειμένων, ἐπιστηρίζεται ἐπὶ τεσσάρων ἐσοχῶν, τῶν ὁποίων αἱ πρὸς ἀνατολὰς δύο φέρουσιν ἀνὰ ἓνα Εὐαγγελιστῆν. Ἡ ὑπὸ τὸν θόλον τοῦτον μεσαία ἀγυβάς, ἀρχομένη ἀπὸ τῶν κάτω, ὑψοῦται μέχρι τοῦ θόλου ἀκριβῶς καὶ φέρει ἐν τῷ μέσῳ πέντε παράθυρα, ὑπὸ τὰ κάτω τῶν ὁποίων σχηματίζεται ἐσοχὴ

ἱεροπρεπῆς, ἐν ἣ ὑπάρχει τὸ τὰ ἐμβλήματα τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου φέρον ἐκ λευκοῦ μαρμάρου σύνθρονον.

Ἐκ τῶν ἐμβλημάτων τούτων ἐξέρχονται πρὸς τὰ κάτω ἀκτινοειδῆ ἐπίχρυσα φυλλώματα εἰς τὸ ἐν εἶδει δὲ Ἑλληνικῆς σημαίας κομψῶς κεχρωματισμένον σύνθρονον φέρουσιν ἕξ μεγαλοπρεπεῖς ἡμικυκλοειδεῖς βαθυῖδες. Ἡ Ἁγία Τράπεζα ἐφ' ἧς ἵσταται τετράστηλον κουβούκλιον ἐπίχρυσον, ἀνυψοῦται ἐπὶ τετραγώνου διβάθμου ὑψώματος. Ἐπὶ τῶν πέντε παραθύρων, περὶ ὧν εἴπομεν, ὑπάρχουσιν ἄλλα τόσα ἑλλειψοειδῆ ἀμέσως ἄνωθεν τοῦ διαζώματος, τοῦ χωρίζοντος τὴν ἀγυβάδα ἀπὸ τὸν θόλον πλαγίως δὲ αὐτῶν ἄλλα δύο ἐπιμήκη, ὑφ' ἃ ὑπάρχουσιν αἱ ἄλλαι Ἁγ. Τράπεζαι καὶ αἱ προθέσεις, αἵπερ κλείονται διὰ θυρωμάτων καρυῖνων.

Ἰπὸ τὸ τὸζον τῆς μεγάλης ἀγυβάδος ὑπάρχει ἀμέσως ἐξωγραφημένο· ὁ παντεπόπτης ὀφθαλμὸς καὶ ἐντὸς ἐρέβους τὰ οὐράνια σώματα ὡς φωτεινὰ σφαῖραι εἰς δὲ τὸ κέντρον τοῦ θόλου ὑπάρχει τὸ πανάγιον Πνεῦμα ἐν εἶδει περιστερᾶς, ἐκ τοῦ ράμφους τῆς ὁποίας ἐκπέμπονται ἀκτίνες.

Τὸ διαχωρίζον τὸ καθολικὸν ἀπὸ τοῦ ἁγίου βῆμα τέμπλον εἶνε καλλιμάριμαρον καὶ φέρει δέκα ὄλας μεγάλας εἰκόνας, ἀνὰ δύο ἐκατέρωθεν τῆς ὠραίας πύλης καὶ ἀνὰ τρεῖς εἰς τὰ παρακείμενα τμήματα (πόστας). Ἄνωθεν τῶν ἕξ ἐπιχρυσῶν ραβδωτῶν μαρμαρίνων στυλίσκων τῶν δρυφάκτων (τοῦ τέμπλου) σχηματίζεται ἐξοχὴ ἡ γρυπιὴ κεχρυσωμένη, φέρουσα ἀνοφοροῦσαν ἀμπελον καὶ ἄνωθεν αὐτῆς τρίγωνον ἐστεμμένον ὑπὸ κισσοστολιστοῦ χρυσοῦ στεφάνου. Δύο διαίρεσεις ἄνωθεν τοῦ τριγώνου φέρουσιν ἀγγέλους σαλπίζοντας· ἐκατέρωθεν δὲ ὑπάρχουσιν ἄλλαι τέσσαρες ἀνὰ δύο, φέρουσαι ἐκάστη ἀνὰ ἓνα τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν. Ἄνωθεν τῆς ζώνης ταύτης ὑπάρχουσιν αἱ μικραὶ εἰκόνας τῶν δεσποτικῶν ἐορτῶν καὶ ἄνωθεν αὐτῶν χρυσοῦν γρυπιδωτῶν διαζώμα διὰ χρυσοῦν φυλλωμάτων κεκοσμημένον. Τοῦ διαζώματος τούτου ἄνωθεν ὑπάρχει ἄλλο τρίγωνον μέγα χρυσοῦς ἐκπέμπον ἀκτίνας καὶ φέρον τὸ παντέφορον ὄμμα ἐντὸς αὐτοῦ. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ τριγώνου ὑπάρχει ὁ ἐστχυρωμένος καὶ παρὰ τὰς πλευράς ἡ θεία Μήτηρ καὶ ὁ ἡγαπημέτος Μαθητῆς. Ἄνωθεν τοῦ Σταυροῦ ὑπάρχει ἀψίς καὶ ἐπὶ τοῦ προμετώπου αὐτῆς ἀπομίμημα ταινίας, ἐν ἣ ἀναγινώσκει τις τὸ «χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτα.» Πρὸς τὰ ἄκρα τῆς ταινίας ὑπάρχουσιν ἐντὸς νεφῶν οἱ ἀρχάγγελοι, ἐκ δεξιῶν μὲν ὁ κρηνοφόρος Γαβριήλ, ἐξ ἀριστερῶν δὲ ὁ σαλπιγγοφόρος Μιχαήλ, οἵτινες δεικνύουσι διὰ τοῦ δακτύλου τῆς ἄλλης χειρὸς τὴν ἐπιγραφήν. Ἄνωθεν τῆς ταινίας σφύρονται μικρὰ διαζώματα (κορνίζαι) καὶ εἰς τὸ ἐμβαδὸν αὐτῶν διαζωγραφοῦνται πέντε ὁμοιοί, πέντε ἱεράρχαι καὶ πέντε μάρτυρες. Τούτων ἄνωθεν φέρεται ἐπὶ ἄλλων δύο μεγάλων διαζωμάτων τὸ ἀνατολικὸν ἡμικύκλιον ὁμοιον καθ' ἕνα πρὸς τὸ ἀπέναντι αὐτοῦ δυτικόν. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀνατολικῆς ἐντὸς στεφάνου ὑπάρχει γεγραμμένον τὸ «χαῖρε, Γέφυρα μετάρχουσα τοὺς ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν», ἐπὶ δὲ τοῦ δυτικοῦ ἐντὸς ἐτέρου στεφάνου τὸ «Τὸ Στερέωμα τῶν ἐπὶ σοὶ πεποιθῶτων κτλ.», ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν γάστραι ἀνοφοροῦσαι καὶ παραπετάσματα κάτωθεν χρυσοῦν, ἅπερ ἐπεκτείνονται εἰς τὴν ὅλην τετράπλευρον περιφέρειαν τοῦ θολοειδοῦς σαιιδῶ-

Χριστιανός, δὲν ἐπιδιώκει δόξαν ματαίαν καὶ τρυφὰς καὶ ἐπιδείξεις καὶ κόμπον καὶ παράσημα χρυσὰ καὶ ἀργυρά· ἀλλὰ τὸν πολὺν πλοῦτον, ἐν ἐκτίσαστο ἐντίμως καὶ ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου του, ματος, δυσκόλως διακρινόμενον ἐκ τῶν διαφόρων βαρῶν καὶ τῶν ἐπιχρῶσαν κοσμημάτων.

Δέκα καὶ ἕξ στιλπναὶ καὶ πολὺφλεβοὶ στήλαι, σχηματίζουσαι δύο ποραλληλοὺς σειράς, διαιροῦσι τὸν νῆον εἰς τρία τμήματα καὶ φέρουσιν ἐφ' ἑαυτῶν τὸν γυναικωνίτην· τούτων αἱ τέσσαρες, αἱ τὰς γωνίας τοῦ παραλληλογραμμίου κατέχουσαι, ἀποτελοῦνται ἐκ τετρακισίων συμπλεγμάτων καὶ δὲν εἶνε μακρῶν, ἀλλὰ κτισταὶ μὲ ἐπίχρῳμα πανόμοιον καὶ λίαν δυσδιάκριτον ἀπὸ τὸ φυσικὸν χρῶμα τῶν μακρῶν. Ἐκ δεξιάων ἐπὶ τῆς τρίτης στήλης στηρίζεται ὁ πατριαρχικὸς θρόνος καὶ ἀντικρῦ αὐτοῦ ἐξ ἀριστερῶν ἐπὶ μὲν τῶν δύο ἀπέναντι στήλῶν, τῆς δευτέρας καὶ τρίτης, ἄλλοι δύο μικροὶ θρόνοι διὰ τοὺς ἐπιτρόπους ἢ τοὺς προξένους, ἐπὶ δὲ τῆς τετάρτης στηριζόμενος ἀνυψοῦται ὁ ἐκ λαμπροῦ μαρμάρου ἱερὸς ἄμβων.

Ὁ ναὸς φωτίζεται δι' ὀκτώ μεγάλων παραθύρων καὶ διὰ τῶν πέντε θυρῶν. Τὸ ὄλον μῆκός του τοῦ ναοῦ εἶνε ποδ. 170, τὸ δὲ πλάτος ποδ. 88. Δώδεκα μεγάλα κανδηλαὶ ἐκ λευκαργύρου κρέμονται ἔμπροσθεν τῶν 12 εἰκόνων τῶν δρυφάκτων (τέμπλου) καὶ δώδεκα μικρότεροι ἀργυρῶν διαφωτίζουσι τὸ ἐμβάδον μετὰ πέντε πολυελαίων, ὧν οἱ τρεῖς εἰς τὸ καθολικὸν καὶ ἄνα εἰς εἰς τὰ παρακείμενα τμήματα.

Ὁ γυναικωνίτης ἔχει δύο παράθυρα πρὸς δυσμὰς καὶ ἐν τῷ μέσῳ θύραν ἀκριβῶς ἄνωθεν τῆς θύρας τοῦ νόρθου, πρὸς βορρᾶν καὶ νότον τῆς ὁποίας ἔξωθεν ὑπάρχουσι δύο μικρὰ θύραι φέρουσαι εἰς τὸν γυναικωνίτην καὶ εἰς τὰ κωδωνοστάσια. Αἱ εἰς τὸν γυναικωνίτην φέρουσαι κλίμακες ἀριθμοῦσιν 60 ὄλας βαθμίδας καὶ φωτίζονται διὰ δύο στρογγύλων παραθύρων· δὲν φέρει δὲ τὰ συνθήκη καράσια, ἀλλὰ διακοσμεῖται καὶ διαχωρίζεται ἀπὸ 17 ἀψίδας, αἵπερ φέρουσιν ἐπίχρῳσα κοσμήματα καὶ μεταξὺ ἄνα ἓνα Ἀπόστολον. Τὰ μεγάλα παράθυρα τοῦ γυναικωνίτου καὶ τὰ τοῦ ναοῦ (ἐκτός τῶν ἐν τῷ βήματι καὶ τῶν κλιμάκων) συμποσοῦνται εἰς 19. Κατὰ μέτωπον τοῦ ναοῦ μεταξὺ τῶν δύο κωδωνοστασίων ὑπάρχει μέγα ὠρολόγιον, ὅπερ σημαίνει τὰς ὥρας.

Ὁ χώρος τῆς αὐλῆς εἶνε εὐρὺς καὶ ἄπασαι αἱ εἰς τὰς δύο πλευράς, νότιον καὶ βόρειον, οἰκοδομαὶ (ἢ ὠκέλαι) εἶνε κτήματα τοῦ ναοῦ χάρις εἰς τὴν γενναϊόδωρον πρόνοιαν τοῦ εὐεργέτου τῆς Ἑλληνο-Αἰγυπτιακῆς Κοινότητος ἀειμνήστου Τσοῖτσα, καὶ ἐνοικιάζονται πρὸς ὄφελος τοῦ ναοῦ καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ διατηρουμένων ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων, ἅπερ κείνται εἰς τὴν ὀπισθεν τοῦ ναοῦ ἀνατολικὴν πλευράν.

Οἱ μαθηταὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων τῆς ἑμογενοῦς Κοινότητος εἰσὶν οἱ πάντες 481 καὶ διδάσκονται ὑπὸ ἐννέα φιλοπόνων καὶ ἀξιολύμων φιλογενῶν καθηγητῶν τὰ Ἑλληνικά μέχρι τῆς πρώτης τάξεως τοῦ γυμνασίου, τὰ μαθηματικά ἕλ. τὰ Ἀραβικά, Γαλλικά καὶ Ἰταλικά.

Εἰς τὸ παρθενικὸν φοιτῶσιν 150 μαθήτραι διδασκόμεναι ὑπὸ δύο ἑλληνίδων Ἑλληνικά καὶ ὑπὸ μιᾶς Γαλλίδος Γαλλικά.

Τῆς καθ' ἡμέραν αὐξανόμενης Ἀλεξανδρείας ὁ σημερινὸς πληθυσμὸς εἶνε κατὰ τὰς τελευταίας ἀκριβεῖς καταμετρήσεις 238 890, ἐξ ὧν αἱ 25 (λέγουσιν) εἶνε Ἑλληνες, οἱ δὲ ἄλλοι Τούρκοι, Ἀραβες, Ἀρμένιοι, Σύριοι, Μελιταῖοι, Ἰταλοὶ, Ἑβραῖοι καὶ διάφοροι ἄλλοι Εὐρωπαῖοι. Ὁ εἰς ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον διεσπαρμένος Ἑλληνισμὸς φθάνει τὰς 50,000, ἐξ ὧν αἱ 25 παραμένουσιν, ὡς εἵπομεν, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Ἐν τῷ οὐκ εὐκαταφρονήτῳ τούτῳ ὁμογενεῖ πληθυσμῷ ἀριθμοῦνται οἱ ἐπιστημότεροι ἐμπορικὸι οἶκοι, ὅποιοι εἰσὶν ὁ τοῦ ἀξιοτίμου Ι. Ἀντωνιάδου, ὁ τῶν Γεωργαλάδων, ὁ τοῦ Κανέλη, ὁ τῶν Χορέμη, ὁ τῶν Νοταράδων, Νικολοπούλων, Ράλλιδων κλ. καὶ ὁ τοῦ φιλογενεστάτου, πολυτίμου Ἑλληνοῦ καὶ θερμοῦ πατριώτου κ. Γ. Ἀβέρωφ, περὶ οὗ δύναται τις πεπαρησιασμένῳ τῷ προσώπῳ νὰ λέγῃ Πολλοὶ ἐποίησαν ἔλεος, πολλοὶ ἠγάπησαν καὶ εὐηργέτησαν τὴν τάλαιναν πατρίδα, σὺ δὲ, ὦ Γ. Ἀβέρωφ, ὑπέρκεισαι καὶ ὑπερήρας πάντας, διὰ τὰς πρὸς τὴν ἑλληνικὴν πατρίδα γενομένας εὐεργεσίας σου. Ἄν ὑποτεθῆ ὅτι θὰ ἠρωτώμεθα παρά τινος τί θὰ ἐπεθυμοῦμεν νὰ πολλαπλασιασθῆ περισσώτερον τῆς παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης κειμένης ἄμμου, θὰ ἀπηντῶμεν διαταγμοῦ ἄνευ: φιλογενεῖς καὶ φιλόθρωποι Γ. Ἀβέρωφ! ὧν μέλημα ἄπαυστον νὰ ἦεν τὸ μεγαλεῖον καὶ ἡ πρόοδος τοῦ πολλαχῶς ὀπιοδομημένου Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ἐπειδὴ ἡ ἀπὸ μέρους ἡμῶν ἀρίθμησις τῶν εὐεργετημάτων τοῦ ἀρίστου Ἑλληνοῦ καὶ μιμητοῦ τῶν ἀειμνήστων Ζωσιμάδων καὶ Καπλανῶν εἶνε δυνατὸν νὰ διαταρᾶξῃ τὴν χολὴν τινων καὶ νὰ νομισθῶμεν ὡς ἀπὸ σκοποῦ τὰ εὐεργετήματα τοῦ μεγαλοψύχου ἀνδρὸς μεγαλοποιούντες, μεταφέρομεν τὰ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπόμενα ἐκ τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων», ἐκ τῶν «Ἡμερησίων νέων» τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ἐκ τοῦ «Νεολόγου» τῆς Κων)λεως μετὰ τῆς παρὰ τοῦ ἔθνους ἡμῶν παμποθήτου εἰκόνας αὐτοῦ.

«Ἀνηγγελλθῆ τηλεγραφικῶς ἐξ Ἀλεξανδρείας ὅτι ὁ κ. Γεώργιος Ἀβέρωφ προσφέρει διακοσίας χιλιάδας δραχμῶν πρὸς ἐξάκολούθησιν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Σχολεῖου τῶν τεχνῶν ἐν Ἀθήναις. Ἐπιθυμία καὶ ὄρος τοῦ δωρητοῦ εἶνε ὅπως τὸ ἱδρυμα τοῦτο ὀνομασθῆ «Μετσοβίον», διότι τέκνον τοῦ Μετσοβίου εἶνε καὶ ὁ κ. Γ. Ἀβέρωφ καὶ οἱ ἀοίδιμοι Στουρνάρης καὶ Τσοῖτσα, οἱ συνεισενεγκόντες εἰς τὴν ἀνίδρυσιν αὐτοῦ.» (Ἐκ τῆς Ἐφ. τῶν συζ. ἀριθ. 355).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΕΡΩΦ Ο ΕΚ ΜΕΤΣΟΒΟΥ.

Ἐὰν ὁ τύπος προώρισται διερμηνεὺς πιστὸς τῆς κοινῆς γνώμης—ἥτις σπανίως ἀπατάται εἰς τὰς καθόλου κρίσεις τῆς— τὰ «Ἡμερησία Νέα», ἐφημερίς ἐξόχως Ἑλληνική, ὀφείλουσι νὰ διερμηνεύσῃσι τὸ αἶσθημα τῆς βαθείας τοῦ Πανελληνίου εὐγνωμοσύνης, ἀναμνηγμένης μετ' ἀγαλλιάσεως καὶ ὑπερηφανείας, πρὸς τὸν ἀληθῆ πατριώτην, πρὸς τὸν μέγαν τῆς πατρίδος καὶ τοῦ πένθητος εὐεργέτην, τὸν Μετσοβίτην Γεώργιον Ἀβέρωφ, καὶ τὸ καθῆκον τοῦτο ἀσμένως ἐπιτελοῦσι σήμερον. Συναισθανόμενος τὰ ἐπιβαλλόμενα αὐτῷ ὡς ἀνθρώπῳ τε καὶ πολίτῃ καθήκοντα ὁ Γεώργιος Ἀβέρωφ, γνήσιος Ἡπειρώτης καὶ ἀληθῆς

θεωρεί οὐχί κτήμα ἴδιον ἀλλὰ τῆς πατρίδος, τῶν ταλαιπωρουμένων.

Μεταδῶμεν νοσρῶς εἰς Μέτσοδον· εἶνε πρωία.

Οἱ κάτοικοι συνωθῶνται ἐντὸς περικαλλοῦς ναοῦ, ἀκροῦμενοι τῆς θαίας λειτουργίας. Οἱ ἱερεῖς τοῦ Ὑψίστου μνημονεύουσιν ὑπὲρ τῶν κτιτόρων τῆς Ἐκκλησίας· ἀλλ' εἰς τὸ πρόσωπον ἐκάστου τῶν συνεκκλησιαζομένων διαλάμπει ἡ χαρά, μάρτυς τῆς πληρώσεως τὴν καρδίαν αὐτῶν εὐγνωμοσύνης. Οἱ κτίτορες τῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾗ δοξάζεται τὸ ὄνομα τοῦ Ὑψίστου, εἶνε εἰς — ὁ συμπολίτης αὐτῶν Γεώργιος Ἀβέρωφ! Καταντικρὺ τοῦ ναοῦ ὑψοῦται κτίριον εὐρύ. Τί τοῦτο; εἶνε παρθεναγωγεῖον καὶ σχολαρχεῖον, ἀνεγειρόμενα δαπάναις Γεωργίου Ἀβέρωφ. Ἐγγὺς αὐτοῦ ἕτερον ὑψοῦται κτίριον. Εἶνε τοῦτο φαρμακεῖον διανέμον τοῖς ἀσθενέσι τῶν κατοίκων δωρεάν τὰ φάρμακα, ἅπερ ὁ ὑπὸ τοῦ κ. Γεωργίου Ἀβέρωφ μισθοδοτούμενος ἰατρὸς διώρισε αὐτοῖς. Ἀλλὰ βλέπωσε συγκεκλιμένον, ὃ Ἕλληνα ἀναγνώστα. Καὶ ὁμῶς ἀπληροῦσιν πρὸς τὸν ὅποιον μετὰ σεβασμοῦ ἀτενίζουσιν οἱ ἐκ τοῦ ναοῦ ἐξεληθόντες Μετσοβίται. Οὗτοι καθήμενοι ἐπὶ τῶν παραλλήλων ἐν τῷ νάρθηκι κειμένων λιθίνων ἐδωλίων ἀκροῶνται τοῦ ὑπὸ τοῦ Γεωργ. Ἀβέρωφ μισθοδοτουμένου ἱερέως λαλοῦντος περὶ πίστεως, περὶ τῶν μυστηρίων αὐτῆς, καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Γεωρ. Ἀβέρωφ μισθοδοτουμένων διδασκάλων ὁμιλούντων περὶ παιδείας καὶ καθηκόντων. Ἀλλ' αἴφνης γίνεται σιγή. Εἰς τὴν γωνίαν τῆς εἰς τὸν ναὸν ἀγούσης ὁδοῦ ἐπεφάνη συνθεδαία ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. Ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν νεανίας, ὑψηλὸν ἔχων τὸ

μέτωπον, κρατεῖ ἀπὸ τῆς χειρὸς καλλιπάρειον νεάνιδα. Τίνες οὗτοι οἱ προσερχόμενοι εἰς τὸν ναόν, ἵνα συνθεθῶσι δικτῶν ἀρρήκτων τοῦ γάμου δεσμῶν; διατί δὲ ὁ γάμος τελεῖται οὕτως πανηγυρικῶς ἐν τῷ ναῷ ἐπὶ παρουσίᾳ ὄλων τῶν κατοίκων; Γεώργιος ὁ ἀνὴρ, καλλιεργῶν τὸν ἀγρόν του καὶ ἐκ τοῦ προϊόντος τῆς ἐργασίας γηροκομῶν τοὺς γονεῖς· ἡ δὲ νεανία ὀρφανή, ἄπορος, ἐκπαιδευθεῖσα ἐν τῷ παρθεναγωγείῳ τῷ ὑπὸ τοῦ Γ. Ἀβέρωφ διατηρουμένῳ. Εἰσέρχονται εἰς τὸν ναόν καὶ ὁ ἱερεὺς εὐλογεῖ τὸν γάμον. Ἐκαστος τῶν κατοίκων προσέρχεται ἵνα δεξιωθῇ τὸ εὐτυχὲς ζεῦγος. Ἀλλὰ διατί ἡ χαρὰ

καὶ ἡ ἀγαλλίασις αὐτῆ ἡ γενική; Πλοῦσι ἀβροδίατε καὶ μάταιε! ἀποκάλυφον τὴν κεφαλὴν καὶ συναισθάνθητι τὴν σὴν μηδαμνότητα ἀπέναντι τοῦ ἀνδρός, ὅστις κατέστησεν εὐτυχὲς τὸ χαρίεν τοῦτο ζεῦγος, καὶ θαύμασον αὐτόν. Ἡ ἀβρὰ αὐτῆ νεανίας — ἦτις μέλλει νὰ καταστήσῃ εὐδαίμονα τὸν ἐνάρετον γεωργόν, γλυκείας δὲ τὰς ὑπολειπομένας ἡμέρας τοῦ βίου τῶν γεγηρακότων τούτου γονέων, — ἦτις θὰ δώσῃ αὐτῷ βλαστὸς (καὶ τίς οἶδεν ἂν εἰς τῶν βλαστῶν τούτων δὲν καταστήσῃ ἑαυτὸν χρησίμῳ τῇ πατρίδι καὶ τῇ ἀνθρωπότητι, ἠπειρώτης ὢν), ἡ ἀβρὰ αὐτῆ νεανίας

εἶνε ἡ ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Ἀβέρωφ προικιζομένη, εἶνε δὲ αὐτῆ ἡ δωδεκάτη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, διότι δώδεκα νεανίδας Μετσοβίτισσας προικίζει οὗτος κατ' ἔτος.

Μεταδῶμεν εἰς Ἀθήνας. Πρὸ τοῦ ἀπεράντου τούτου τῶν Μουσῶν τεμνόμενος δύο ὑψοῦνται ἀνδριάντες, Ρήγα τοῦ Φεραίου καὶ Γρηγορίου τοῦ Ε'. Ἐν αὐτοῖς ἐξεκονίζετο τὸ παρελθόν, τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς. Οἱ νέοι σπουδασταί, πρὸς αὐτοὺς ἀτενίζοντες, κύπτουσιν εὐλαδῶς ἀμέσως τὴν κεφαλὴν καὶ συναισθάνονται τὸ μεγαλεῖον τοῦ ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος προκινδυνεύοντος· ἐνθουσιῶντες δὲ ἐπαναλαμβάνουσι:

»Τί μᾶς θαρεῖς ἀκίνητος; Πού πρέχει ὁ λογισμός σου; Τὰ φτερωτά σου τὰ ὄνει-
[ρα; κτλ.]»

Οἱ ἀνδριάντες οὗτοι ἐστήθησαν δαπάναις τοῦ Γεωργίου Ἀβέρωφ.

Ἐκεῖ πέραν μέγα ἀλλ' ἡμιτελὲς ὑψοῦται μέγαρον, τὸ μέγαρον τῶν τεχνῶν, τὸ οἰκοδομηθὲν ὑπὸ τῶν Μετσοβιτῶν Τοσίτσα καὶ Στουρνάρη. Ὁ

ὀάνατος ἀφῆρπασεν αὐτοὺς πρὶν ἢ τὸ ἔργον συμπληρωθῇ. Αἱ δαπάναι ὑπερέβησαν πάντας τοὺς ὑπολογισμοὺς καὶ ὅπως ἀποτελεσθῇ τὸ μέγα τοῦτο κτίριον ἀπαιτοῦνται μυριάδες δραχμῶν, τὰς ὁποίας τὸ πτωχὸν ταμεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ. Ἀλλὰ μὴ θαρβεῖσθε, τέχναι! Ὑπάρχουσι τέκνα τῆς εὐάνδρου Ἡλείου, ἐράμιλλα τοῦ Τοσίτσα καὶ τοῦ Στουρνάρη. Ὑπάρχει ὁ Γεώργιος Ἀβέρωφ Μετσοβίτης καὶ αὐτός. Ἐπὶ τὰ ἔχνη βαδίζων τῶν μεγάλων ἐκείνων εὐεργετῶν, δὲν ἔχει ἀνάγκην πρᾶ-

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΕΡΩΦ.

κλήσεων. Το αίσθημα του πατριωτισμού, ο ζήλος προς τὰς τέχνας και τὰς ἐπιστήμας, ἡ εὐγενὴς ἀμιλλα εἰς τὰ πατριωτικὰ ἔργα, ὑπεκκαίουσι τὴν καρδίαν αὐτοῦ. Χαίρετε, Μούσαι. Το τέμενος ἡμῶν θὰ συμπληρωθῇ μεγαλοπρεπὲς και ἡ ὀργῶσα Ἑλληνικὴ νεότης δὲν θὰ ἀδικηθῇ. Ὁ πατριώτης, ὀνείμως και ἐν ἰδρωτί του προσώπου κτησάμενος τὸν πολὺν αὐτοῦ πλοῦτον, ὑπὲρ του ἔθνους και τῆς γενετέρας πατρίδος διατίθῃσιν εἰκοσι μυριάδας φράγκων ὑπὲρ τῆς συμπληρώσεως του ἔργου μίαν μόνην ζητεῖ χάριν ἀπὸ τῶν πολιτευομένων, — τὸ πολυτεχνεῖον τοῦτο νὰ ἐπονομασθῇ ΜΕΤΣΟΒΙΟΝ, ἵνα ὁ Ἑπειώτης ἐρχόμενος εἰς Ἀθήνας συναισθάνηται, ὅτι εὐρίσκειται ἐν Ἑπιέρῳ και ὅτι ἀνωθεν αὐτοῦ περιπτανται αἰσκιαὶ τῶν συμπατριωτῶν του, ὅτινες ἠγάπησαν τὴν πατρίδα.

Θὰ τῷ ἀρνηθῆτε τὴν χάριν ταύτην ὑμεῖς οἱ ἄρχοντες τῆς ἡμέρας ἡ, διατελοῦντες ὑπὸ τὸ κράτος τῆς συγκινήσεως, θὰ ἐπιτελέσητε αὐτὴν εὐφροσύνως, ἐκτιμῶντες δὲ τὸν ἀκραίφην αὐτὸν πατριωτισμὸν θὰ προτείνητε ἵνα πᾶς Ἑπειώτης ἅμα πατῶν τὸ ἔδαφος τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ἀνακτᾷ τὸ δικαίωμα τῆς ἰθαγενείας; Τοῦτο τοῦλάχιστον σὰς ὑπαγορεύει ὁ πατριωτισμὸς, τὸ καθήκον.

Δόξα λοιπὸν και τιμὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν γεννῶσαν και

ἐκτρέφουσαν τοιαῦτα τέχνα. Ὑμεῖς δὲ οἱ ξένοι, ὅσοι χλευάζετε και κατειρωνεύεσθε ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων, ἴδετε τοὺς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν παρελαύνοντας Ἀρσάκη, Ζωσιμάδα, Καπλάνας, Τσοῖτσαν, Στουρνάρην, Ζάππαν, Χρήστον Ζωγράφον, Ἀβέρωφ, και ἂν αἰσθάνησθῆτε ποτε τὴν ὑμετέραν καρδίαν συγκινουμένην ἐπὶ τοῖς καλοῖς ἔργοις, ἐπὶ τῇ ἀρετῇ, ἐπὶ τῇ φιλοπατρῆα και τῇ φιλομουσίᾳ, ἀποκαλύφθητε τὴν κεφαλὴν και ἀπονεύματε τὸν ὀφειλόμενον σεβασμὸν πρὸς ἄνδρα, ὅτινες διὰ τῶν ἔργων διδάσκουσι πάντας τὰ καθήκοντα τοῦ πολίτου πρὸς τὴν πόλιν,

(ΜΕΝΤΩΡΟΣ Τομ. Δ'. Τεύχος ΜΖ.)

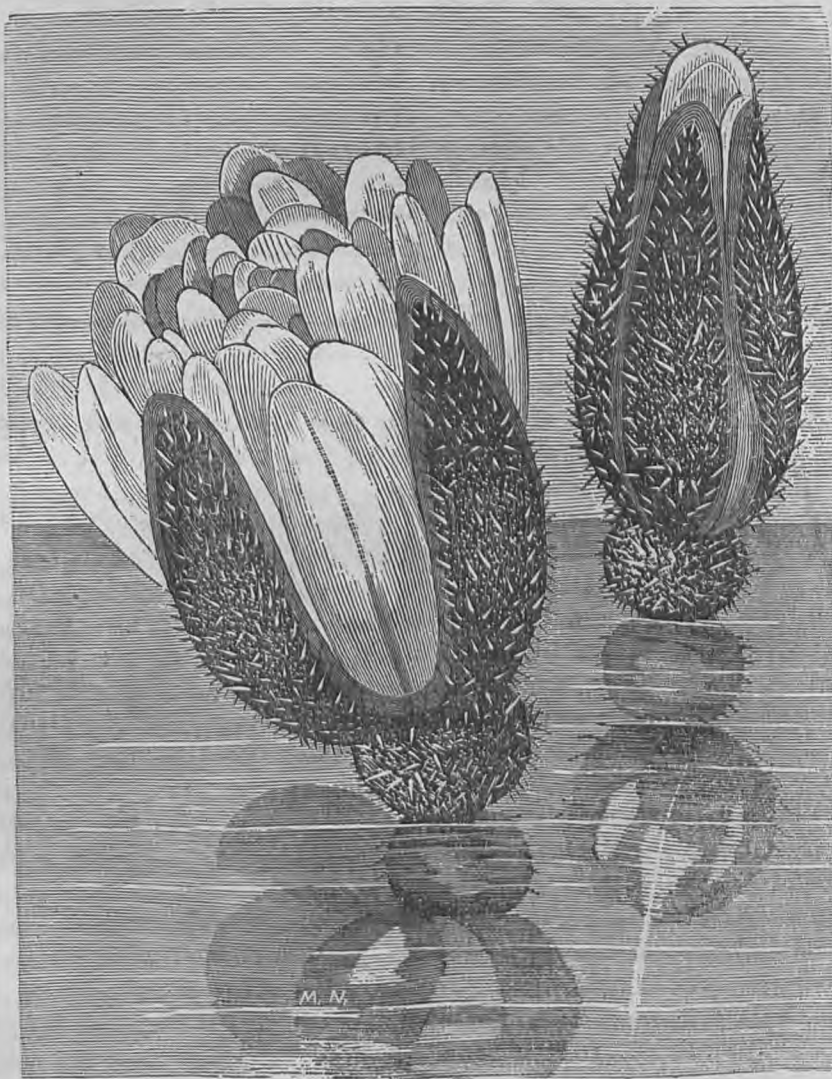
τὰ καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἄνθρωπον, και εἶπατε ἡ Ἑλλάς ἐξῆσε, ζῆ και θὰ ζήσῃ ἕως τῆς συντελείας τῶν αἰῶνων.

(Ἡμερήσια Ἀλεξανδρείας ἀριθ. 356).

Πρώτην ἤδη φορὰν λαβόντες ἀλληλογραφίαν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἑπιέρου και δὴ ἐκ Μετσόβου, εὐρομεν ἐγκλειστώσ λόγον ἐκφωνηθέντα τὴν Κυριακὴν τῆς Διακαινησίμου ὑπὸ του ἔκεισε σχολάρχου κυρίου Στέα πρὸς τιμὴν του Μετσόβιτου Γεωργίου Ἀβέρωφ.

Ἀνεγνωμεν τὸν λόγον τοῦτον μετὰ σκιρτώσεως ἀληθῶς καρδίας οὐ μόνον διότι ἀκούομεν ἐκ τῶν προπόδων του Πίνδου ἀντηχοῦντα τὰ πατριωτικὰ ἔργα του κυρίου Ἀβέρωφ, ἀδικαίως ἐξυμνοῖ ὁ σχολάρχης Μετσόβου, ἀλλὰ και διότι δίδεται ἡμῖν ἡ εὐάρεστος εὐκαιρία του νὰ συντελέσωμεν και τὸ καθ' ἡμᾶς εἰς τὴν διαφῆμισιν τῶν ἀγαθουργιῶν του ἀνδρός τοῦτου, τελούντες οὕτω τὸν ὀφειλόμενον πρὸς αὐτὸν φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης μας.

Ἰανθομολογεῖται τῷ ὄντι ὅτι τὸ Μετσόβον παρήγαγεν ἄνδρας πολλοὺς σπανίας φιλοπατρίας μεταξὺ ὧν τούτων διαλάμπει τὸ ἐν μέσῳ του πανελληνίου πασίγνωστον ὄνομα του Γεωργίου Ἀβέρωφ, εἰς τὸ πρόσωπον του ὁποίου ἐξεδηλώθη ἡ θαυμασιὰ δύναμις του κλίματος και τῆς φύσεως τῶν Ἑπιρωτικῶν ὀρέων του νὰ παράγωσιν ἄν-

Ἡ Βασίλισσα Βικτώρια.

δρας, ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ὁποίων βλαστάνει πατριωτισμὸς ἀκράτητος και ἐνθουσιασμὸς πρὸς τὸ καλὰ πράττειν τοσοῦτος, ὥστε οὐδὲν συμφέρον, οὐδεμία σκέψις δύναται νὰ τὸν καταβάλῃ ἢ ἀναστελῇ.

(ἀκολουθεῖ).

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΒΙΚΤΩΡΙΑ (Victoria Regia).

Ὀλίγοι τῶν ἀναγνωστῶν μας βέβαια γνωρίζουν τὴν ὑπαρξίν του περιέργου και μεγαλοπρεποῦς ἐνταῦτῳ ἄνθους, του ὁποίου τὴν εἰκονογραφίαν κατὰχωρίζομεν ἄνωθι.

Τὸ φυτὸν τοῦτο ἀνεκαλύφθη τὸ 1837 ὑπὸ τοῦ σιρ R. Schomburgk εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Berbice τῆς Βρετανικῆς Γουιάνης καὶ μεταφερθὲν εἰς Ἄγγλιαν ἐπωνομάσθη χάριν τῆς βασιλείας Victoria Regia. Ἡ διάμετρος τοῦ ἄνθους εἶνε 14 δακτυλ. καὶ τὸ φύλλον του 5 ποδ. Βλαστάνει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος ὡς ἐπιπλέον σῶμα καὶ τὰ φύλλα του εἶνε τῶν ποικιλιωτέρων καὶ ζωηροτέρων χρωμάτων, τὰ ὅποια ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν φύσιν ἀπῆντησέ ποτε.

Τὸ τῆς εἰκονογραφίας εἶνε κατ' ἀντιγραφὴν ἀπὸ κηρίνου, τὸ ὅποιον ὑπῆρχεν εἰς τὴν κατὰ τὸ 1851 ἐν Λονδίῳ παγκόσμιον ἔκθεσιν, πεπλασμένον ἀπὸ τὴν περιφημον τῆς βασιλείας τῆς Ἄγγλιας κηροπλάστριαν κυρίαν Peachey.

ΠΕΡΙ ΕΜΠΟΡΙΟΥ.

Τὸ ἐμπόριον εἶνε ὁ ἀδιάρρηκτος σύνδεσμος, δι' οὗ ἔρχονται εἰς συγκοινωνίαν τὰ ἔθνη, πολλαχῶς πλουτιζόμενα καὶ προαγόμενα ἐκ τῆς ἀλληλοδιαδόχου μεταφορᾶς καὶ πωλήσεως τῶν προϊόντων τῆς ἐργασίας καὶ τῆς λοιπῆς βιομηχανίας των. Τὸ ἐμπόριον εἶνε τρόπον τινὰ ἡ ψυχὴ παντὸς κράτους, πάσης πόλεως καὶ μάλιστα νήσου. Ἄνευ αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ ἐργασθῇ κράτος οὔτε πρὸς ἰδίαν προαγωγὴν οὔτε πρὸς τὴν μερικωτέραν τῶν πολιτῶν του ἀνάπτυξιν. Οἱ ἄνθρωποι ἄνευ συγκοινωνίας δὲν ἤθελον διαφέρει παντάπασιν ἀπὸ τῶν ἀγρίων. Μὲ τὸ ἐμπόριον εἶνε στενωῶς συνδεδεμένα καὶ τέχναι καὶ ἐπιστήμαι, δι' ὧν προκόπτουσι τὰ ἀνθρώπινα καὶ κατακοσμεῖται ὁ βίος. Πᾶσα χώρα καὶ πᾶσα πόλις ἔχει τὴν ἐμπορίαν της, ἐξ ἧς πλουτοῦσα, καθωραίζεται, ἀναπτύσσεται καὶ παιδεύεται πᾶς τέλος πολίτης εἰς αὐτὸ στρέφει τὰ ὄμματά του καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐλπίζει νὰ τελειοποιήσῃ ὅπωςδῆποτε ἑαυτόν, τοὺς οἰκείους, τὸν οἶκον του, τοῦθ' ὅπερ εἶνε ὁ ἄξων περὶ ὃν στρέφει πᾶσα ὀρθὴ δίκαια.

Ἄπασαι αἱ πόλεις, ἐν αἷς ἐκαλλιεργήθη τὸ ἐμπόριον, ἀνέβησαν εἰς τὴν ὑψίστην βαθμίδα τῆς εὐκλείας καὶ δόξης. Εἰς τὸ ἐμπόριον της ὀφείλει ἡ Βαβυλών, ἡ τῆς Σεμιράμιδος ἐκείνη πόλις, τὸν μυθώδη πλοῦτον της καὶ τὴν λαμπρὰν κόσμησίν της ἐκ βασιλικῶν ἀνακτόρων, ἐκ κρημαστῶν κήπων, ἐκ μεγαλοπρεπῶν ἐφουδατείων οἰκοδομῶν καὶ λοιπῶν λαμπρῶν ἀρχιτεκτονικῶν ἔργων, καθὼς καὶ ἄλλαι πολλαὶ πόλεις, καὶ εἰς αὐτὸ τέλος ὀφείλει ὁ ἀρχαῖος Ἑλληνισμὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν γραμμάτων, ἐξ ὧν ἀρούμεθα τὰ νόματα τῆς παιδείας ἡμεῖς οἱ νεώτεροι.

Τὸ ἐμπόριον εἶνε πηγὴ πλοῦτου καὶ δυνάμεως καὶ λαμπρότητος, ὧν ἀποτέλεσμα εἶνε τὰ ἀγαθὰ καὶ καλὰ τῆς τέχνης καὶ ἐπιστήμης.

Πᾶσα πόλις, ἐν ἧ μετὰ βραδύτητος καὶ ὀλιγωρίας καλλιεργείται τὸ ἐμπόριον, τὸ θεμέλιον καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς προόδου, δὲν πράττει ὀρθῶς. Πάντοτε μένει ταπεινὴ καὶ μικρά, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς οὔτε προκόπτουσιν οὔτε διανοοῦνται μεγάλα.

Τὸ τοιοῦτον δὲν χρήζει πολλῆς μελέτης. Ἄς παραβάλη τις τριζύτην τινὰ πόλιν, εἰς ἣν δηλονότι τὸ ἐμπόριον, ὁ τηλαυγῆς

οὔτος καὶ κοινωνικὸς ἀστήρ, βαδίζει ὁδὸν σκολιᾶν καὶ ὀπισθοδρομικῆν, ὁδὸν μὴ συμβιβαστέαν μετὰ τὸν προορισμὸν καὶ ἐκπολιτευτικὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀνθρώπου, μετὰ ἄλλην πόλιν, εἰς ἣν θάλλει καὶ ἀκμάζει τὸ ἐμπόριον, καὶ θέλει παρατηρήσῃ ἐναργέστατα τὴν διαφορὰν ὑφ' ὅλας αὐτῆς τὰς ἐπόψεις.

Τούτων οὕτως ἐχόντων καὶ τοῦ ἐμπορίου ὡς κατόπτρου τρόπου τινὰ κοινωνικοῦ θεωρουμένου, ἅς μὴ ἀναμένωμεν οὐδεμίαν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν πρόοδον καὶ ἀνάπτυξιν ἐξ ἐκείνης τῆς πόλεως, ἧς οἱ κάτοικοι ἀμβλυωποῦντες πρὸς αὐτὸ, δὲν ἐπιμελοῦνται οὔτε ἐργάζονται ἀπὸ κοινοῦ περὶ τὴν καλλιέργειαν καὶ ἐπέκτασιν τῶν ἐμπορικῶν τῶν ἐπιχειρήσεων· διότι τὰ τε ἀγαθὰ, αἱ τέχναι καὶ ἐπιστήμαι, αἱ τῶν πόλεων εὐπρέπεια, καὶ ἡ ἐκπαίδευσις τῶν πολιτῶν, ἐξ ἧς ἐξήρτηται ἡ τύχη καὶ ἡ ἀναγέννησις τῆς κοινῆς πατρίδος, εἶνε ἀπόρροια τοῦ ἐμπορίου, οὗ ἄνευ ἡ πτωχεία καὶ ἡ δυστυχία, αἱ δύο αὐταὶ μάλιστα τῆς ἀνθρωπότητος, ἐπιπίπτουσι λάβρως, ἀποκαθιστώσαι καὶ πόλιν καὶ πόλιν εἰς ἀπόγνωσιν καὶ ἐκνεύρισιν.

Σάμος.— Γ. Ἐλευθεριάδης.

Η ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΣΥΓΚΡΙΝΟΜΕΝΗ

πρὸς
ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ (1).

Ἐκ διαφόρων πηγῶν ἐρανισθεῖσα καὶ διὰ ποικίλων σημειώσεων ἐπανηθεῖσα, διδασκομένη ἐν τῷ Φιλεκαπιδευτικῷ Συλλόγῳ «Ὀμηρος»

ὑπὸ

Γ. ΦΡΑΝΤΖΗ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

(συνεχ. ἀπὸ σελ. 238).

Σκέψεις προεισαγωγικαὶ

περὶ

τῆς καταγωγῆς τῆς εἰδωλολατρείας.

Ὁ θέλων νὰ ἀνεύρῃ τὴν καταγωγὴν τῆς εἰδωλολατρείας ὀφείλει βεβαίως νὰ ἀναζητήσῃ τὴν ἀρχὴν τῶν παθῶν περὶ δὲ τῆς ἀληθοῦς αἰτίας τῶν δυστυχῶν καὶ ἐκδικαιήσεων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους μόνον ἐκ τῆς Π. Γραφῆς δυνάμεθα νὰ πληροφηθῶ-

(1) ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελ.	Στηλ.	ἀντὶ	διόρθου
189.	B.	πάντες	πάντως.
236.	B.	ἀπογεγυμνωμένων,	ἀπογεγυμνωμένων.
» »	B.	εἰ,	εἰς
237.	A.	με... τα	μετὰ ταῦτα
282.	A.	εἰς	καὶ
283.	A.	παιδείας	λαλοῦσης.

μεν. Αὕτη καὶ μόνη, τὸ οὐράνιον τοῦτο φῶς, δύναται νὰ διασκορπίσῃ τὸ σκότος, ἐὰν ταύτην καὶ μόνην ἔχωμεν ὡς ὁδηγόν, ἀναγνωρίζοντες συνάμα τὴν ἡμετέραν ἀδυναμίαν καὶ ὑπερφηανίαν· διότι οὕτω καὶ μόνον παύοιμεν τοῦ νὰ γινώμεθα παίγνιον τῶν ἀβαιοτήτων ἡμῶν.

Φρονοῦμεν δὲ περιττόν, φίλοι ἀκροαταί, νὰ ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ δοθείσας διδασκαλίας, ὡς πασιγνώστους οὖσας. Ἐκ τῆς Π. Γ., τῆς καθαρᾶς καὶ ἀγίας ταύτης πηγῆς, ἠντλήσεν ὁ εὐγλωττος Βοσσοῦετος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τοῦ ἀθανάτου αὐτοῦ Λόγου περὶ τῆς Γενικῆς Ἱστορίας. Ἐπὶ αὐτῆς καὶ μόνης στηριζόμενος ὁ μεγαλόνοσος οὗτος ἀνὴρ ἀρπάζει τὴν μεγαλοπρεπῆ καὶ ἱστορικωτάτην αὐτοῦ γραφίδα καὶ χαράσσει, ταχέως μὲν, ὑψίστως δέ, τὴν εἰκόνα τῆς ἡλικίας τοῦ Κόσμου. Ἄλλ' ἀκούσωμεν αὐτὸν τὸν ἴδιον.

» Τὸ πᾶν ἀρχίζει, λέγει, καὶ οὐδεμία ἱστορία ὑπάρχει, ἔσον ἀρχαία καὶ ἂν ὑποτεθῆ, ἐν ἧ δὲν ἀπαντᾷ τις ἔχνη προφανῆ τῆς νεότητος τοῦ Κόσμου. Βλέπομεν τοὺς νόμους ἀποκαθισταμένους, τὰ ἦθη ἐξευγενιζόμενα, τὰ Κράτη σχηματιζόμενα, τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐξερχόμενον ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐκ τοῦ σκότους τῆς ἀμαθείας καὶ ὑπὸ τῆς πείρας διδασκόμενον. Αἱ τέχναι ἐφευρίσκονται, οἱ ἄνθρωποι πολλαπλασιάζονται, ἡ γῆ ἐνοικεῖται, οἱ δὲ κρημναί, τὰ ὄρη, αἱ θάλασσαι καὶ οἱ ποταμοὶ δὲν γίνονται πλέον ἐμπόδια. Τὰ δάση γίνονται ἀγροὶ ἢ μεταβάλλονται εἰς χωρία, δήμους καὶ πόλεις· ὁ ἄνθρωπος μεταχειρίζεται τὰ μέταλλα καὶ βαθμηδὸν ὑποχείριον ποιεῖ τὴν φύσιν.

» Ἄλλ' ἔσον ἀπεμακρύνοντο οἱ ἄνθρωποι τοῦ τόπου τῆς καταγωγῆς αὐτῶν, τοσοῦτο μᾶλλον συνέχον τὰς παρὰ τῶν προγόνων αὐτοῖς δοθείσας ἰδέας· ἡ δὲ ἀνθρωπίνη διάνοια ἀποκτηνωθεῖσα δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἀναλάβῃ, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἤθελον πλέον νὰ λατρεύωσιν ἄλλο τι, εἰμὴ πᾶν τὸ προσπίπτον εἰς τὰς αἰσθήσεις αὐτῶν, ἡ εἰδωλολατρεία ἐπεξετείνετο καθ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην.

» Ἐν τούτοις ἰδέα τις σκοτεινὴ τῆς θείας δυνάμεως ἐτηρεῖτο ὑπὸ τῆς ἰδέας αὐτῆς ἰσχύος, καίτοι συγχεομένη μετὰ τῶν ἐν τῶν αἰσθήσεων προσερχομένων εἰκόνων, διότι ἐλάτρευον πᾶν ὅ,τι ἐφαίνετο ἐνέργειαν ἔχον ἢ δυνάμιν τινα. Ὅθεν ὁ Ἥλιος, οἱ ἀστέραι, τὸ πῦρ, τὰ στοιχεῖα, ὧν τὰ ἀποτελέσματα ὑπῆρχον τοσοῦτο γενικά, ὑπῆρξαν τὰ πρῶτα ἀντικείμενα τοῦ γενικοῦ σεβασμοῦ· καὶ ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι ὑπετάσσοντο εἰς τὰς ἑαυτῶν αἰσθήσεις, αἱ αἰσθήσεις αὗται ἀπεφάσιζον περὶ πάντων· καὶ οὕτως ἐποίησαν πάντας τοὺς Θεοὺς, οὗς ἐσέβοντο ἐπὶ τῆς Γῆς.

» Ἐπὶ Ἀβραάμ, καὶ ὀλίγον ὕστερον, ἡ γνῶσις τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ φαίνεται ἔτι ὑφισταμένη ἐν τῇ Παλαιστίνῃ καὶ Αἰγύπτῳ, διότι ὁ Μελχισεδέκ, Βασιλεὺς Σαλήμ, ἦν ὁ ἀνώτατος ἱερεὺς τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ, τοῦ ποιήσαντος τὸν Οὐρανὸν καὶ τὴν Γῆν. Ὁ δὲ Ἀβιμέλεχ καὶ ὁ διάδοχος αὐτοῦ, ὁ καὶ τὸ αὐτὸ ὄνομα φέρων, ἐφοβεῖτο τὸν Θεὸν καὶ ὠμυεν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν δυνάμιν αὐτοῦ ἐθαύμαζεν· ὁ δὲ Φαραὼ Βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου κατελαμβάνετο ὑπὸ τρόμου, ἐσάκεις ἠπειλεῖτο ὑπὸ τοῦ μεγάλου τούτου Θεοῦ. Ἐπὶ δὲ Μωϋσέως, διαφθαρέντων τῶν ἐθνῶν, ὁ ἀληθὴς Θεὸς δὲν ἦτο πλέον γνωστὸς ἐν Αἰγύπτῳ, ὡς ὁ Θεὸς

τοῦ παντός, ἀλλ' ὡς Θεὸς μόνον τῶν Ἑβραίων, διότι ἐλάτρευον καὶ αὐτὰ τὰ ζῶα, καὶ τὰ ἐρπετὰ αὐτά· διότι τὸ προστυχόν ἦν θεὸς ἐκτὸς αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ.»

Ἐν τῇ εὐφύως χαραχθεῖσῃ ταύτῃ εἰκόνι βλέπομεν τὴν βέβηλον (α) ἱστορίαν πάντοτε ἀδέβαιον ἐσάκεις θέλει νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ σκότος τῶν αἰώνων, νὰ καθυποβάλλῃ τὰς διηγήσεις αὐτῆς εἰς τὸ κύρος τῆς Π. Γ. καὶ νὰ ἀντλήσῃ ταύτας ἀπὸ τῆς ἀλλοθῆστος ταύτης πηγῆς, τῆς καὶ μόνης δυνάμενης νὰ φωτίσῃ ἡμᾶς περὶ τῆς πλάσεως τοῦ Παντός. Ἐν τῇ εἰκόνι ταύτῃ βλέπομεν μὲν τὰς πρῶτας πλάνας, τὰς πρῶτας παρεκτροπὰς, καὶ παύομεν ἐκπληττόμενοι, « βλέποντες τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ὠθούμενον ὑπὸ τῆς τυφλῆς προθυμίας καὶ παραδιδόμενον εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν, μηδενὸς δυνάμενου νὰ ἀναχαιτίσῃ αὐτό. »

» Ὁ ἄνθρωπος θεωρῶν ὡς θεῖον πρᾶγμα πᾶν ὅ,τι ἦν ἰσχυρόν, αἰσθανόμενος δὲ ὅτι σύρεται πρὸς τὴν κακίαν δι' ἀκαταγωνίστου δυνάμεως, ἐνόμισεν ὅτι ἡ δύναμις αὐτῆ ἦν ἐκτὸς ἑαυτοῦ, διὸ καὶ θεὸν ταύτην ὠνόμασεν. Ἐντεῦθεν τὸ ἔγκλημα ἐτιμήθη διὰ ναῶν· ὁ δὲ ἄνθρωπος ταρασσόμενος ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐθεώρησε τὴν θεότητα ὡς ἔχθρον καὶ ἐνόμισεν ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐξιλεῖσθαι αὐτὴν διὰ τῶν συνήθων θυσιῶν· ὁ δὲ τρόμος αὐτοῦ οὗτος ὠθησε τοὺς πατέρας εἰς τοσοῦτον βαθμὸν ἀσπλαγχνίας, ὥστε καὶ τὰ ἴδια αὐτῶν τέκνα νὰ θυσιάζωσι, κατακαίοντες αὐτὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ἀντὶ λιθαίνου.»

Μαθόντες ἡδὲ, φίλοι ἀκροῦμενοι, τὰ πρῶτα ταῦτα αἴτια, ἴδωμεν νῦν πῶς οἱ ἄνθρωποι ἐρρίφθησαν εἰς βαρβαρότητα ἀεὶ αὐξανομένην, καθ' ὅσον οὗτοι ἀπεμακρύνοντο τῆς γενεθλίου αὐτῶν χώρας.

Αἱ μὲν πρῶται οἰκογένειαι ἐπολλαπλασιάσθησαν, ἀλλ' ἡ γῆ δὲν παρήγε πλέον τι αὐτῆ ἀπ' ἑαυτῆς. Ἡ ἀνάγκη λοιπὸν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἐγέννησε τὰς πρῶτας μεταναστεύσεις, ἔπως εὐρωσιν ἀναζητοῦντας νέους καρποὺς καὶ ἄλλους ἀγρούς. Ἀναμφίβλως αἱ οἰκογένειαι αὗται ἀπομακρυνόμεναι ἔφερον ἀναμνήσεις, ἄς οὐδὲν ἠδύνατο νὰ ἐξαλείψῃ ἐκ τῆς ἑαυτῶν μνήμης· διότι δὲν εἶχον μὲν ἰδεῖ τὸν χαριτόβρυτον ἐκεῖνον κῆπον, τὴν κατοικίαν ἐκείνην τῆς ἀθωότητος, ἐν ἧ ὁ πρῶτος ἐτέθη ἄνθρωπος κατὰ τὰ πρῶτα τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἔτη, ὅμως ἡ περιγραφή αὐτοῦ διεδίδετο ἀπὸ ἡλικίας εἰς ἡλικίαν· πρὸς δὲ ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ ὦσιν εὐτυχεῖς, ἢ ἰσχυρὰ καὶ κατεπεύγουσα αὕτη ἀνάγκη διηκόνει τὴν ἀνάμνησιν ταύτην καὶ ἴσως τοῦτο μάλιστα, ἢ κενὴ αὕτη ἐλπίς τοῦ νὰ ἐπανεύρωσι τὸν τόπον ἐκεῖνον, τὸν τοσοῦτο προσφιλεῖ καὶ ποθούμενον, ἠνάγκασε τὰς περιπλανωμένας ταύτας οἰκογενεῖας νὰ διευθύνωνται πρὸς ἄλλας ἔλως ἀγνώστους χώρας. Ἄλλ' οὐχὶ μετὰ πολὺν καιρὸν τὰ τῆς ματαίας αὐτῶν ἐλπίδος ὄνειροπολήματα διεδέχθη θλίψις διαρκῆς· διότι προχωροῦσαι οὐδὲν ἄλλο ἀπῆνταν, εἰμὴ τὰ λείψανα τῆς σφαίρας, ἣν ὁ γενικὸς κατακλυσμὸς εἶχεν ἤδη ἀνατρέψει· οἱ δὲ ἀνα πᾶν βῆμα τοὺς ἀνθρώπους ἀπειλοῦντες κίνδυνοι ἰσχυροτέρων ἐποίουν τὴν ἐνθύμησιν τοῦ Παραδείσου καὶ ἐνετύπων αὐτὴν δι' ἀνεξαλείπτων χαρακτῆρων. Μετὰ ματαίας λοιπὸν καὶ ἐπιπόνους ἀναζητήσεις ἡ

(α) Οὕτω καλοῦσι τὴν ἱστορίαν τῶν ἐθνικῶν λαῶν κατ' ἀντίθεσιν τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας.

ανάγκη τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἐδίατε τοὺς ἀνθρώπους νὰ σταματήσωσι καὶ νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὴν ἐργασίαν. Ἄλλὰ τότε ὅποια ἐμπόδια ἔπρεπε νὰ ὑπερνικήσωσιν! Ἀπέραντα δάση ἐμποδίζοντα τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας ἢ μολυνόμενα ὑπὸ ἐρπετῶν δηλητηριωδῶν ἢ ἀγρίων θηρίων, ἔλη, ἄπερ ἢ τέχνη δὲν ἤξευρεν ἔτι νὰ ἀποξηράνη, ἀνδρὸι πεδιᾶδες ἢ βᾶτους μόνον παράγουσαι, ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἦσαν ἢ πεφυλαχμένη ἰδιοκτησία τοῦ ἀνθρώπου, ὁλόκληρος δὴλον ὅτι ἢ φύσις ὠπλισμένη ἐναντίον αὐτοῦ. Ἀνεζήτει λοιπὸν πανταχοῦ τὸν κόπον καὶ τὸν θάνατον, φέρων πρὸς ἔπακρον τῶν δεινῶν αὐτοῦ τὴν μνήμην τῆς πρώτης αὐτοῦ εὐτυχίας· τούτου δὲ τί θλιβερώτερον; Ἐν τούτοις ἐδέησε ἢ νὰ ἐργάζηται ἢ νὰ ἀπολεσθῆ. Ἐκαλλιεργήθησαν λοιπὸν μέρη τινά· ἀλλ' ἐκεῖνος, οὐτινος οἱ κόποι καὶ ἰδρώτες μόλις ἐξήρκουν πρὸς διατροφήν αὐτοῦ τε καὶ τῆς ἑαυτοῦ οἰκογενείας, δὲν διανοήθη βεβαίως νὰ ἦνε καὶ ἐλευθέριος. Δι' ὃ περιέφραξε τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ καὶ ὑπερασπιζόμενος οὕτω τὴν συγκομιδὴν, ἥς καὶ μόνῃς ἢ διατήρησις ἠδύνατο νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ, ἠπειλήσε διὰ τρομεροῦ θανάτου τὸν πολυμήσοντα νὰ ἀφαιρέσῃ ταύτην. Οὕτω λοιπὸν ἀποκατέστη τὸ δίκαιον τῆς ἰδιοκτησίας παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, οὓς ὃ φόβος μὴ καταστραφῶσιν ἐκ τῆς δυστυχίας καὶ πείνης ὠπλισε κατ' ἀλλήλων.

Οἰκογενειάρχης τις περιστοιχόμενος ὑπὸ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ ἠδύνατο ἴσως νὰ τηρήσῃ τὴν εἰρήνην ἐπὶ πολλὸν χρόνον, ἀλλ' ὑπ' ἄλλων βιαζόμενος, ὑπὸ τῶν αὐτῶν τούτων ἀναγκῶν καταδιωκόμενος— ὦν ἢ βιομηχανία ἢ τὰ ἔργα ἦσαν ἄνισα πρὸς τὰ ἐκεῖνου— ἠναγκάζετο πῶς καὶ αὐτὸς νὰ μεταχειρισθῆ τὴν βίαν, ὅπως ἀντιστῆ κατὰ τοῦ ἀρπαγῶς· δι' ὃ τὰ πρὸς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς χρησιμεύοντα ὄργανα ἐχρησίμευσαν ὡς ὄργανα θανάτου.

Ὅτε δὲ ἢ τρομερὰ αὕτη μάλιστα ἐπεξέτεινε τὴν μαρίαν αὐτῆς, οἱ φόνοι, αἱ ἐκδικήσεις, ἢ ἀπληστία, ἢ ἀδικία ἐπὶ ημιμύρισαν πᾶσαν τὴν γῆν. Λοιπὸν ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ὦν τότε ὃ ἀνθρώπος, ὅλος ἀνάγκη καὶ πᾶθη, οὐδόλως ἐσκέφθη περὶ τῆς διατήρησεως τῶν παραγγελιῶν καὶ τῆς λατρίας τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ, καθ' ὅσον μάλιστα εἶχεν ἤδη ἀπολέσει τὴν γνῶσιν αὐτοῦ ἀπ' ὅτου ἀπεμακρόνθη τοῦ γενεθλίου αὐτοῦ τόπου, ἀπομακρομένης ἐκάστης ἐπομένης γενεᾶς ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐκ τοῦ φωτός. Οὕτω δὴ τὸ κράτος τοῦ ἐγκλήματος ἀποκατέστη, καὶ αὐτὸ μόνον εἶδε νόμους ἢ μᾶλλον ἐθύϊζε τὴν ἀνθρωπότητα, ὀδηγομένην ὑπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῶν ἀκωνιστῶν κινήσεων τῶν παθῶν, εἰς τὴν τρομερωτάτην βρβαρότητα.

Ἄλλ' ἀφήσωμεν τὰ νομαδικὰ ταῦτα καὶ ἄγρια στίφη, διότι ἢ διήγησις τῶν κατ' αὐτὰ ἐμποιεῖ φρίκην εἰς τὸν ἀνθρώπον, ἂν καὶ ὑποχρεώμεθα νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτῶν κατὰ τὰς ἐποχὰς ἐκεῖνας, καθ' ἃς ἀποικίαι πεπολιτισμέναι καὶ ὑπὸ ἰκάνων καὶ γενναίων ἄμα ὀδηγούμεναι ἀρχηγῶν ἀπέσπασαν τοὺς ἀνθρώπους τούτους ἀπὸ τῆς ἀξιοθρηνητῆς ταύτης καταστάσεως, προσφέρουσαι εἰς αὐτοὺς νόμους σοφωτέρους καὶ ἤθη ἡπιώτερα.

Ἐπανέλθωμεν δὲ εἰς τὴν κατοικίαν τῶν πρώτων ἀνθρώπων.

Ἡ πρᾶξις τοῦ κατακλιτισμοῦ, λέγει ἔτι ὃ Βοσσοῦτος, ἐβρῆται καθ' ἕλλην τὴν γῆν. Ἡ δὲ Κιβωτός, ἐν ἣ ἐτηρήθησαν τὰ

λείψανα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὑπῆρξε πάντοτε περίφημος ἐν τῇ Ἀνατολῇ, μάλιστα δὲ εἰς τοὺς τόπους, ἐν οἷς αὕτη ἐστάθη μετὰ τὸν κατακλιτισμόν, διότι πολλὰ καὶ διάφορα περὶ ταύτης ἀναφέρονται ἐν τοῖς χρονικοῖς καὶ ταῖς παραδόσεσι τῶν ἀρχαίων λαῶν. Ἐν τῇ Ἀνατολῇ συνέθη ἢ σύγχυσις τῶν γλωσσῶν εἰς τὸν Πύργον τῆς Βαβυλώνας, τὸ πρῶτον τοῦτο οἰκοδόμημα τῆς ὑπερφανεῖας καὶ τῆς ἀδυναμίας συνάμα τοῦ ἀνθρώπου. Ἐνταῦθα ἐγένετο ὃ μερισμὸς τῶν τριῶν υἱῶν τοῦ Νῶε καὶ ἢ πρώτη διανομή τῶν γαιῶν.

Ἡ δὲ μνήμη τῶν τριῶν τούτων πρώτων ἡγετῶν τῶν τε ἐθνῶν καὶ λαῶν διετηρήθη παρὰ τοῖς ἀνθρώποις. Καὶ ὃ μὲν Ἰάφεθ συνοικίσας τὸ πλείστον μέρος τῆς Δύσεως διέμεινεν ἐν αὐτῇ ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα λίαν ἐνδοξος· ὃ δὲ Χάμ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ὑπῆρξεν οὐχ ἦτον ἐνδοξος παρ' Αἰγυπτίους καὶ Φοίνιξιν· οἱ δὲ Ἐβραῖοι εἶχον ἀκμαίαν τὴν μνήμην τοῦ Σήμ, ἐξ οὗ καὶ κατάγονται.

Ὁλίγον δ' ὕστερον μετὰ τὸν πρῶτον τοῦτον μερισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ὃ Νεμβρώδ, ἄγιος καὶ βίαιος ἀνθρωπος, ὑπῆρξεν ὃ πρῶτος ἐκ τῶν κατακτητῶν (τοιαύτη εἶνε ἢ καταγωγὴ τῶν κατακτητῶν) καὶ ἀποκατέστησε τὸ βασίλειον αὐτοῦ εἰς τὴν Βαβυλώνα, ἐν ᾧ τόπῳ ὃ Πύργος τῆς συγχύσεως εἶχεν ἤδη ἀρχίσσει καὶ ὑψωθῆ ὑψιστον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοσοῦτον, ὅσον ἐπεθύμει ἢ ἀνθρωπίνῃ ματαιότητι.

Κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου χρόνον ἐκτίσθη καὶ ἢ πόλις Νινευὴ καὶ τινὰ βασίλεια εἶχον ἀποκατασταθῆ, μικρὰ ὄντα κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους. Εἰς μόνην δὲ τὴν Αἴγυπτον ἀπαντῶμεν τρεῖς ἡγεμονίας, τὴν τῶν Θηβῶν, τὴν τῆς Μέμφιδος καὶ τὴν τῆς Τάνις, πρωτεύουσας τότε τῆς κάτω Αἰγύπτου (α).

Κατὰ τοὺς αὐτοὺς τούτους χρόνους δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὑπῆρξε καὶ ἢ ἀρχὴ τῶν Αἰγυπτιακῶν νόμων, ἢ ὑπαρξίς τῶν πυραμίδων, τῶν καὶ ὑπαρχουσῶν ἔτι, καὶ ἢ ἀρχὴ τῶν ἀστρονομικῶν αὐτῶν παρατηρήσεων, ὡς ἢ τῶν παρατηρήσεων τῶν Χαλδαίων. Ἰδοὺ ἢ ἀρχὴ τοῦ Κόσμου, ἀναφανεῖ αὐθις ὃ Βοσσοῦτος, ὅταν ὃ Μωϋσῆς παρουσιάζει ἡμῖν, ἀρχὴ εὐτυχῆς τὸ πρῶτον, εἶτα δὲ πλήρης ἀτελευτήτων δεινῶν. Ἐκτοτε ἢ μὲν φιλοδοξία περιέπαιξε τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν, οἱ δὲ ἀνθρωποὶ εἰς τοσοῦτον ἀνοησίας βαθμὸν ἔφθασαν, ὥστε καὶ νὰ φονεύωνται ὑπ' ἀλλήλων, χωρὶς νὰ ἐχθρεύωνται· ἢ ἔπακρος δὴλον ὅτι δόξα καὶ ἢ ὠραιότερα τῶν τεχνῶν ὑπῆρξεν ἐκεῖνη, δι' ἣς ὃ εἰς κατέστρεφε τὸν ἄλλον.»

Αἱ ἱστορικαὶ αὗται προσεγγίσεις τοῦ Βοσσοῦτου, φίλοι ἀκροώμενοι, ἀρκοῦσιν ἡμῖν, νομίζω, ὅπως ἐννοήσωμεν ὅποια ὑπῆρξαν αἱ πρώται τῶν ἀνθρώπων ἀποκαταστάσεις καὶ πῶς ἐλησημόνησαν τὰς παρὰ τοῦ Θεοῦ δοθείσας αὐτοῖς ἀρχάς. Ἀποδεικνύουσιν ἐπίσης ὅτι ἢ ἐνθύμησις τῶν μεγαλειτέρων συμβάντων δὲν ὤφειλε ποτὲ νὰ ἐξαλειφθῆ, ἀλλ' ὅτι οἱ ἀνθρωποὶ, ἄμα ἢ διαφθορὰ εἶχεν ἐπὶ τοσοῦτο προχωρήσει, ὥστε καὶ Θεοὺς νὰ φαντασθῆ, ἀνε-

(α) Κειμένην πλησίον τοῦ Τανιτικοῦ στομίου τοῦ Νεῖλου, Ζοὸν καλουμένην ἐν τῇ ἱ. Γραφῇ, καθέβησαν τῶν Βασιλέων Φαραῶν, Σήμερον δὲ καλεῖται Σιμνάχ.

μιζαν, ὡς ἦν ἐπόμενον, τὰς ἱστορικὰς ἀληθείας μετὰ τῶν μυθικῶν ἱστοριῶν τῶν θεοτήτων. Παρατηροῦμεν δ' ὡσαύτως ὅτι οἱ ἀνατολικοὶ δὲν ὤφειλον νὰ ὑποπέσωσιν εἰς τὴν αὐτὴν βαρβαρότητα, τὴν τοσοῦτον ἀτιμάτασαν τοὺς ὅσον τὸ δυνατόν εἰς τὰ ἐνδότερα προβάοντας λαοὺς, ἀφοῦ πατριάρχει μετεβίβασαν εἰς τοὺτους τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς μεγάλας αὐτῶν ἰδέας, τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν, μεθ' ὄλην τὴν καταστροφὴν τῶν αἰῶνων, ἐκπλήττουσιν ἀκόμη καὶ τὴν σήμερον τὴν οἰκουμένην ὄλην. Τὴν περιγραφὴν τῶν ἔργων τούτων δὲν δυνάμεθα νὰ δώσωμεν ἐνταῦθα, ὡς ἀπομακρύνουσαν ἡμᾶς πόρρω τοῦ ἡμετέρου ἀντικειμένου· παραπέμπομεν δὲ τὸν βουλόμενον εἰς τὸ περὶ τῶν κρατῶν ἐν τῷ Λόγῳ τοῦ Βοσσοῦετου περὶ τῆς Γενικῆς Ἱστορίας· διότι τὸ σύγγραμμα τούτου, ὄν τὸ ρητορικώτατον πάντων, ὅσα ἢ Γαλλικὴ γλῶσσα ἠδυνήθη νὰ παραγάγῃ, δὲν δύναται νὰ συντομευθῇ.

(ἀκολουθεῖ).

Η ΝΗΣΟΣ ΣΥΜΗ.

Γεωγραφία, ὀνόματα καὶ ἱστορία αὐτῆς.

Ἡ Σύμη, ἥτις διὰ τε τὴν γεωγραφικὴν θέσιν καὶ τὸ εὐλίμενόν της παρέχει ἴσον τὸ ἐνδιαφέρον καὶ εἰς τὸν ἐμπορευόμενον καὶ εἰς τὸν ναυτιλλόμενον καὶ εἰς πάντα ἐν γένει φιλομαθῆ κοσμοπολίτην καὶ ἥτις ἐν μικρᾷ ἐκτάσει ἐπιφανείας, καὶ ταύτης ὅλης σχεδὸν καλυπτομένης ὑπὸ σωρείων βράχων ἀγόνων καὶ ἀνύδρων, ἐμπεριλαμβάνει παρὰ πᾶσαν ἄλλην τοῦ Αἰγαίου μικρὸν ἴσον λαὸν πολλοῦ λόγου ἄξιον ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν. Ἡ νῆσος αὕτη, μία τῶν νοτιῶν σποράδων τοῦ Ἀρχιπελάγους παρὰ τὴν Μικρασίαν κατὰ τὸν Συμαῖον κόλπον, ἀπ' αὐτῆς οὕτω κληθέντα, κειμένη, γειννιάζει πρὸς βορρᾶν μὲ τὴν Κνιδικὴν χερσόνησον, πρὸς νότον μὲ τὴν Ρόδον, πρὸς ἀνατολὰς μὲ τὸ Κυνὸς σῆμα, ἀκρωτήριον τῆς Καρίας, τὸ παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν Λώρυμα, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ περὶ τὰ ὀκτὼ ἢ δέκα μίλια ἀπέχει, καὶ πρὸς δυσμὰς μὲ τὴν νῆσον Ἐπισκοπὴν (Τῆλον).

Ἡ Σύμη, καὶ περὶ λίαν γνωστὴ σήμερον πολλαχοῦ τοῦ ἐμπορικῆς κόσμου, κατ' ἐξοχὴν δὲ ἐν ταῖς ἐμπορικωτέραις πόλεσι τῆς δυτικῆς καὶ μέσης Εὐρώπης καὶ ταῖς Βρετανικαῖς νήσοις διὰ τὰς μετ' αὐτῶν ὀσημέραι αὐξανομένης πολυειδεῖς ἐμπορικὰς καὶ ναυτιλιακὰς σχέσεις της, τοῖς πλείστοις ὁμοῦς ἐκ τῶν ὁμογενῶν καὶ μάλιστα τῶν μὴ ναυτιλλομένων ἢ νομίζεται ὅλως ἄσχημος ἢ ἄγνωστος εἶνε ἢ γεωγραφικὴ θέσις κάλλιον δ' εἰπεῖν ἢ ὑπαρξίς τοιαύτης τινὸς νήσου.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις γεωγράφοις ἢ Σύμη ἦτο γνωστὴ καὶ ὑπὸ τὰ ἀρχαιότερα αὐτῆς ὀνόματα Μεταποντίς καὶ Αἴγλη· καὶ εἰς μὲν τὸν Βυζάντιον Στέφανον (§ 13) ἀπαντῶμεν περὶ αὐτῆς τὰ

ἐξῆς: «Σύμη νῆσος Καρικὴ, ὡς ὁ Στράβων (α), τεσσαρεσκαίδεκάτη καὶ πόλις ὁμώνυμος, ὠνομάσται δὲ ἀπὸ Σύμης τῆς Ἰαλυσοῦ· καὶ πρότερον μὲν ἐκαλεῖτο Μεταποντίς, εἶτα Αἴγλη· τὸ ἐθνικὸν Συμαῖος.»

Τὰς αὐτὰς δὲ περίπου μαρτυρίας ἔχομεν καὶ ἐκ τῶν τοῦ Εὐσταθίου Γεωγραφικῶν (βιβλίον Β' 67) «Σύμη δὲ νῆσός φασι Καρικὴ καὶ πόλις ὁμώνυμος ἀπὸ Σύμης τῆς Ἰαλυσοῦ, ἱστορεῖται δὲ καὶ ὅτι Μεταποντίς καὶ Αἴγλη ὠνομάσθη ποτὲ· λέγεται δὲ καὶ πέρδικας μαχίμους φέρειν.» (β)

Ὁ Πλίνιος παράγει τὸ σημερινὸν τῆς νήσου ὄνομα ἀπὸ τοῦ Simia τοῦτέστι μιμῶ, ὅπερ μεταδίδει καὶ ἐφ' ἅπαν τὸ περιουκλοῦν αὐτὴν σύμπλεγμα τῶν πολυαριθμῶν νησιδίων, βράχων καὶ σκοπέλων (isola delle Simie νῆσοι τῶν πιθήκων), ὡς μιμουμένων δῆθεν μετὰ τῆς Σύμης τὰς περὶ τὴν Δῆλον κυκλάδας. Ἄλλ' ἢ προσωνομία αὕτη, δηλ. Simia, ἂν καὶ λίαν καταλλήλως ἐδόθη εἰς τὴν νῆσον ταύτην διὰ τὸν ἀνωτέρω λόγον, ὡς παρατηροῦσι καὶ οἱ Γάλλοι ἱστοριογράφοι Brunet de Presle καὶ Alexandre Blanchet (ἴδε Grèce depuis la conquete Romaine jusqu' à nos jours), πράγματι ἔμωσ δὲν προῆλθεν εἰμὴ ἐκ παραφθορᾶς τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς ὀνόματος, ὅπερ τὴν ἀρχὴν του ἔχει, κατὰ τοὺς Ἑλληνας συγγραφεῖς, ἐκ Σύμης τῆς Ἰαλυσοῦ. Ἐξ αὐτοῦ δὲ τούτου τοῦ ὀνόματος καὶ οἱ δεσπύζοντες αὐτῆς σήμερον Ὀθωμανοὶ τὴν ἀποκαλοῦσι Συμβελίς, ἐξ οὗ καὶ Συμβερκίρ, λέξις σύνθετος σημαίνουσα πλοῖον Συμαϊκόν.

Καὶ κατὰ μὲν τὴν μεταξὺ τῶν μυθῶδων χρόνων καὶ τῆς ἱστορίας ἐποχῆν, πρῶτος ὁ τὴν μικρὰν ταύτην νῆσον κατοικήσας μνημονεῖται Γλαυκὸς ὁ διὰ τὴν περὶ τὴν ἄλιεϊαν καὶ τὴν κολυμβητικὴν αὐτοῦ ἐξοχὸν ἐμπειρίαν Θαλάττιος ἐπονομασθεὶς, υἱὸς κατὰ μὲν Μνασέαν τὸν ἱστορικὸν (ἐν Γ'. Εὐρωπαϊκῶν) Ἀνθηδόνος καὶ Ἀλκυόνης, κατὰ δὲ τὸν Ἡρακλεώτην Προμαθίδαν (ἐν

(α) Μετὰ δ' οὖν τὰ Λώρυμα τὸ Κυνὸς σῆμά ἐστι καὶ Σύμη νῆσος.

(β) Τῶν περδίκων τούτων πολυαριθμῶν τρεφομένων ἐπὶ τῆς νήσου τὰ εἶδος δὲν διαφέρει τῶν λοιπῶν ὁμοειδῶν πτηνῶν εἰμὴ κατὰ τὴν πρὸς τὸ ἐρῆζειν καὶ μάχεσθαι κλίσιν αὐτῶν. Τὰ ἀθῶα ταῦτα πτηνά, ὡς φαίνεται, σεμνυόμενα εἰς τὸ καλλιχελαδόν, τὴν ἰσχυρότητα καὶ διάρκειαν τῆς φωνῆς τῶν ἀμιλλῶνται πρὸς ἄλληλα περὶ ὑπεροχῆς.

Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ἢ διαμάχῃ ἄρχεται διὰ τῶν συνήθων των κακκαρισμῶν κατ' ἀνταπόκρισιν, καὶ ἐξακολουθεῖ μέχρις οὗ ἢ ἀντίπαλος, ἀποκαμῶσα, ὑποχωρήσῃ· ἂν δὲ ἢ ἐπὶ διαρκείῃ ἐπὶ μακρὰν ἄνευ ἀποτελέσματος οἱ κακκαρισμοὶ μεταβάλλονται εἰς ἀγρίους κρωγμοὺς καὶ ἀπειλητικώτατας, οὕτως εἰπεῖν, ἐπιδειξίς, αἴτινες, ἂν καὶ εἰς τὴν περιστάσιν ταύτην ἢ ἑτέρα τῶν διαμαχομένων δὲν καύση κελαδοῦσα, ἀπολήγουσιν εἰς πεισματωδεστάτας κατ' ἀλλήλων ἐπιθέσεις, καθ' ἃς πολλάκις διὰ τῶν ραμφῶν των καταπληγόνονται.

Ἡ μαχίμότης τῶν ἐν Σύμῃ περδίκων παρατηρεῖται οὐμὴ μόνον εἰς τὰς ὀρεσιτρέφους, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰς ἐτι τὰς ἐν τοῖς κλιβίσι πρὸς ἐξημέρωσιν, ἐκ νεοσσῶν, διατηρουμένας· τὸ δὲ περιεργότερον εἶνε ὅτι ἢ ἤττηθῆσα ὑπὸ τσαύτης καταλαμβάνεται ἀθυμίας, ὥστε ἐπὶ ὀλοκλήρους ἐβδομάδας παύει κελαδοῦσα καὶ σχεδὸν δὲν τρώγει.

Κατὰ τοὺς Συμαίους περδικοθήρας, οἵτινες ἀποδίδουσιν εἰς αὐτὰς καὶ ἄλλας παραδόξους ιδιότητας, αἱ μάχιμοι τῆς Σύμης πέρδικες, ἀπᾶς ἐξημερωθεῖσαι, καθίστανται διὰ τῶν θηρευτικῶν πλεονεκτημάτων των χρησιμώτεροι ἢ αἱ τῶν ἄλλων μερῶν· διὸ παλλαχοῦ εἶται περιζήτητοι καὶ ἀγοράζονται ὑπὸ ἀδάξ τιμᾶς.

ημάμοις Πολύβου) Ἐρμού καὶ Εὐβοίας, ὅστις ἐρασθεὶς Σύμης τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰαλυσοῦ ἢ Ἰκλίου κατ' ἄλλους καὶ τῆς Δωτίδος, καὶ ἀρπάσας αὐτήν, κατέφυγεν εἰς τὴν νῆσον ταύτην, ἣν κατοικήσας ἔρημον οὔσαν, ἐκ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σύμην ὠνόμασε.

«Ναυτικὸν δὲ αὐτὸν (τὸν Γλαῦκον) καὶ κολυμβητὴν ἀγαθὸν γενόμενον, Πόντιον καλεῖσθαι ἀρπάσαντα δὲ Σύμην τὴν Ἰαλυσοῦ καὶ Δωτίδος θυγατέρα, ἀποπλευσάτω εἰς τὴν Ἀσίαν καί, τὴν ἐγγὺς τῆς Καρίας νῆσον ἔρημον κατοικήσαντα, ἀπὸ γυναικὸς Σύμην αὐτὴν προσαγορεύσαι» (Ἀθηναῖος βιβλ. Ζ'. 200).

Ὁ δὲ Σικελιώτης Διόδωρος ἄλλως πῶς ἀποφαίνεται περὶ τῶν πρώτων αὐτῆς κατοίκων. Κατ' αὐτὸν πρῶτος ὁ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἰδρύσας πόλιν ὑπέροξε Χθόνιος ὁ υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ Σύμης τῆς Νύμφης, ὅστις, συνεπάγων ἀποικίαν Θεσσαλικὴν ὑπὸ τὸν ἀρχηγέτην Τρίοπα βασιλέα τῆς Θεσσαλικῆς πόλεως Δωτίου ἑκπρωτον γενόμενον καὶ φυγαδευθέντα ἐκεῖθεν, διότι ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἐρεσίθων ἐδενδρῶτόμησε τὸ ἱερὸν ἄλλος τῆς Δήμητρος, ἦλθεν εἰς τὴν νῆσον ταύτην, ἣν κατοικήσας ἔρημον οὔσαν, ἐκ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Σύμην ὠνόμασε.

Κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους βασιλεὺς τῆς νήσου ἀναφέρεται ὁ αὐτόχθων νεαρὸς ἡγεμονόποις Νιρέυς υἱὸς Χαρόπου καὶ Ἀγλαίας, ὁ κατὰ τὸν Ὅμηρον ὠραιότερος, μετὰ τὸν ἀμύμονα Ἀχιλλέα, πάντων τῶν Ἑλλήνων τοῦ τότε καιροῦ ὄθεν καὶ παροιμία «Νιρέως καλλίων.» Ὁ Νιρέυς διὰ τῆς ἐξόχου αὐτοῦ περὶ νῆσας οὐχὶ μόνον τὰ ἐσωτερικὰ τοῦ τόπου καλῶς ἐκυβέρνησεν, ἀλλὰ καὶ μέχρι Καρίας τὸ μικρὸν αὐτοῦ κράτος ἐξέτεινε καὶ μετὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος ὑστερον κατὰ τῆς Τροίας ἐξεστράτευσεν ὡς εἰς τῶν μνηστήρων τῆς Ἑλένης, ὅτε διὰ τῶν ἀπαραμύλων θελήτρων τῆς τῆν Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν ἀνεστάτωσε. Τὸν Συμαῖον τοῦτον ἦρωα ἢ μεγαλοφυΐα τοῦ ἐνδόξου τῆς Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεΐας ραψωδῶ εἴςυμνεῖ οὕτω.

Νιρέυς δ' αὖ Σύμηθεν ἄγε τρεῖς νῆας εἶσας,
Νιρέυς Ἀγλαίης υἱὸς Χαρόποιό τ' ἄνακτος,
Νιρέυς, ὃς καλλίστος ἀνὴρ ὑπὸ Ἴλιον ἦλθεν
τῶν ἄλλων Δαναῶν μετ' ἀμύμονα Πηλεΐωνα·
Ἄλλ' ἀλαπαδῶνς ἔην, παῦρος δὲ οἱ εἶπετο λαός.
(Ἰλ. Β. στίχ. 671.)

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νιρέως οἱ ὑποτελεῖς Κἄρες ὠφελούμενοι τῆς περιστάσεως εἰσβάλλουσιν εἰς τὴν Σύμην, κυριεῦσαι καὶ λεηλατοῦσιν αὐτήν· μετ' οὐ πολὺ ὅμως οἱ τε κατακτεταὶ καὶ οἱ ἐναπομείναντες ἐγγυρῶται ἀναγκασθέντες ἐκ μακρᾶς ξηρασίας ἐγκαταλείπουσι τὴν νῆσον, καὶ ἡ Σύμη μένει αὐτὴς ἔρημος ἕως τοῦ Ναῦτος ὁ Ἀργεῖος ὁδηγήσας αὐτόθι ἀποικίαν Ἀργείων καὶ Λακεδαιμονίων, ἣν παρὰ τοῦ Ἰππότου ἐνὸς τῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον εἰσβαλόντων Ἡρακλειδῶν ἔλαβε, κατόκησε τὴν νῆσον ταύτην· βραδύτερον δὲ ἀναφαίνονται ἐπὶ τῆς νήσου ἀποικίαι Πελασγῶν, Ροδίων καὶ Κνιδίων, ὃς Ξοῦθος ὁ υἱὸς τοῦ Κράμβου καὶ τῆς Πυθίας ἔφερε.

» Τὴν νῆσον τὴν Σύμην ὀνομαζομένην τὸ παλαιὸν ἔρημον οὔσαν πρῶτοι κατοίκησαν οἱ μετὰ Τρίοπος ἀφικόμενοι, ὧν ἡγεῖτο

Χθόνιος ὁ Ποσειδῶνος καὶ Σύμης, ἀφ' ἧς νῆσος ἔτυχε ταύτης τῆς προσηγορίας· ὑστερον δὲ αὐτῆς ἐβασίλευσε Νιρέυς ὁ Χαρόπου καὶ Ἀγλαίας κάλλιε διαφέρων, ὃς καὶ ἐπὶ Τροίαν μετὰ Ἀγαμέμνονος ἐστράτευσε, τῆς τε νήσου δυναστεύων καὶ τῆς Κνιδίας μέρους κυριεύων μετὰ δὲ τοὺς Τρωϊκοὺς χρόνους κατέσχον τὴν νῆσον Κἄρες, καθ' ὃν καιρὸν ἐθαλασσοκράτου. Ὑστερον δὲ αὐχμῶν γενομένων ἔφυγον ἐκ τῆς νήσου καὶ κατόκησαν τὸ καλούμενον Ουράνιον ἢ δὲ Σύμη διέμεινεν ἔρημος ἕως ὁ στόλος Λακεδαιμονίων καὶ Ἀργείων παρέλασεν εἰς τούτους τοὺς τόπους· ἔπειτα κατοίκησθη πάλιν τὸν δε τὸν τρόπον. Τῶν μετὰ Ἰππάτου τις μετασχῶν τῆς ἀποικίας ὄνομα Ναῦτος, ἀναλαβὼν τοὺς καθυστερησάντας τῆς κληροδοσίας, ἔρημον οὔσαν τὴν Σύμην κατόκησε· καί τισιν ἐτέροις ὑστερον καταπλευσάσιν, ὧν ἦν Ξοῦθος ἡγεμῶν, μεταδούς τῆς πολιτείας καὶ χώρας κοινῇ τὴν νῆσον κατόκησε· φασὶ δὲ τῆς ἀποικίας ταύτης μετατεχεῖν τοὺς τε Κνιδίους καὶ Ροδίους.»

(Διόδωρος Σικελ. βιβλ. Ε'. 53).

Ἄλλ' ἡ Σύμη, ἥτις ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων αὐτῆς χρόνων παρυσιάζεται κατοικιζομένη καὶ ἐρημομένη ἐναλλάξ καὶ ἦς τινος ἢ πολιτικῆς τύχῃ ἀλληλοδιαδόχως παρεδίδοτο εἰς τὴν διακρίσιν διαφόρων φυλῶν, ἐν αἷς ἄλλως τε ἐπεκράτει τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον, κατοικεῖτο ἄρα ὑπὸ ἐγγυρῶν καὶ κατὰ τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἀπεκδυομένη τὸν κυκλῶνα τῶν Ἑλληνικῶν μυθευμάτων ἤρχιζε νὰ λαμβάνῃ ἐπίσημον χαρακτῆρα· καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοῦτο οὐδὲν γινώσκωμεν καὶ αὐτὰ δὲ αἱ ἀρχαιότεραι μαρτυρίαι δὲν συντρέχουσι πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου. Ἐπίσης πόρρω ἀπέχουσι τοῦ νὰ ὑποδείξωμεν ἂν ἡ νῆσος αὕτη προσέφερε τὸ μέρος τῆς, ἔστω καὶ ἐλάχιστον, ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας, ὅτε ὁ κοινὸς τῆς Ἑλλάδος ἐχθρὸς Ξέρξης ἐπειράθη νὰ ὑποδουλώσῃ αὐτήν· οὐχ ἦττον ὁμως ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐρημώσεων τῆς νήσου καὶ τῶν συχνῶν μεταβολῶν τῶν πραγμάτων εὐκόλως ἐξηγεῖται τὸ πῶς ἡ Ἑλληνικὴ αὕτη νῆσος ἔμεινεν ἀμέτοχος τῶν θυσῶν καὶ τῆς δόξης, τὰς ὁποίας αἱ ἄλλαι Ἑλληνικαὶ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου ὑπέστησαν καὶ ἀπέκτησαν ἐπὶ τῶν Περσικῶν χρόνων, καὶ πῶς ἐπομένως ἀπεξενώθη οὕτως εἰπεῖν τῆς ἐνδόξου ἱστορίας τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (βιβλ. Ζ'. 99) καὶ τὸν Στράβωνα (ἸΔ'. 653) αἱ περὶ τὴν Καρίαν κείμεναι νῆσοι, ἐν αἷς ἴσως καὶ ἡ Σύμη, ἤρξαντο νὰ προάγωνται βαθμηδὸν ἀπὸ τοῦ 1060 ἔτους π. Χ., συμπεριληφθεῖσαι εἰς τὴν πρὸ τῶν Μηδικῶν χρόνων συστάσαν μικρὰν Μοναρχίαν τῆς Ἀλικαρνασσοῦ, τὴν παραλαβοῦσαν ὑπὸ τὴν Περσικὴν προστασίαν διαφόρους Δωρικὰς πολιτείας κοινὸν ἱερὸν ἐχοῦσας τὸ τοῦ Τριοπίου Ἀπόλλωνος.

Ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου 431 π. Χ. ἡ Σύμη δὲν φαίνεται εἰς τὴν ἱστορίαν εἰμὴ ἀπλῶς ὡς κατεχομένη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ χρησιμεύουσα εἰς αὐτοὺς ὡς σκευαποθήκη τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου, ἴσως δὲ καὶ ὡς σταθμὸς στρατιωτικῶν δυνάμεων.

«Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῖς ἐκ τῆς Σάμου ναυσὶ πάσαις, ὡς ἦσθοντο τὰ τῆς ναυμαχίας, πλεύσαντες εἰς τὴν Σύμην καὶ ἐπὶ μὲν τὸ ἐν τῇ Κνίδῳ ναυτικὸν οὐχ ὀρμήσαντες οὐδ' ἐκεῖνοι ἐπ' ἐκείνους, λα-

δόντες δὲ τὰ ἐν τῇ Σύμῃ σκευὴ τῶν νεῶν καὶ Ἀωρύμοις τοῖς ἐν τῇ ἡπείρῳ προσβαλόντες ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Σάμον.»

(Θουκυδίδης Η'. 43).

Περιγράφων δὲ ὁ μέγας οὗτος τῆς Ἑλλάδος ἱστορικός τὴν ἤπταν ἐκείνην τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τὸν ναύαρχον Χαρμῖνον συμβάσαν μεταξὺ Κνίδου καὶ Σύμης εὐχαριστεῖται μόνον λέγων, ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀποβάντες μετὰ τὴν νίκην εἰς τὴν Σύμην ἐστησαν τρόπαιον.

« Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Πελοποννήσιοι εἰς Κνίδον κατάραντες καὶ ξυμμιγείσων τῶν ἐκ τῆς Καίου ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νεῶν αὐτοῖς, ξυμπάσαις πλεύσαντες καὶ τροπαῖον ἐν τῇ Σύμῃ στήσαντες (α), πάλιν εἰς τὴν Κνίδον καθωρμίσαντο. (βιβλ. Η'. 42).»

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς νήσου οὐδαμῶς πλέον τῆς ἱστορίας ἀπαντᾶται. Μάτην δὲ θὰ ἐζητοῦμεν ἱστορικὴν βεβαιότητα δι' ὠρισμένον τι γεγονός ἀφορῶν τὴν ἱστορίαν τῆς ἕπερ ὅμως νομιζέται πλησιέστερον εἰς τὴν ἀλήθειαν εἶνε ὅτι ἡ Σύμη, ἢ ποτὲ βασιλεία τοῦ Νιρέως, ἀπολέσασα ἅπασι τὴν αὐτονομίαν τῆς συναπόλεσε ταυτοχρόνως καὶ πᾶσαν ἱστορικὴν εὐκλειαν καὶ πολιτικὴν πρόδοον, ἀκολουθήσασα δὲ ἐν ἀσημότητι τὴν πολιτικὴν εἰμαρμένην τῆς γείτονος Ρόδου, πολλοὺς τοὺς κυρίους μετέλλαξε, χωρὶς ὅμως, ὡς ἐκείνη, νὰ δρέψῃ στεφάνους ἀξίους ἱστορικῆς ἀναγραφῆς, διὸ καὶ διήνυσεν δλοκλήρους χιλιετηρίδας κεκαλυμμένη ὑπὸ τὸ σκότος τῶν αἰώνων.

Μετὰ μακροὺς αἰῶνας ἡ ἱστορία τῆς Σύμης ἀρχίζει νὰ λαμβάνῃ πραγματικώτερον καὶ θετικώτερον χαρακτῆρα ἀκόμη ὅμως οὐδεμίᾳ σπουδαίῳ γεγονότων ἀπαντᾶται κατὰ τοὺς ἱπποτικὸς χρόνους μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Κατὰ τοὺς προαναφερθέντας Γάλλους ἱστοριογράφους καὶ τοπικὰς τινὰς παραδόσεις ἡ Σύμη ἔγεινεν ὑποτελής εἰς τὸν Μέγαν Μάγιστρον τῆς Ρόδου τῷ 1309, ὅτε οἱ φράγκοι σταυροφόροι ἀπώλεσαν τὴν Παλαιστίνην, καὶ οἱ ἱππῶται τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλήμ ἐξελέξαντο ὡς κατοικίαν τῶν τὴν νήσον ταύτην ἔπαις δὲ καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὴν νῆσοι Κάλυμνος, Κῶς, Νίσυρος, Χάλκη καὶ Τῆλος, οὕτω καὶ ἡ Σύμη ὑπεχρεώθη νὰ πληρόνη εἰς τὸν κατακτητὴν τῆς Φιλάρετον ἐπιχορηγήσιν τινα, ἥτις ὠνομάζετο τὸ πένθιμον (Mortuaire), καὶ ἥτις τῷ 1352 μετετρέπη εἰς τακτικὸν ἐνιαύσιον φόρον ἐκ 500 ἄρθρων.

Ἐπὶ τῶν ἱπποτῶν ἡ Σύμη ἐχρησίμευεν ὡς μεσαποθήκη διαφόρων ἐμπορευμάτων, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1373 ἔφθασεν εἰς μέγαν πλοῦτον διὰ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας τῆς τῷ δὲ 1523 συμπεριελήθη εἰς τὴν Τουρκικὴν Μοναρχίαν, ὅτε Σουλεϊμάνης ὁ Β' διὰ συνθήκης καθυπέταξε τὴν Ρόδον καὶ τὰς παρακειμένας ἑξαρτήσεις τῆς.

(α) Εἰς θέσιν Μύλοι ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τοῦ λιμένος δεκνύεται εἰσέτι ἡ βᾶσις κτεῖρα ἠεροδομημένου κατὰ τὴν ἀρχαίαν τεκτονικὴν ἐκ λίθων μεγάλων τετραγώνων σφρηλατημένων ἔχει ὕψος τριῶν ὡς ἔγγιστα πήχειν καὶ κυκλικὴν περιφέρειαν ἐξήκοντα περίπου ποδῶν. Τοῦτο ὑποτίθεται ὡς μέρος τοῦ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου μνημονευομένου τροπαίου. Τινὲς ὅμως μάλιστα οἱ λογιώτεροι δὲν παραδέχονται τὴν ἰδέαν ταύτην διὰ τὸ ἀπόκεντρον τῆς θέσεώς του ὡς πρὸς τὴν θάλασσαν, καθ' ἣν ἡ ναυμαχία ἀναφέρεται, ἀλλ' ὑποθέτουσιν ὡς τοιοῦτον ἕτερον οἰκοδόμημα πρὸς τὴν βορειοδυτικὴν τῆς νήσου παραλίαν εἰς θέσιν ἁγίου Αἰμιλιανὸς ὑψόμενον καὶ ἀντικρύζον τὴν Κνίδον.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἡ Σύμη πληρόνουςα ὠρισμένον τινα φόρον εἰς τοὺς Ὀθωμανοὺς δεσπότης τῆς ἀπῆλαυε καὶ διετήρησε μέχρι τοῦ ἔτους 1869 ἴδιον διοικητικὸν καὶ δικαστικὸν σύστημα καὶ προνομιακὰς παραχωρήσεις καὶ ἀτελείας, χορηγηθέντα αὐτῇ ὑπὸ τοῦ κατακτητοῦ Σουλεϊμάνη δι' αἰτίαν τοιαύτην, ὡς ἐπληροφορήθημεν ἐξ ἀξιοπίστων πηγῶν καὶ διασωθειῶν σημειώσεων τῶν συγχρόνων προϋχόντων τῆς νήσου.

Ὀλίγον πρὸ τῆς ἡρωϊκῆς πτώσεως τῆς ἱπποτικῆς Ρόδου, ἀναφέρουσι αἱ σημειώσεις, ἢ τότε μικρὰ καὶ ἀπειροπόλεμος Κοινότης τῆς Σύμης προίδουσα τὸ δυσχερὲς μέλλον, ὅπερ μετὰ τὴν πτώσιν τῆς πρωτεύουσας τὴν περιέμενε, καὶ διὰ νὰ προλάβῃ πᾶσαν καὶ κατ' αὐτῆς τῶν Γεντισσῶν ἐπίθεσιν, ἔγνω καταφυγεῖν εἰς μέσον μᾶλλον συνδιαλλακτικὸν πρὸς τὸν ἤδη νομιζόμενον νικητὴν, ἢ νὰ ἐκτεθῇ ἀνωφελῶς εἰς ἄνισον ἀγῶνα πρὸς τοὺς πλημμυρίσαντας τὸ Καρικὸν πέλαγος πολυαριθμοὺς αὐτοῦ στόλους· καὶ δὴ ἀπέστειλε πρὸς τὸν Σουλεϊμάνην στρατοπεδευμένον ὄντα εἰς τὴν ἀπέναντι Καρίαν τινὰς τῶν προϋχόντων τῆς, ἵνα ἐξ ὀνόματος αὐτῆς ἐκδηλώσωσι τὴν ὑποταγὴν τῆς νήσου καὶ συγχρόνως τῷ προσαγάγωσιν ἐκ τοῦ προϊόντος τοῦ ἐπιτηδεύματός των ἀριθμὸν τινα ἐκλεκτῶν σπόγγων, πρὸς δὲ καὶ ἱκανὴν ποσότητα ἄρτου ἐξαίρετου κατασκευῆς.

Εὐαρστηθέντος δὲ τοῦ Σουλτάνου εἰς τὴν προσφορὰν ταύτην τῶν ξένων ἐν ἡμέραις μάλιστα, καθ' ἃς ἐν ἀπεριωσιμέναις διετέλει στερήσεσι, καὶ ἐπερωτήσαντος περὶ τῶν κατ' αὐτοὺς καὶ τὴν πατρίδα των, εἶμεθα, Βασιλεῦ, σπογγοαλιεῖς Συμαῖοι, ἀπεκρίθησαν εὐφρῶς οὗτοι. Ἡ εἰς τὴν βασιλικὴν σου διάθεσιν ἀνήλουσα πατρίς μας σχετικῶς πρὸς τὸ εὐρὸ Κράτος σου δὲν εἶνε εἰμὴ μικροσκοπικός τις σκόπελος, ἐφ' οὗ οὔτε δρᾶξ χώματος ὑπάρχει ἐπομένως παρεκτός τῶν ἄλλων στερήσεων, τὰς ὁποίας ἔνεκα τῆς ξηρασίας ὑφιστάμεθα ἐν τῇ ἄλλως τε φιλιτῆ πατρίδι μας, ἀμοιροῦμεν καὶ αὐτῆς τῆς μετὰ θάνατον πρὸς ταφὴν προσηκούσης γῆς.

Ἡ λακωνικὴ πλὴν περιεκτικωτάτη αὐτῆ ἔκθεσις τῶν Συμαίων ἴσχυσεν εἰς τὸ νὰ θέσῃ τὴν πατρίδα των ὑπὸ τὴν εὐνοίαν τοῦ Ὀθωμανικοῦ ἡγεμόνος καὶ καταστήσῃ αὐτὴν προνομιούχον καὶ αὐτοδιοικητον.

Περικωθέντος δὲ τοῦ πολέμου ὑπὲρ τοῦ Σουλεϊμάνου, ἐν πρώτοις ἐπετρέπη διὰ Σουλτανικοῦ διατάγματος εἰς τοὺς Συμαίους βυθιστὰς ἢ καθ' ὅλας τὰς θαλάσσας τοῦ Κράτους ἐλευθέρᾳ καὶ ἀτελεῖς σπογγοαλιεῖσι· ἔκτοτε ὠφελοῦμενοι τῆς περιστάσεως ταύτης καὶ ἄλλοι νησιῶται σπογγοαλιεῖς ἐξήτηκον ἐλευθέρως καὶ ἀτελῶς τὸ ἐπιτηδεῦμα τοῦτο ὑπὸ τὸ ὄνομα Συμαῖοι.

Ταυτοχρόνως δὲ παρεχωρήθησαν εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Σύμης γόνιμοὶ τινες μικρόνησοι περὶ αὐτὴν κείμεναι, αἵτινες ἐκτιθέμεναι εἰς πλειοδοσίαν ὑπὸ τῆς Δημοτικῆς ἀρχῆς τῆς Νήσου ἐνοικιῶντο δι' ὠρισμένα ποσὰ ἐτησίως πρὸς ὄφελος αὐτῆς, καὶ πρὸς τοῦτοις παρεχωρήθη γενικὴ ἀτέλεια ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων καὶ ἐξαγομένων ἐμπορευμάτων, ὡς καὶ τοῦ σπόγγου.

Ἐνῶ δὲ μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἡ κωδωνοκρουσία ἐν τοῖς Χριστιανικοῖς ναοῖς ἦτο αὐστηρῶς ἀπηγορευμένη καθ' ὅλον τὸ Κράτος, ἐν Σύμῃ οὐδέποτε ἔπαυσεν ἡ ἐλευθέρᾳ χρῆσις τῶν κωδῶνων, καὶ τοῦτο κατὰ προνόμιον τοῦ αὐτοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάνου.

Καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἢ παλαιὰ γυναικεία ἐνδυμασία χρονολογεῖται, ὡς λέγεται, ἀπὸ τοῦ ἰδίου Σουλεϊμάνου καὶ εἰσῆχθη εἰς τὴν νῆσον ταύτην ἐκ βασιλικῆς δωρεᾶς. Μέχρι πρὸ δλίγων ἐτῶν αἱ γυναῖκες τῶν Συμαίων, ἄνευ διακρίσεως ἡλικίας, ἔφερον χρυσοῦφαντον ἢ καὶ ἐξ ἄλλης βαρυτίμου ὕλης ἐνδυμασίαν Ἀσιατικῆς πολυτελείας καὶ ὄντως βασιλικωτάτην διὰ τε τὸ χρῶμα καὶ τὸ εἶδος τῆς, ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς κάλυμμα ὑψηλόν, ὅπερ ἐκόσμου ἐξῶθεν διὰ χρυσοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περιφράγματος ἐν εἶδει βασιλικοῦ στέμματος, οὗτινος τὰ συστατικά μέρη ἐκάλου βέργας, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ὁ πολιτισμὸς καὶ οἱ συρμοὶ τῆς Εὐρώπης ὅπως πανταχοῦ οὕτω καὶ ἐνταῦθα πολλὰς εἰσῆγαγε τὰς μεταβολὰς περὶ τε τὴν ἐνδυμασίαν καὶ τὴν καθ' ὅλου διαίταν. Καὶ σήμερον τοῦ αὐτοῦ ρυθμοῦ ἐνδύματα τροπολογημένα ὅμως καὶ ἀπλοποποιημένα ἀπαντῶνται μόνον εἰς εὐαρίθμους τινὰς ὑπερπεντηκοντούτιδας Συμαίας, αἵτινες περιβάλλουσι τὴν κεφαλὴν μὲ ὀγκωδέστατον κάλυμμα ἄνευ τοῦ στέμματος, ὅπερ—ξενοτρόπως σχηματιζόμενον διὰ πέντε ἢ δέκα μαντιλίων ταξιθετημένων οὕτως, ὥστε ἐν ἕκαστον νὰ διακρίνηται ἐκ τοῦ χρώματος, καὶ δι' αὐτῶν νὰ μεγεθύνηται τὸ κάλυμμα κυλινδρικῶς πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἀποκλίνῃ πρὸς τὰ ὀπίσω—ὁμοιάζει μᾶλλον πρὸς Τουρκικὴν κίθαριν ἢ πρὸς γυναικεῖον κεφαλόδεμα. Οὕτω δὲ σχηματισθὲν περικαλύπτεται ἐξῶθεν δι' ἐτέρου ἐξ ἑρίου ἢ μετάξης μαντιλίου ποικιλοχρόου καὶ κροσσωτοῦ, ὅπερ τριγωνικῶς διπλούμενον δένεται ὑπὲρ τὸ μέτωπον, ἐνῶ τὰ ὀπισθεν ἐξέχοντα καὶ εἰς ὄξυ ἀπολήγοντα ἄκρα κρέμονται ἄνω τῶν ὠμοπλατῶν δίκην θυσάνου. Ἐνδυμα δὲ ἐρυθρὸν ἐξ ἑρίου ὑπ' αὐτῶν ὑφαινομένου ἐν εἶδει χιτῶνος, ἄνευ ὅμως χειρῶν, καὶ περὶ τὸ στήθος διὰ τεσσάρων ἢ καὶ πέντε μεγάλων χρυσῶν ἢ καὶ ἀργυρῶν σφαιροειδῶν πορπῶν (γρόλφια ἢ ἐμπούκλαι ὑπὸ τῶν ἐντοπίων) κλειόμενον καὶ κάτω τῆς ὀσφύος, μᾶλλον δὲ περὶ τὴν κοιλίαν, διὰ μεταξίνης ζώνης περιζωννύμενον, περικαλύπτει τὰς περὶ τὴν Συμαίας ἀπὸ τοῦ τραχήλου μέχρι τῶν πτερνῶν· εἶνε δὲ πρὸς τὰ κάτω τόσον στενόν, ὥστε μετὰ δυσκολίας τινὸς δύναται νὰ κύψωσιν. Ἐξῶθεν τούτου σάκκος ἐξ ἑριούχου ἢ ἐκ βελλοῦδου ἢ καὶ ἐξ ἄλλης μεταξίνης ὕλης, στενὸς μὲν περὶ τὴν ὀσφύν πλατύτερος δὲ καθ' ὅσον πρὸς τὰ κάτω προχωρεῖ καὶ σχηματίζων περὶ τὰ πλάγια δύο ἱκανὰς ἐξοχὰς ἐν εἶδει πτερῶν, ἂν συγχωρῆται ἢ φράσις, ἐκτείνεται μέχρι σχεδὸν τῶν γονάτων· τὸν δὲ λαίμῳ περιτυλίσσοι διὰ μεγάλου κροσσωτοῦ μαντιλίου, οὗ τὰς μακρὰς ἄκρας ἐπιρρίπτουσι εἰς τὰς ὠμοπλάτας· τέλος δὲ ὑποδήματα ἐρυθρὰ (τσεςμέδες) ἢ σανδάλια συρτά εἰς ὄξυ ἀπολήγοντα, ὁμοία πρὸς τὰ τῶν Ὀθωμανίδων, ἀποτελοῦσι τὸ ὅλον τῆς προνομιακῆς τῶν Συμαίων ἐνδυμασίας.

ὑπὸ δὲ τὸ αὐτοδιοικητικὸν προνόμιον διατελοῦσα ἡ Σύμη δὲν ἐπλήρουν εἰς τὴν ὑψ. Πύλῃν εἰμὴ 96 χιλιάδας ἄσπρων κατ' ἔτος, πρὸς δὲ καὶ 50 γρόσια εἰς τι ἐν Ρόδῳ φιλανθρωπικὸν κατάστημα, Ἰμαρὲτ καντίλ ἄκασσι τουρκιστί καλούμενον, λόγῳ συνδρομῆς ἀπέστελλον δὲ κατ' ἔτος εἰς Κωνσταντινούπολιν, λόγῳ δωρεᾶς καὶ μικρῆν ποσότητα ἐκλεκτῶν σπόγγων. Ἐπὶ τῶν διαδόχων ὅμως τοῦ Σουλεϊμάνου ὁ μικρὸς οὗτος φόρος συνεποσώθη διὰ νέων φορολογικῶν ἐν ὅλοις εἰς 45 χιλιάδας γροσίων

πληρονομένων κατ' ἔτος μέχρι σήμερον εἰς τὴν Ὑ. Πύλῃν.

Ἐντούτοις κατὰ τὴν νέαν διοικητικὴν διαίρεσιν τοῦ Κράτους πολλὰ τῶν προνομίων τούτων, εἰς ἃ καὶ μόνον ὀφείλει ἡ νῆσος τὴν εἰς τε τὸν ἠθικὸν καὶ ὑλικὸν βίον παραγωγὴν τῆς καὶ εὐημερίαν, κατηργήθησαν, καθὼς καὶ τὸ αὐτοδιοικητικόν, κατασταθεῖσης τῆς Σύμης ἔδρας Καϊμακάμου, ὑπαγομένης εἰς τὸν νομὸν τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, οὗ ὁ Νομάρχης ἐδρεύει εἰς Δαρδανέλια.

Οἱ Συμαῖοι μετὰ δυσκολίας τινὸς ὑπέγραψαν τὸ περὶ καταργήσεως τῶν προνομίων τῶν πρωτόκολλον, πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ὁσίων καὶ ἀναφορὰς ἐπέστειλαν εἰς τὴν ὑψηλὴν Κυβέρνησιν τοῦ Σουλτάνου, ἐπικαλούμενοι τὰ τῶν προκατόχων Σουλτάνων βασιλικά διατάγματα καὶ τὰ χρυσοῦλλα, καὶ πρέσβεις ἔπεμφαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, οἵτινες ὅμως ἐπέστρεψαν ἄπρακτοι. Ἐνεκα δὲ τῆς ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἐπιμονῆς τῶν Συμαίων ἡ Κυβέρνησις ἠναγκάσθη ν' ἀποστείλῃ κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1869 εἰς τὸν λιμένα τῆς Σύμης στολίσκον καὶ στρατὸν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ τοῦ Βιλαετίου τῶν νήσων Ἀχμέτ Πασσᾶ.

Φύσις τοῦ τόπου, κλίμα, ἐπικαρπία.

Ἡ Σύμη κυκλοτερῆς περίπου οὔσα τὸ σχῆμα ἔχει περιφέρειαν τριάκοντα περίπου μιλίων, περιτέμνεται δὲ ὑπὸ ἕρμων πολλῶν, κόλπων καὶ λιμένων, ὧν οἱ ἀξιολογώτεροι καὶ μᾶλλον διευκολύνοντες ἐν τῷ τόπῳ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν εἰσὶν ὁ κυρίως λιμὴν (Γιαλὸς) καὶ ὁ Πάνορμος, ὁ μὲν κατέναντι τοῦ Συμαίου κόλπου βορειοανατολικῶς, ὁ δὲ ἐπὶ τῆς μεσημβρινοδυτικῆς καμπῆς τῆς νήσου κείμενοι, ἀπὸ τῶν πλευρῶν τῶν ὁσίων σειραὶ ὀρέων ἀποξήρων καὶ ἀποκρήμων κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ὑψηλαί, διήκουσαι, καθιστῶσιν αὐτοὺς φυσικῶς κλειστοὺς, εὐθέτους καὶ ἀσφαλεῖς ἀπὸ τῆς ἐπηρείας τῶν ἀνέμων· ἀμφοτέροι δὲ οἱ λιμένες οὗτοι ὀσημέραι ζυθογούνται ὑπὸ ἀκαταπαύστου κινήσεως καὶ δύναται νὰ παρέξωσιν ἀσφάλειαν εἰς στόλον ὀλόκληρον.

Τὴν δευτέραν μετὰ τούτους θέσιν κατέχουσιν οἱ λιμένες Πέδι, ἀπὸ τῆς παρακειμένης μεγάλης πεδιάδος, καὶ ὁ Ἐμπιρίας ἀπὸ πόλεως ἴσως ἀρχαίας παραθαλασσίας Ἐμπόριον. Εἰς τὸν μυχὸν τοῦ λιμένος τούτου φαίνονται ἐρείπια παλαιῶν τειχῶν ἀγνώστου ἐποχῆς, ὧν μέρος μὲν βρέχεται ὑπὸ τῆς θαλάσσης μέρος δὲ ἐξέχει ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἀμμώδους καὶ χαλικωτῆς ἀκτῆς. Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν τούτων ὑπάρχουσι ἐδάφη κτιρίων Βυζαντινῆς ἐποχῆς μαρτυροῦντα τὸ ἐνδοξὸν περελθὸν τῆς νήσου. Εἰς τὴν θέσιν ταύτην, ὡς λέγεται, δι' ἀνασκαφῶν ἀνεκαλύφθησαν πρὸ τινῶν ἐτῶν συντετριμμένα κιονόκρανα καὶ καλλιμάραροι στήλαι ραβδωταὶ καὶ κεκοσμημένα ἔσωθεν διὰ παντοίων ἐπιγραμμάτων· τὰ ἀρχαιολογικὰ ὅμως ταῦτα λείψανα ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ μέρους τούτου κατεκάλυψε καὶ αὐθις οὐχὶ διὰ λόγους ἀποχρώντως δεδικαιολογημένους.

Ἡ Σύμη κειμένη ὑπὸ τὸν μαγευτικὸν καὶ γαληνιαῖον τοῦ Αἰγαίου οὐρανὸν ἔχει κλίμα εὐκράδες καὶ θερπνόν, ὅπερ ὅμως παρ' ὅλην τὴν καλὴν αὐτοῦ ἰδιότητα ἐπὶ τῆς καθ' ὅλου ὑγείας ἐπισκιάζει ἢ ἐνδημικὴ ἤδη καταστάσα Αἰγυπτιακὴ πυόρροια, τοῖμα πλὴν ὑπὸ τῶν κατοίκων καλουμένη, ἥτις καθ' ὅλας μὲν τὰς αἰ-

ρας τού έτους κατ' έξοχην έμως τὸ θέρος μασιίζει τούς κατοίκους τῆς νήσου ταύτης. Ἡ άτομική προδικθεσίς πρὸς τὴν ὀφθαλμικὴν ταύτην διαφέρει κατὰ τούς κατοίκους, καθότι εἰς ἄλλους μὲν εἶνε τοσοῦτον μεγάλη, ὥστε οὐ μόνον συχνὰ προσβάλλονται ὑπ' αὐτῆς ἀλλὰ καὶ πάσχουσι τὸ σοβαρώτερον εἶδος τῆς καί, ἂν ἡ νόσος προχωρήσῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν βλεβῶν. Ἡ εἴρασις ὀλοτελῶς παύει, εἰς ἄλλους δὲ ἡ ἐπιδευκτικότητα εἶνε τοσοῦτον μικρά, ὥστε πάσχουσι τὸ ἐλαφρότερον εἶδος τῆς, ἐνῶ ὀλίγοιτο εἶναι οἱ μὴ ποτε ὑπὸ τῆς ὀφθαλμίας ταύτης προσβληθέντες.

Τὰ αὐτὰ τού ὄδονηροῦ καὶ βδέλυροῦ τούτου πάθους εἶνε πάντη ἄδηλα. Τινὲς μὲν φρονοῦσιν, ὅτι παράγεται καὶ διατρέφεται ὑπὸ τῆς πληθύσεως τῶν ἐν τῷ τόπῳ διατηρουμένων ἀραβοσυκεῶν ἢ φραγκοσυκεῶν, αἵτινες διὰ τοῦ ἀέρος μεταδίδουσι αὐτὴν· τινὲς δὲ ἀποδίδουσι τὴν παραγωγικὴν ἀρχὴν καὶ διατήρησίν τῆς εἰς ζωϊκὰς ἢ φυτικὰς οὐσίας, εἰς ἀποσπῶσεις εὐρισκομένας κατὰ τὰς ἀκαθάρτους ὁδοὺς τῆς ἄνω πολεως, ἐξ ὧν αἱ ἀναπυσσόμεναι μυῖαι μεταδίδουσι τὸ μόλυσμα διὰ τῆς ἐπαρῆς ἢ τῆς προσπήτσεως ἀπὸ ὀφθαλμοῦ εἰς ὀφθαλμον δίκην ἐμβολιασμοῦ ὃ ἀ τῆς θαλασσίας. Ὡς πόρρω ὅμως αἴτιον τακτέον καὶ τὴν κακὴν δίκαιαν τῶν κατοίκων τῆς κατωτέρως τάξεως καὶ ἰδίως τὴν κατάρχησιν περὶ τὰ ἄλμυρά.

Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, μικρὰ τις προνόησις ἐκ μέρους τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς καὶ τακτικώτερα δίκαια ἐκ μέρους τῶν κατοίκων ἠδύνατο νὰ ἐλαττώσῃ τὸ κακόν, ὅπως ὁ τόπος ἀπολαύῃ πληρεστεράς ὑγείας.

Ἄλλ' ἐπὶ τὸ θέμα. Ἡ ποιότης τοῦ ἐδάφους τῆς νήσου εἶνε ἐμπόδιον ἀνυπέβλητον εἰς τὴν πρόοδον τῆς καλλιέργειας καὶ φυτείας. Εἰς ἐκπλήξιν δὲ καὶ θαυμασρὸν ἀληθῶς ἐξεγείρει τὸν εἰς τὴν νήσον ταύτην εἰσπλέοντα ξένον ἢ ἀπὸ τῆς πρώτης κληπῆς τοῦ κόλπου τῆς αἴρας περυσιαζόμενη βροχῶδης καὶ οὕτως εἰπεῖν ἀγρία πρόσφίς τῆς ὑπ' ἀθυμίας δὲ κατακλιμάβεται καθ' ὅσον εἰς τὰ ἔσω προχωρεῖ, ἀνυπολόγιστος πόσων εὐεργετημάτων ἐστέρησεν ὁ Δημιουργὸς τῶν ὄντων τὴν ἄλλως τε εὐκλῆρον ταύτην νήσον, τὴν ὁποῖαν διατρέχων καθ' ὅλας τὰς διαστάσεις, μάτην ἠθέληεν ἀναζητήσῃ ἐπὶ τοῦ ἀνυμῆρου καὶ ἀνωμάλου ἐδάφους τῆς τὰς διὰ τακῆτων παχσίας γλῶσσης ἐπεστρωμένης καὶ δι' ἀργυροχρῶν ποταμίων καὶ πηγῶν ὑδάτων καταρδευομένης μεγάλας πεδιῶδας τῆς γείτονος Ρόδου, οὔτε ἠθέληεν ἀκούσει τὴν γλυκεῖαν τοῦ Αἰγαίου αὔραν ψιθυρίζουσαν διὰ τῶν φύλλων θαλασσιῶν πορτοκαλολεμονεῶν καὶ μυροδύλων ἀνθέων. Πηγῶν ὑδῶρ οὐδαμῶς τῆς νήσου ἀπαντᾷται, ἐκτὸς δύο μικρῶν πηγῶν ἔξω τῆς πόλεως εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν, ἀπὸ τῶν ὁποῖων τὸ ὑδῶρ ἀποστᾷται οὕτως εἰπεῖν θαυροδόν, οἱ δὲ κάτοικοι ὑδρεύονται ἀπὸ δεξαμενῶν, ἐν αἷς τὸν χειμῶνα συναθροῦσιν ὄμβριμα ὑδάτα ἀπορρέοντα ἐκ τῶν στεγασμάτων τῶν οἰκιῶν, καὶ ἀπὸ τῶν φρεάτων θεραπεύουσι τὰς λοιπὰς χρεῖας τῶν.

Ἐν τούτοις, μὲν τὴν ἀνυμῆραν καὶ τραχεῖαν ποιότητα τοῦ ἐδάφους τῶν, οἱ Συμαῖοι κατέσχυσαν ἐν μέρει τῆς φύσεως καὶ δι' ἐπιπόνου ἐργασίας καὶ μεγίστων δαπανῶν κατώρθωσαν νὰ καλλιεργήσωσι τεμάχια τινὰ μικρὰς ἐκτάσεως, τὰ μᾶλλον ὑπὸ τῆς φύσεως εὐνοηθέντα, ἄπερ γονιμοποιήσαντες κατέστησαν κα-

(ΜΕΝΤΩΡΟΣ Τομ. Δ'. Τεύχος ΜΖ')

τάφρα ἐξ ἀμπελώνων, ἐλαιοδένδρων, συκῶν, ἀμυγδαλεῶν καὶ ἄλλων ὀπωροφόρων δένδρων μικρᾶς ὅμως παροχῆς, πρὸς δὲ καὶ ἰνδοσυκῶν, ὧν ἡ πληθὺς, ὡς εἴρηται, εἶνε μεγάλη. Ἐκτὸς τούτων πολλαχοῦ τῆς νήσου ἀπαντῶνται καὶ ὀλιγοπήχεις τινὲς ἀγροὶ δημητριακῶν καρπῶν, ὧν ἡ πρόσδοσις εἶνε μικροῦ λόγου ἀξία. Κατὰ παλαιὰς παραδόσεις ἡ Σύμη ἐξῆγεν ἄλλοτε σημαντικὴν ποσότητα σίτου, ὅπερ ἀποδίδεται εἰς ἐντονωτέραν τιὰ ἐπιμελειαν τῶν κατοίκων περὶ τὴν γεωπόνιαν· σήμερον ὅμως φαίνεται, οἱ Συμαῖοι ἀρέσκονται μᾶλλον εἰς τὴν ναυτιλίαν ἢ εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ τραχεῖος ἐδάφους τῶν. Ὅτι δὲ ὁ τόπος ἄλλοτε ἦτο σιτοπάροχος γνωματεύουσι καὶ τινες τῶν Εὐρωπαϊῶν περιηγητῶν, οἵτινες τεκμαίρονται τοῦτο ἐκ παλαιῶν Συμαϊκῶν νομισμάτων, ἐπὶ τῶν ὁποῖων εἰκονίζονται κόκκοι σίτου καὶ κεφαλή τῆς θεᾶς Δήμητρος, ἐστεμμένη μὲ ἀστράχης. Ἐκ τῶν ὀλίγων καρπῶν, τοὺς ὁποῖους οἱ ὀλιγοπήχεις ἀμπελοκήποι τῆς Σύμης πρὸς οἰκιακὴν κατακλιώσιν εἰς τοὺς μεγάλα μοχλοῦντας πρὸς καλλιέργειαν τῶν φέρουσι, καὶ τῶν ἐτι ὀλίγων πληρῶν ἀξιολόγων παραγομένων μέλιτος, βουτύρου καὶ ἐλαίου, ὁ οἶνος τῆς νήσου εἶνε παντὸς λόγου ἀξίος διὰ τε τὴν ἡδύτητα, εὐωδίαν καὶ καθαρότητα τοῦ ἀπὸ πάσης ξένης ὕλης.

Ζῶα δι' ἔλλειψιν ἐκτεταμένων νομῶν ὁ τόπος δὲν τρέφει, εἰμὴ ἀγέλας τινὰς αἰγῶν διακτωμένων ἐπὶ τῆς νήσου καὶ τῶν παρεκτεμένων παραρτημάτων τῆς νησιδίων, Νήμου καὶ Ἀσκληπιάδος (Σηπηλίας), τῶν μόνων εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν Συμαϊκῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀφαιθέντων ἀντὶ τῶν πολλῶν, ἄπερ ἄλλοτε κατὰ τὰ Σουλεϊμάνικα προνόμια, ὡς εἴρηται, ἀπετέλουσαν τὰς οὕτως εἰπεῖν ἐπαύλους (τσιφλίγια) τῆς νήσου. Τούτων ἡ πρώτη, μόλις 10 μιλίων περιφέρειαν ἔχουσα, εἶνε παντάπασιν ἄκαρπος, παρατείνεται ἔμπροσθεν τοῦ ἀνοικτοῦ κόλπου τῆς Σύμης εἰς ἀπόστασιν βολῆς καὶ σχηματίζει μετ' αὐτῆς πορθμίσκον τόσον στενόν, ὥστε μόλις διακρίνεται καὶ ἐκ μικρᾶς ἀποστάσεως ὅτι αἱ δύο αὐτὰ νήσοι διίστανται ἀπ' ἀλλήλων. Ἐπὶ τῆς Νήμου, ἀποσπασθεῖσης ἴτως ἐκ μεταλλικοῦ σάλου ἢ ἐκ πλημμύρας τινός, ὡς ἡ μικρὰ ἀπόστασις καὶ τὸ ἀεθῆδες τοῦ πορθμίσκου μακτυροῦσιν, ὑπάρχει κομψὸς ὀπωσῶν ναῖσκος εἰς τιμὴν τῆς Θεοτόκου μὲ περιόχην, ἣτις ἐμπεριλαμβάνει τρία ἢ τέσσαρα δωμάτια, ἐν οἷς νοσηλεύονται ἀτυχῆ τινὰ πλάσματα νησιωτῶν ἐκ λέπρας πασχόντων. Ἡ δευτέρα, ἐπίσης εἰς μικρὰν ἀπόστασιν κειμένη πρὸς μεσημβρίαν, παραβλλομένη πρὸς τὴν Σύμην καὶ Νήμον, παρουσιάζει φύσιν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον πρὸς αὐτάς. Ἐχει πηγῶν ὑδάτα, ἐκτεταμένης καλλιεργησίμου γαίας, ἐλαϊῶνα, νομάς καὶ κήπους εὐθαλεῖς ἐμπεριλαμβάνοντας καρποφόρα δένδρα καὶ παντοῖα λάχανα· ἄλλως τε καὶ τῶν τριῶν τὰ παρᾷα βερίθουσι παντὸς εἴδους ἰχθύων, ὄστρακοδέρμων καὶ σπόγγων ἡμέρων καὶ ἀγρίων. Τὸ τελευταῖον νησιδίον, ἡ Ἀσκληπιάς, ἀνέκαθεν ἀνήκει εἰς τὴν Μοῆν τοῦ Πανορμίτου.

Πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως πυκνὰ δάση ἐλαιοδένδρων ἐκάλυπτον τὴν Σύμην καὶ πολλὰ ἐλαιοτριβεῖα ὑπήρχον καθ' ὅλην τὴν πόλιν, ἐξ ὧν 7 εἰσὶ δεικνύονται ἐν ἀρχαιοτάτῃ ὅμως ἔνεκα ἐλλείψεως σημαντικῆς ποσότητος τοιοῦτου καρποῦ. Τὰ δένδρα ταῦτα ἀπέκοψαν ἢ ἐξερρίζωσαν οἱ κάτοικοι, πωλῆσαντες

αὐτὰ εἰς ἐπὶ τούτῳ προσερχομένους εἰς τὸν λιμένα τῆς καυσο-
ξυλεμπορίας ἐνεκα τῆς ἐσχάτης πτωχείας, εἰς ἣν περιήγαγεν
αὐτοὺς ἢ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην λυμαιομένη τὰ μέρη ταῦτα
πειρατεία ὥστε σήμερον σποράδην μόνον ἢ κατὰ δεσμάς ἀπαν-
τῶνται ἐπὶ τῆς νήσου τοιαύτης φύσεως δένδρα.

Εἰς τοιαύτην τινὰ κατάστασιν εὐρίσκοντο οἱ κάτοικοι τῆς νή-
σου ταύτης, ὅτε περὶ τὸ τέλος τῆς δεκάτης ὀγδόης ἑκατονταε-
τηρίδος ὁ Γάλλος στρατηγὸς Savary ἐπεσκέφθη τὴν Σύμην (ἴδε
lettres sur la Grèce) ὥστε δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα,
λέγει, ἐπὶ τῷ ἔλεεινῷ θεάματι τῆς πτωχείας τῶν κατοίκων. Ἡ
μελεγχολία, ἡ σκυθρωπότης, ἡ ἀμηχανία ἦσαν ἐξωγραφισμένα
ἐπὶ τῶν προσώπων τῶν ἢ διαίτῶν, ἢ ἐνδυμασίᾳ, τὰ πάντα
ἐν γένει ἐμαρτύρουν τὰ κατὰ τοὺς ἀτυχεῖς τούτους νησιώτας.

Ἀληθῶς πολλὰ καὶ μεγάλα τὰ παθήματα ὑπέστησαν κατὰ
τοὺς ἐπισφαλεῖς καὶ κινδυνώδεις ἐκείνους χρόνους τῆς ἐπικράτου
πειρατείας εἰ δὴ σὺνηοὶ Συμαῖοι, ὡς οἱ ἴδιοι μετὰ φρίκης διη-
γούνται. Ἀπολέσαντες ἅπασαν τὴν περιουσίαν τῶν, διαρπαγεῖ-
σαν ὑπὸ τῶν θαλασσιῶν ληστῶν, συναπώλεσαν ταυτοχρόνως καὶ
ἅπαν σχεδὸν τὸ ναυτικόν τῶν, συνιστάμενον τότε ἐκτὸς τῶν
σπογγροαλιευτικῶν πλοιαρίων εἰς ὑπὲρ τὰ 150 μεγάλα πλοῖα ἀπὸ
300 μέχρι 700 τόνων, ἐξ ὧν τὰ μὲν ἐνήργουν ναύλους εἰς
διαφόρους τῆς Εὐρώπης λιμένας, τὰ δὲ ἐμπορεύοντο δι' ἴδιον
λογαριασμόν.

Ἡ πόλις τῆς Σύμης.

Ἡ μία καὶ μόνη πόλις τῆς Σύμης, ἐκτεινομένη ἀπὸ τῆς προ-
κυμαίας τοῦ λιμένος μέχρι τῶν προπόδων τοῦ πρὸς μεσημέριαν
ὑψηλοτέρου ἔρους Βίγλα, διακόπτεται κατὰ πλάτος ὑπὸ λόφου
τραπεζοειδοῦς, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποῦ ὑπάρχουσι τὰ εἰρηπια
τοῦ ἄλλοτε ἰσχυροῦ φρουρίου τῆς, χρονολογουμένου ἀπὸ τοῦ ἔτους
1401 (ἱπποτικῆς ἐποχῆς), ὡς ἡ ἀνωθι τῆς διασωθείσης πύλης
ἐπιγραφὴ μαρτυρεῖ. Ἐκατέρωθεν δὲ τοῦ λόφου ἢ βράχου τούτου
καὶ παρὰ τοὺς πρόποδάς του δύο νέαι μεγάλαι ὁδοὶ ἀνωφερεῖς
καὶ κλιμακωταὶ πλὴν λιθοστρωτοί, ἀγούσαι ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ
καὶ ἀπολήγουσαι εἰς τὸ ἀνώτατον σημεῖον τῆς ἀνωφερείας, ἥτις
ἄλλοτε ἐχώριζε τὴν νεόδμητον πολίχνην τοῦ αἰγιαλοῦ ἀπὸ τῆς
παλαιᾶς πόλεως, διευκολύνουσι τοὺς κατοίκους, οἵτινες ἄλλοτε
διὰ νὰ ἀνέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν καὶ τ' ἀνάπαλιν ἠναγκάζοντο
ν' ἀναρριχῶνται οὕτως εἰπεῖν ἐπὶ τῶν ἀποκρήμων χαρδρῶν
τῶν βράχων Ἡ δὲ κατασκευὴ τῶν δύο τούτων ὁδῶν, καθὼς καὶ
ἑτέρας ἐπίσης ἐξωμαλισμένης καὶ διερχομένης ἀπὸ τῶν πλευρῶν
τῆς ὑψάχενος ἀνωφερείας ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς ὁποίας κεῖται
τὸ φρούριον, φρεῖλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν καλαισθησίαν
καὶ ἀδρᾶν δαπάνην τριῶν εὐπόρων πολιτῶν, τῶν κυρίων Κων-
σταντίνου Μουστάκη, Ἰωάννου Νικητᾶ καὶ Π Κλαδάκη, οἷς
ἐπαξίως ἀπονέμοντες τὸν δίκαιον ἔπαινον εὐχόμεθα ὅπως τὸ
κίλον καὶ ἀξιόγαστον αὐτῶν παράδειγμα μιμηθέντες καὶ ἄλλοι
ἐκ τῶν εὐπόρων πολιτῶν, πολλαπλασιάσωσι τὰ καλά ἐν τῇ
πατρίδι τῶν, ἐπόμενοι τῷ εὐαγγελικῷ ρητῷ «τῆς δὲ εὐπορίας καὶ

κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται
ὁ Θεός.»

Ὁ Αἰγιαλὸς οὐχὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν συνοικισθεὶς καλλωπίζεται
ὑπὸ πολλῶν ἀξιολόγων οἰκοδομῶν, ἐν αἷς διαπρέπει ἐπὶ ἀρχιτε-
κτονικῇ καλλιτεχνίᾳ εἰς τιμὴν τοῦ Προδρόμου ἀφιερωμένους Ἱερὸς
Ναός, ὅστις ἐκτὸς τῶν ἐκ λευκοῦ μαρμάρου κομψῶς κατεργασμέ-
νων διὰ παντοίων γλυφῶν καὶ περιεχερσωμένων εἰκονοστασίου
(τέμπλου), ἄμβωνος καὶ ἀρχιερατικοῦ θρόνου, καὶ τῶν λοιπῶν
ἐσωτερικῶς διακοσμούων αὐτὸν ἱερῶν ἀντικειμένων, καθωραΐζε-
ται πρὸς τούτους καὶ δι' ὠραίων εἰκόνων, ἔργων Συμαίου ζωγρά-
φου, ἐνὸς τῶν εὐδοκίμων μαθητῶν τοῦ Ἀθηναίου πολυτεχνείου
Ὅτε τῷ 1847 ἀνεσκάπτετο τὸ γήπεδον πρὸς θεμελίωσιν τοῦ ναοῦ,
ἀνεκαλύφθησαν θεμέλια ἑτέρου μεγάλου ναοῦ συνδεδεμένα διὰ
μολύβδου καὶ σιδήρου, πρὸς δὲ καὶ στίλπνότατοι πορφυροὶ λίθου
ἔδαφος ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, κιονόκρανα, κύβοι ψηφιδωτοί, ἀν-
θρακες, ὅσα ἀνθρώπων καὶ διάφορα κοσμήματα, ἅπερ ἐμαρτύρουν
τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ μεγαλοπρεποῦς ναοῦ.

Εἰς τὴν μεσημέριν ἡν γωνίαν τοῦ εὐρυχώρου καὶ χαλικοστρώ-
του αὐτοῦ περιβόλου ὑπάρχει τὸ ἕτερον τῶν ἀλληλοδιδακτικῶν
σχολείων, εἰς τὸ ὁποῖον πρὸ ὀκταετίας περίπου ἔχω τὴν τιμὴν
νὰ διδάσκω τοὺς παῖδας Κοινωνίας ὀργώσης πρὸς τὴν παιδείαν,
οἷα ἡ Συμαϊκῆ. Τὸ σχολεῖον τοῦτο, ἀνεγερθὲν ἐκ βάρων φι-
λοτίμῳ δαπάνῃ τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἐμποροπλοιάρχου καὶ
ἀγαθοῦ πολιτοῦ τῆς νήσου ταύτης Κυριακοῦ Σαλαχούρη, περιποιεῖ
κλέος καὶ μνήμην ἀθάνατον μεταξὺ τῶν πατριωτῶν του. Εἰς τὴν
δυτικὴν πλευρᾶν τοῦ Αἰγιαλοῦ ἐν μέσῳ πετρωτῆς κοιλάδος ἐκ-
τείνεται πεδινὸς χώρος, ἐνθα κατεργάζονται καὶ ξηραίνονται οἱ
πρὸς ἀποστολὴν εἰς τὴν Εὐρώπην προωρισμένοι σπόγγοι. Κατὰ
τὴν αὐτὴν θέσιν ὑπάρχει καὶ τὸ ναυπηγεῖον, ἐν ᾧ κατ' ἔτος ναυ-
πηγούνται 15—20 σπογγροαλιευτικὰ πλοιάρια, πρὸς δὲ καὶ βομ-
βάδα καὶ ἐνίοτε μεγάλα πλοῖα. Εἰς μικρὰν δὲ ἀπὸ τούτου ἀπό-
στασιν ὑπάρχουσι δύο μεγάλαι δεξαμεναί, ὧν τὴν μὲν κατέχει
τὸ διοικητήριον, ἐκ δὲ τῆς ἄλλης ὑδρεύονται τὰ ξένα πλοῖα.

Τὸν Αἰγιαλὸν καλλωπίζουσι ὀκτακόσαι περίπου μεγάλαι καὶ
μικραὶ λιθοκτιστοὶ οἰκίαι, ὧν αἱ μὲν εἰσιν ὠκοδομημέναι εἰς πε-
δινούς χώρους, αἱ δὲ ἐπὶ τῶν κλιτύων τῶν βράχων, ἐπὶ τῶν
ὁποίων φαίνονται ὡς κείμεναι αἱ μὲν ἐπὶ τῶν δὲ ἀμφιθεατρικῶς.
Μεταξὺ αὐτῶν διαπρέπουσιν ἐπὶ ρυθμικῇ τάξει καὶ τινες διώ-
ροφοὶ καὶ τριώροφοι καλλισχέδιοι καὶ πολυδάπανοι. Αὐτόθι
ὑπάρχουσι τὸ διοικητήριον, τὸ δημογεροντικὸν κατάστημα, τὸ
ὕγειονομεῖον, αἱ ἐμπορικαὶ ἀποθήκαι, τὸ ἀναγνωστήριον, διάφορα
βιομηχανικὰ ἐργαστήρια, ἐν οἷς καὶ ἐν ἀλευροποιεῖον ἐργαζό-
μενον διὰ τοῦ ἀτμοῦ, ἐν σιγαροχαρτοποιεῖον, καὶ κατὰ τὴν
προκυμαίαν δύο ἐμπορικὰ λέσχη καλῶς κεκοσμημένα καὶ πολλὰ
κομψὰ καὶ πολυάνθρωπα καφτεπωλεῖα καὶ μία μικρὰ πλὴν πο-
λυσύγχατος πλατεῖα. Ἐν γένει δὲ ὁ Αἰγιαλὸς ὁσημέραι λαμ-
βάνει ἔψιν πόλεως καθόλου Εὐρωπαϊκῆς, ρυμοτεμουμένης δι' ὀ-
δῶν ὁπωσούν καλῶν καὶ καθαρῶν, καὶ αὐτόθι συνοικίζονται οἱ εὐ-
πωρότεροι τῶν κατοίκων.

Τὸ δὲ ἀνώτερον μέρος τῆς πόλεως, ὅπερ πρὸς διάκρισιν ἀπὸ

τοῦ Αἰγιαλοῦ ὀνομάζουσι οἱ κάτοικοι Χωρτό, ἐμπεριλαμβάνει δύο χιλιάδας περίπου οἰκιῶν, ὧν αἱ μὲν νεόδμητοὶ εἰσι μεγάλαι καὶ περικαλλεῖς, ἠκοδόμηται δὲ εἰς τὰς μᾶλλον τερπνάς καὶ πασιφανεῖς τοποθεσίας, κατοπεύουσαι αἱ πλεῖσται τὴν θάλασσαν, αἱ δὲ παλαιαὶ διὰ τὸν φόβον τῶν πειρατῶν, οἵτινες ἄλλοτε συχνὰ ἐπεσκέπτοντο τὸν τόπον ζητοῦντες λείαν, κατέχουσι τὸ ὄπισθεν τοῦ φρουρίου δυσπροσιτώτερον καὶ ἐπομένως πληκτικώτερον μέρος· εἰσὶ δὲ αὐταὶ ἄπασαι σχεδὸν ταπειναί, κακὸρρυθμοὶ καὶ ἀτημέλητοι καὶ ὁμοιάζουσι μᾶλλον πρὸς καλογηρικά ἐνδιατήματα ἢ πρὸς οἰκογενειακὰ οἰκητήρια. Ἐν γένει μὲν ἅπασα ἡ διαίρεσις τῆς ἄνω πόλεως, ἰδίως ὅμως τοῦ μέρους τοῦ κατὰ τὴν ἁγίαν Τριάδα, εἶνε ἀκανόνιστος, τὸ δὲ ἔδαφος ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶνε ἐκτισμένη πετρῶδες καὶ ἀνώμαλον, ὅσον ἀνώμαλοι καὶ αἱ περιστάσεις ὑφ' ἃς ἐκτίσθη ἡ πόλις· ἡ δὲ στενότης, ἡ ρυπαρότης καὶ σχολιότης τῶν ὁδῶν καθιστῶσι τὸ ἐσωτερικόν της ζοφερόν, δυσώδες, καὶ τὸν ἀέρα πνιγηρόν, φαινόμενα ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα πρὸς τὴν σημερινὴν τῶν κατοίκων πρόδον.

Ἱεροὶ Ναοὶ καὶ Μοναί.

Ἐκτὸς τῶν πολυαριθμῶν διασωθέντων καιδίων, ἅτινα κατὰ μικρὰς ἀποστάσεις ἀπαντῶνται εἰς τὰς ἐξοχὰς τῆς νήσου, μαρτυροῦντα τὴν περὶ τὰ θεῖα εὐλάβειαν τῶν κατοίκων, ὑπάρχουσι κατ' ὅλην τὴν πόλιν ἐννέα μεγαλοπρεπεῖς ναοί, κατὰ τοὺς ὁποίους ἡ πόλις διαιρεῖται εἰς ἰσαριθμους συνοικίας, ὧν ἕκαστη διακρίνεται ἐκ τοῦ ναοῦ, εἰς ὃν ἀνήκει. Ἀπαντες ἀνεξαιρέτως οἱ ναοὶ οὗτοι, ἂν καὶ τινες παλαιοί, εἶνε ὅμως εὐκτιστοὶ καὶ εὐρυθμοὶ, διατηροῦντες εἰσέτι ζωηρὰ τὰ καλύπτοντα τὰ τειχία των ἀγιογραφήματα, ἔργα ἀγιορητικῆς τέχνης καὶ θεῖον ὄντως φέροντα χαρακτήρα. Ἐκτὸς δὲ τῶν ἐσωτερικῶς διακοσμουμένων αὐτοὺς ἀργυρῶν εἰκόνων καταχρῶσιν εἰκονοστασιῶν, ἱερῶν ἀμβόνων καὶ ἀρχιερατικῶν θρόνων, τῶν πλουσιῶν πολυελαίων καὶ πολυμεγεθῶν κηροπηγείων, ἔλων πεποικιλμένων διὰ θαυμασιῶν τεχνουργημάτων, εὐμοιροῦσι προσέτι καὶ ὑψηλῶν κωδωνοστασιῶν. Τὸ ἔδαφος τῶν εὐρυχώρων περιόδων των εἶνε ἐπεστρωμένον διὰ λευκῶν καὶ μελανῶν χαλκίων καταλλήλως ταξιθετημένων καὶ παριστανόντων διάφορα ἰχνογραφήματα, οἷον εἰ χεῖρες καλλιτεχνῶν παρθένων ἐκέντησαν αὐτὰ.

Ὡς κορωνίδας δὲ τῶν ναῶν τούτων προσθετέον ἐνταῦθα τὰς δύο εἰς τιμὴν τῶν Ταξιαρχῶν ἱεράς μονάς· αὐταὶ δὲ εἰσιν ἡ τοῦ Πανορμίτου, ἐκ τοῦ λιμένος Πανόρμου, καὶ ἡ τοῦ Μιχαήλη, ὧν ἡ πρώτη, παραθαλασσίως οὕσα ἠκοδομημένη εἰς θέσιν πεδινήν καὶ τὰ μάλιστα ὑπὸ τῆς φύσεως εὐνοηθεῖσαν, κατεπέυει τὸν εὐρύχωρον ἀσφαλῆ καὶ πολυσβηχαστον λιμένα Πάνορμον, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ μονὴ αὕτη κατέστη περιόκουστος οὐχὶ μόνον κατὰ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν ἀλλὰ καὶ εἰς ἀπωτάτας χώρας μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Ρωσίας, ἔνθεν καὶ πλούσια ἀναθήματα συχνὰ ἀποστέλλονται μετὰ Χριστιανικῆς εὐλαβείας.

Ἡ περικαλλὴς αὕτη μονή, ἥτις ὡς ἐκ τῆς ὑψηλῆς καὶ ἰσχυρᾶς περιοχῆς της παρέχει εἰς ἑαυτὴν ἔξωθεν ἔψιν παραθαλασσίου φρουρίου, εἶνε ποῦ μὲν διώροφος ποῦ δὲ τριώροφος καὶ ἐμπερικλείει περὶ τὰ 100 εὐρύχωρα δωμάτια, τὸ ἡγουμενεῖον καὶ μίαν ἠῤῥεπισμένην αἴθουσαν πρὸς ὑπόδοχὴν ἐπισήμων ξένων, πρὸς δὲ

καὶ ἐτέραν αἴθουσαν, ἐν ᾗ παρατείνεται μεγάλη τράπεζα περὶ ἣν παρακάθηνται κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς της ὑπὲρ τοὺς χιλίους διακοσίους προσκυνητάς, κοινοβιακῶς ἐστιωμένους δι' ἐξόδων τῆς μονῆς, καὶ ἐπειδὴ ἡ συρροὴ τῶν πολλαχόθεν προσερχομένων προσκυνητῶν εἶνε μεγάλῃ, ἡ δὲ τράπεζα γενικῆ, τοὺς πρώτους μετὰ τὴν ἐστίασιν διαδέχονται ἄλλοι καὶ οὕτω καθεξῆς, ἐνῶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ τέκνα των ἐστιῶνται ἰδιαιτέρως ἐπίσης δι' ἐξόδων τῆς μονῆς εἰς τὰ ἐν αὐτῇ δωμάτια, παραχωρούμενα δωρεὰν εἰς τοὺς προσκυνητάς.

Ἡ μονὴ τοῦ Πανορμίτου εἶνε ἡ μᾶλλον σεβαστὴ παρὰ τοῖς Συμαίοις, ἐπέχει δὲ τόπον εἰς τὰς νοτίους σποράδας οἷον λ. χ. ἡ Τήνιος μονὴ τῆς Εὐαγγελιστρίας εἰς τὰς Ἑλληνικὰς κυκλάδας. Τὴν μονὴν ταύτην οἱ κατὰ καιροὺς λόγιοι καὶ ἐνάρετοι ἡγούμενοι καὶ αἱ περὶ τὰ θεῖα διακριθεῖσαι ἀκάματοι ἐφοραὶ ἐκαλλώπισαν παντοιοτρόπως καὶ καθ' ἕκαστην ἐπεκτείνουσι διὰ νέων προσθηκῶν δωμάτων, δειροφυτεῶν καὶ ἄλλων χρησίμων. Ὁ ἐν αὐτῇ ἱερός ναὸς τῶν Ἀσωμάτων, ἂν καὶ μονόθολος εἶνε ὁμως κομψὸς καὶ καλλιπίζεται δι' ἐσωτερικῆς βαρυτίμου διακοσμήσεως, ἐν ᾗ διαπρέπει ἡ παμμεγέθης ἱερά εἰκὼν τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ ἔλη ἀργυρᾶ καὶ περικεχυρωμένη. Τὰ δὲ ἐτήσια εἰσοδήματα τῆς μονῆς ὑπερβαίνουσι τὰς 2 χιλιάδας λίρας, ὧν μέρος μὲν δαπανᾶται πρὸς συντήρησιν καὶ ἐπαύξεισιν αὐτῆς, μέρος δὲ πρὸς διατήρησιν ἐνὸς σχολείου, καὶ μέρος εἰς τοὺς προσκυνητάς καὶ εἰς τοὺς ἐργάτας της, ὧν ὁ ἀριθμὸς ὑπερβαίνει τοὺς 150 ἀσχολουμένους εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν κτημάτων της.

Ἡ δὲ μονὴ τοῦ Μιχαήλη, μολοντί μικροτέρα τῆς τοῦ Πανορμίτου, εἶνε ὅμως ἀρχαιοτέρα καὶ σταυροπήγιοι ἠκοδόμηται δὲ ἔξω τῆς πόλεως πρὸς δυσμὰς εἰς ἀπόστασιν ἡμισείας ὥρας περίπου. Ἡ μονὴ αὕτη ἐμπεριλαμβάνουσα δύο, οὕτως εἰπεῖν, ναοὺς διακρινομένους ὡς ἐκ τῆς ἐποχῆς των εἰς παλαιὸν καὶ νέον, ὧν ὁ δεύτερος εἶνε ἠκοδομημένος ἐπὶ τῆς θολοσκεπῶς ὀροφῆς τοῦ πρώτου, καὶ 20 περίπου εὐρύχωρα δωμάτια καὶ ἄλλα παραρτήματα, οἷον δεξαμενὰς, κήπον εὐθαλῆ κτλ., ἤκμαζεν ἄλλοτε ἐπὶ ἐσωτερικῇ καὶ ἐξωτερικῇ εὐπρεπείᾳ καὶ πλούτῳ· ἔνεκα ὅμως τῶν δυσχερῶν περιστάσεων, εἰς ἃς καὶ αὕτη ὑπέκυψε, καὶ τῆς ἀκηδεῖας τῶν κατὰ καιροὺς ἡγουμένων της μικροῦ δεῖν κατεστράφη. Ἀναλαβοῦσα ὅμως ἀπό τινων ἐτῶν διὰ γενναίων συνεισφορῶν καὶ τῆς φιλοκαλίας τοῦ νῦν ἡγουμένου της κυρίου Γρηγορίου, ὀσημέραι ἀναπτύσσεται καὶ προσκτάται τὴν παλαιὰν αὐτῆς λαμπρότητα.

Ἡ μονὴ αὕτη ἀνοικοδομηθεῖσα ἐν ἔτει 1738, ἡγουμενεύοντος Νεοφύτου Χωματᾶ τοῦ ἱερομονάχου, κέκτηται μετὰ τῶν ἄλλων πολυτίμων διακοσμήσεών της τὴν εἰκόνα τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ ἰσομεγέθῃ τῇ τοῦ Πανορμίτου, δηλ. εἰς φυσικὸν μέγεθος καὶ ἐπίσης ἀργυρόχρυσον. Ἐν αὐτῇ δὲ ἐφυλάττοντο τὰ προνομιακὰ ἀρχεῖα τῆς νήσου, τὰ πατριαρχικὰ χρυσόβουλλα καὶ συγκύλια, καὶ ἐν αὐτῇ διατηρεῖται μέχρι σήμερον ἐν χρυσογράμματον χειρόγραφον Εὐαγγέλιον ἐπὶ μεμβράνης κοσμούμενον διὰ τῶν εἰκόνων τῶν Εὐαγγελιστῶν καὶ γεγραμμένον μὲ ἀρχαίους χαρακτῆρας ὑπὸ Λεόντος τινος Μοναχοῦ καὶ χρονολογούμενον ἀπὸ Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ. Τὸ ἐξαιρετικὸν τοῦτο ἀρχαιολογικὸν λείψα-

νον τῶν πρώτων Χριστιανικῶν χρόνων ἀπὸ 14 περίπου αἰῶνες ἐσεδόθησαν, δὲν διετηρήθη ἐπὶ τέλους πλήρες, ἀκριβεθέντων τινῶν τῶν φύλλων του, ὅπερ ἀποδοτέον εἰς τὴν κακὴν χρῆσιν, ἣν ὑπέστη κατὰ τὴν περὶ τὴν μὲν τῆς. Ἐξῶ τῆς περιοχῆς εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων πρὸς ἀνατολὰς ἐπὶ λιθοστρώτου ἐδάφους ὑψοῦται πολυμεγέθους κυπάρισσος, ἣς οἱ κλώνες, ὀριζοντίως ἐκτεινόμενοι καὶ κατὰ τὰ ἄκρα πρὸς τὰ κάτω καμπυλούμενοι καὶ λίαν περιέργως συνδυαζόμενοι, δύνανται νὰ χρησιμεύωσιν ὡς ἐξαίρετον ἀλεξήλιον εἰς ἑκατοστὴν ἀνθρώπων.

Ἀμοσία ἐκπαίδευσις καὶ υγεία.

Οἱ Συμαιοὶ, ἀνέκλιθεν παραδεχθέντες τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἀποφθέγματος τοῦ ἀρχαίου ποιητοῦ Φωκυλίδου «ὕγεια καὶ νοῦς ἐσθλὰ τῆ βίῃ δῶα» καὶ πεισθέντες ὅτι ὁ μὲν νοῦς ἀμάρξει διὰ τῆς ἀληθοῦς παιδείας, ἡ δὲ υγεία τοῦ σώματος διατηρεῖται διὰ τῆς θείας τοῦ Ἱπποκράτους ἐπιστήμης, οὐδέποτε ἔπαυσαν τοῦ νὰ καλλιερῶσι τὰς μὲν ἠθικὰς καὶ διανοητικὰς αὐτῶν δυνάμεις εἰς τὰ σχολεῖα, τὴν δὲ τοῦ σώματος υγείαν νὰ ἐπιμελῶνται προσηκόντως καὶ ἐκζητῶσιν αὐτὴν παρ' ἐπιστημόνων ἰατρῶν. Αὕτη δὲ ἡ πρὸς διὰ τῶν γραμμικῶν ἀξιέπαινος μέριμνα τῶν Συμαιῶν παρήγαγε τὸ εὐχάριστον ἀποτέλεσμα, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν γραμματισμένων πρὸς τοὺς ἀγραμμάτους εἶνε ἐν τῇ Κοινωνίᾳ ταύτῃ πολὺ ὑπέρτερος παρὰ εἰς πᾶσαν ἄλλην νῆτον τοῦ αὐτοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν αὐτῶν πόρων.

ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην ἂν ἐξετάσωμεν τὸ πρῶτον θέλωμεν εὑρεῖ μόλις 500 μὴ εἰδὸτας γράμματα, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπὸ τοῦ ἐμπόρου μέχρι τοῦ ἰχθυοπώλου καὶ ἀναγιγνώσκουσιν ἐλευθέρως καὶ γράφουσιν καλῶς καὶ τὸ λεκτικὸν ἀρκούντως διωρθωμένον ἔχουσι πολλοὶ μάλιστα νέοι, τέκνα εὐπόρων πολιτῶν, προεκπαιδευθέντες εἰς τὰ σχολεῖα τῆς πατρίδος των, διήλθον ὕστερον καὶ ἐν Ἑλλάδι ὀλόκληρον τὴν σειρὰν τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων καὶ, εἰς τὰ λύκεια καὶ πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης μεταβάλλοντας, ἔγειναν ξένων γλωσσῶν κάτοχοι καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμας ἠδουκίμησαν διὰ καὶ διδάσκαλοι καὶ ἰατροὶ πτυχιούχοι πολλοὶ τῶν Συμαιῶν διεκρίθησαν κατὰ διαφόρους ἐποχάς.

Ἄλλοτε οἱ Συμαιοὶ ἔκτιζον τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα των εἰς ἰκανὴν ἀπόστασιν ἔξω τῆς πόλεως· οἱ δὲ ἐν αὐτοῖς μαθητευόμενοι ὑποχρεωμένοι ὄντες γὰρ μεταβαίνουσιν εἰς τοὺς οἴκους των μόνον ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος, κατὰ Κυριακὴν, ἐλάμβανον παρὰ τῶν γονέων των ἐβδομαδικὴν τροφήν καὶ οὕτως ἐν τῇ σχολῇ ἐνδιαιτώμενοι μακρὰν τῆς τύρβης καὶ τῶν κακῶν ἐντυπώσεων προσέκοπτον σκοπιμώτερον ἐπὶ παιδείᾳ καὶ ἀρετῇ.

Τοιαύτης τινὸς σχολῆς, χρονολογουμένης ἀπὸ τοῦ 1765 ἔτους, τὰ ἐρείπια δεκνύονται εἰσέτι κατὰ τὴν θέσιν ἀγία Μαρίας ἔξω τῆς πόλεως νοτιοανατολικῶς. Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ, σχολαρχοῦντος Γερσίου ἱερομονάχου τοῦ Κερκυραίου (ἴδε βιογραφίαν αὐτοῦ εἰς Κύρου παιδείαν καὶ Κύρου ἀνάβασιν μεταρρυθθίσαν ὑπὸ Βαρθαλάχου τόμου α. ἐκδ. Δρύμης) καὶ μετὰ τούτου Νεοφύτου Φασουλάρη τοῦ Συμαίου μετακληθέντος ἐκ Κυθωνίων, ὅπου ἄλλοτε ἐδίδασκεν, ἐμαθητεύσαν ἄνδρες διακρίθέντες ὕστερον ἐπὶ

σοφίᾳ καὶ ἀρετῇ οἱ ὁ σοφὸς Βαρθαλάχος, ὁ λεξικογράφος Ἄνθιμος ὁ Γαζής καὶ οἱ ἐπὶ παιδείᾳ διακρίψαντες Συμαιοὶ Βενέδικτος ὁ ἐπὶ Καποδιστριαῖοι σχολαρχήσας εἰς Σπέτσας καὶ Πρόρον (ἴδε Β' τόμον Μέντορος σελ. 382), οἱ ἀδελφοὶ διδάσκαλοι Ἰωάννης καὶ Μιχαὴλ Φωτιᾶδοι, Ἰωάννης ὁ ἐπικληθεὶς λογιώτατος, Γερμανὸς καὶ Μακρὰβελλιος ὁ ἰατρός καὶ ἄλλοι Συμαιοὶ καὶ πολλοὶ ὁμογενεῖς, διὰ τῆς παιδείας αὐτῶν μεγάλως τὸ ἔθνος ὑπηρετήσαντες ἐν ταῖς δυσχερεσίαις αὐτοῦ περιστάσειν.

Ἡ σχολὴ αὕτη, ἥτις ἄλλοτε, ὡς οἱ γηροντότεροι διηγούονται, ἐπὶ ἰκανὸν χρόνον ἐφιλοξένησε τὸν ἀείμνηστον Νεόφυτον Βάμβαν τὸν ἔνδοξον ἐκεῖνον τῆς νέας Ἑλλάδος φιλόσοφον καὶ φαινὸν τοῦ θείου λόγου φωστῆρα, ἔσχε καὶ βιβλιοθήκην πολλοῦ λόγου ἀξίαν, ἥτις ὁμοῦς, ἀγνοεῖται πῶς, καταστράφη καὶ σήμερον ὀλίγους μόνον τόμους ἀριθμεῖ ἡ βιβλιοθήκη τῆς Ἑλληνικῆς σχολῆς τῶν Συμαιῶν.

Ἐμπροσθεν τῶν ἐρειπίων τῆς σχολῆς ἐν τῷ κέντρῳ πλακοστρώτου περιοχῆς ὑψοῦται μεγάλουχος δρύς πολλοῦ λόγου ἀξία διὰ τὴν ἀρχαιοτάτην τῆς, ὑπὸ τοὺς σκιαφόρους κλώνας τῆς ὁποίας ὀριζοντίως ἐκτεινόμενος κατὰ μαθηματικὴν ἀκρίβειαν, ἐπανεπαύοντο ἐν ἀνέσει ἑκατοστῆς μαθητῶν κατὰ τὰ διαλείμματα τῶν παραδόσεων.

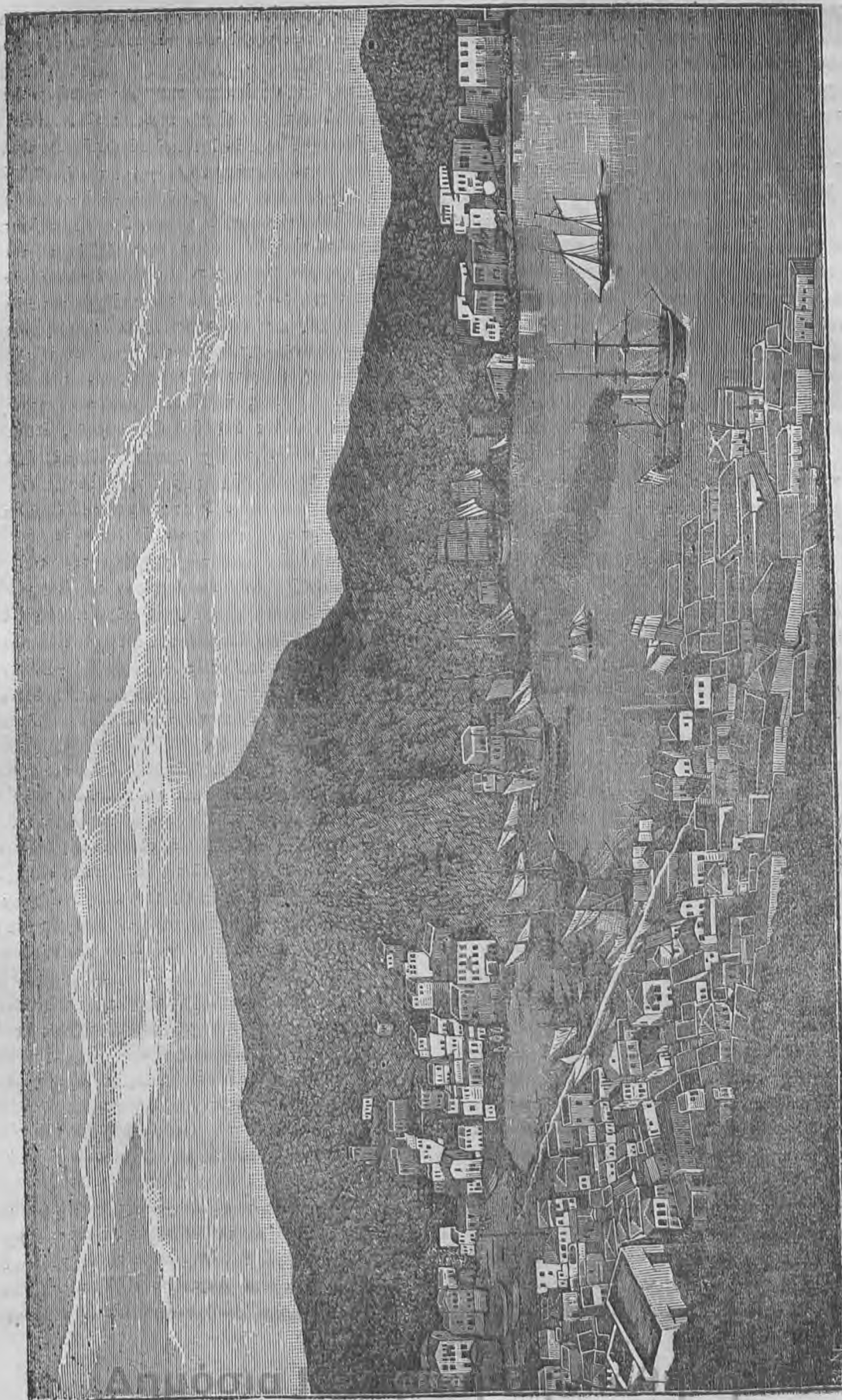
Σήμερον ἡ Κοινότης τῆς Σύμης διατηρεῖ ἐν ὄλοις πέντε σχολεῖα, ἥτις δύο προκαταρκτικὰ τῶν ἀρρένων, δύο παραναγωγεῖα καὶ ἓν σχολαρχεῖον ἐν ἑκάστῳ δὲ τούτων ἐκτὸς τῶν διδασκάλων, μισθοδοτεῖ καὶ ἀνὰ ἓνα παιδονόμον ἔργον ἔχοντα τὴν εὐταξίαν καὶ πειθαρχίαν τῶν μαθητευομένων, ὧν ὁ ἀριθμὸς ὑπερβαίνει τοὺς 500. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ καθ' ἑλὴν τὴν πόλιν πολλὰ ἰδιοσυντήρητα παιδναγωγεῖα, ἐν οἷς γραμματίζονται ἰκανὰ νήπια παρασκευαζόμενα διὰ τὰ ἀλληλοδιδασκτικὰ δημόσια σχολεῖα.

Εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ ταῦτα ἐνδικοτήματα τακτεῖται καὶ τὸ ἀπό τινος ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς ἰδρυθὲν ἀνηγωνιστήριον ὑπὸ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τῆς νήσου «Ἀγλήνη», ἡ σύστασις τοῦ ὁποίου κατὰ μέρος ἐφείλεται εἰς τὴν καλιπύρην καὶ πρωτοβουλίαν τῆς Συμίας νεολαίας καὶ τοῦ ὁποίου ὁ κωνοκτιμὸς τοσοῦτον ἐφείλκεται τὴν συμπάθειαν τῶν κατοίκων, ὥστε καὶ οἱ λογιώτεροι καὶ γηροντότεροι τοῦ τόπου ἔπλευσαν νὰ συνταχθῶσιν ὡς μέλη τοῦ μεγάλου τῶν προόρισμῶν ἔχοντος τούτου τῶν Μουσῶν ἐνδιαιτήματος. Πρὸς τούτοις ἡ Κοινότης διατηρεῖ δύο ἐπιστημονικὰς ἰατροῦς καὶ ἓν συστηματικὸν φαρμακεῖον, διευθυνόμενον ὑπὸ ἰδιαιτέρου φαρμακοποιῦ μετὰ τοῦ βοηθοῦ του, ἐκ τοῦ ὁποίου τὰ φάρμακα δίδονται δωρεὰν εἰς ἅπαντας ἀνεξικλήτως τοὺς κατοίκους, ἅμα ὡς ἐμφανισθῇ ἡ ἰατρικὴ συνταγὴ. Δι' ὅλα δὲ ταῦτα δαπανᾷ ἡ Κοινότης ἐπέκεινα τῶν 1300 λιρῶν κατ' ἔτος.

Κάτοικοι καὶ βιομηχανία.

Κατὰ τοὺς πιθανωτέρους ὑπολογισμούς, ἐπειδὴ ἀκριθὲς ἀπογραφή δὲν ὑπάρχει, ὁ ἀριθμ. τῶν κατοίκων τῆς νήσου ἀναδίδεται εἰς 10—12 χιλιάδας· εἰσὶ δὲ πάντες ἰθαγενεῖς πλὴν εὐαρίθμων τινῶν παρεπιδήμων καὶ τούτων νησιωτῶν.

Οἱ Συμαιοὶ ἔχουσι θρησκευτικὴν ἀρσίσωσιν εἰς τὴν γενέθλιον

Η ΝΙΚΟΣΙΑ

Αθήνας

αὐτῶν γῆν ὅθεν ἰδιάζον καὶ κύριον μέλημα αὐτῶν εἶνε ἡ πρόοδος καὶ εὐημερία αὐτῆς· ὡς νησιῶται δὲ καὶ κάτοικοι ἀγόνου ἐδάφους πρῶτῳ ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπιδοῦσιν εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον· ἡ δὲ ἔξοχος σπογγοαλιευτικὴ τέχνη των τοῖς περιεποίησε τὴν φήμην, ἥτις ἀπὸ τοῦ γενάρχου των Θαλαττίου Γλαύκου ὑπάρχει συνδεδεμένη μετὰ τοῦ ὀνόματός των. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πρόοδος εὐνοεῖ πάντοτε τὴν ὁμόνοιαν, δραστηριότητα καὶ τιμιότητα, ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ καὶ μ' ὄλην τὴν ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ καὶ ὕλιου βίου ἐπενέργειαν τῶν καιρικῶν περιστάσεων καὶ τὴν τύχην των ἐδημιούργησαν καὶ τὸ ἠθικὸν των ἐβελτίωσαν καὶ τὴν πατρίδα των κατέστησαν σεβαστὴν εἰς τὸν ἐμπορικὸν καὶ ναυτιλιακὸν κόσμον ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἐπιδεικνύοντες αὐτὴν δύναται νὰ σεμνύνωνται ἐπὶ τῇ προόδῳ αὐτῆς. Ὁ δὲ βίος αὐτῶν ἀποβαίνει ἡμέτεροι τοσοῦτω μᾶλλον ἀνετώτερος, ὅσοι καὶ ἐπιμελέστεροι καὶ δραστηριώτεροι γίνονται, οἱ μὲν διὰ τῆς ναυτιλίας, οἱ δὲ διὰ τῆς σπογγοαλιείας καὶ ἄλλοι δι' ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἰδίως τῆς σπογγοεμπορίας, τοῦ σπουδαιότερου τῆς νήσου πλοῦτου.

Ἀπὸ τῆς νηπιακῆς ἡλικίας τὰ ἄρρενα τέκνα τῶν Συμαίων γυμνάζονται διὰ τῆς πράξεως τὸ ἐπιτήδευμα τῶν γονέων, καταδύμενα παιδιὰς χάριν εἰς βάθος 8—10 ὄργ. κατὰ τὸν λιμένα. Εἰς τὴν ἐφηδικὴν ἡλικίαν, ἀφοῦ τελειώσωσι τὰ ἐν τοῖς ἀλληλοδιδασκατικῶς σχολείοις ἢ καὶ τὰ ἐν τῷ σχολαρχεῖῳ παραδιδόμενα μαθήματα, ὅσα δὲν εἶνε προωρισμένα δι' ἀνωτέραν παιδείαν ἀκολουθοῦσι τοὺς γονεῖς αὐτῶν εἰς τὰ μακρυνὰ τῆς Ἀφρικῆς καὶ Συρίας ταξείδια ἢ συνοδεύουσιν εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς Σύμης καὶ τῶν παρακειμένων νήσων διὰ τὴν σπογγοαλιείαν τοὺς διὰ τὸ γῆρας ἀνικάνους κατασταθέντας πατριώτας των, ἵνα ἐκτεθῶσιν εἰς μακρυνὰ μέρη, συνεργαζόμενα μετ' αὐτῶν.

Τὸν Μάϊον ἀνάγονται εἰς τὸ πέλαγος κατὰ δμάδας ἐν μέσῳ συγνῶν πυροβολισμῶν καὶ σηματοφοροῦντα τὸ εἰκόνημα τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ, τοῦ προστάτου των, τὰ σπογγοαλιευτικὰ πλοίαρκα τῶν Συμαίων, ὧν τὸ πλήρωμα σύγκειται ἐξ 7 ἀνδρῶν. Αἱ ἡμέραι τοῦ ἀπόπλου των εἶνε ἡμέραι εὐθυμίας καὶ χαρᾶς διὰ τοὺς ἀποτόητους τούτους σπογγαλιεῖς, ἐνῶ ὁ ἐπισηφάλης καὶ κινδυνώδης τρόπος, δι' οὗ οἱ ἐγκρατεῖς οὗτοι ναῦται πορίζονται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἐφελκεί τὴν προσοχὴν καὶ τῶν μᾶλλον περὶ τὴν θάλασσαν ἠσχημένων.

Τίς ἀληθῶς δὲν συμπαθεῖ; τίς δὲν αἰσθάνεται καρδιόδηκτον φόβον ὑπὲρ αὐτῶν; τίς δὲν συμπερίζεται τὰς ἐγκαρδίους εὐχὰς τῶν προσφιλῶν αὐτῶν οἰκογενειῶν περὶ τῆς αἰσίας ἐπανόδου των, ἀναλογιζόμενος εἰς ἡλικίους κινδύνους ἐκτίθενται θαρραλέως ἐντὸς εὐθρόπων σκαφιδίων ἐπιβάται, ὧν ἡ ζωὴ εἶνε πολύτιμος εἰς χιλιάδας ἀτόμων, εἰς πελάγη, ὧν τὰ ἔγκατα φέρουσι πλείστα ὅσα θαλάσσια θηρία καὶ παντοῖα ἐπαπειλητικὰ συναντήματα, τὸ δὲ ἄπιστον στοιχεῖον πολλάκις κλυδωνίζει αὐτά; καὶ ὅμως ἡ τέχνη ἐδίδαξεν αὐτοὺς νὰ καταφρονῶσι τοὺς κινδύνους καὶ ἡ πείρα νὰ ὑπερνικῶσι τὰς τρικυμίας.

Ἐν τούτοις τὸ Αἰγαῖον μετ' ὀλίγον καλύπτεται ὑπὸ τῶν πλοιαρίων τούτων καὶ μετὰ πολυήμερον ταξείδιον πλέουσι τὰ παράλια τῆς Κρήτης, Συρίας, Καραμανίας, Βεγγάζης καὶ πολλοὺς

ἄλλους τῆς βορείου Ἀφρικῆς αἰγιαλοὺς, ἐνθα ἀσχολοῦνται διὰ καταδύσεως περὶ τὴν ἀλιείαν τοῦ πολυτίμου σπόγγου, ἥτις ἐνεργεῖται ὡς ἑξῆς.

Ἐίρηται, ὅτι εἰς ἕκαστον σπογγικὸν πλοίαριον ἐπιβαίνουσιν ἐν ὄλοις 7 ἄνδρες· τούτων οἱ μὲν πέντε καταδύονται καὶ ὀνομάζονται δῦται βουτηχτάδες, οἱ δὲ λοιποὶ δύο ἔργον ἔχουσι τὴν κωπηλασίαν, τὴν κάθαρσιν τῶν ἐξαγομένων σπόγγων, τὴν ἐκ τῆς θαλάσσης ἀνασυρσιν τῶν καταδυομένων καὶ ἐν γένει τὴν περιθαλψιν αὐτῶν ἐν τῷ πλεῖθ. Καλοῦνται μὲ ἐν γενικῶν ὄνομα κωπηλάται ἢ κουπάδες.

Ἀφ' οὗ τὸ πλοῖον ἀφιχθῆ καὶ ἀγκυροβολήσῃ εἰς τὸν νομιζόμενον ὡς σπογγοφόρον τόπον, τότε εἷς τῶν δυτῶν φέρων κρεμαμένην ἀπὸ τοῦ τραχήλου δικτυωτὴν σπογγοδόχην καὶ κρατῶν μὲ προτεταμέναις χεῖρας πλάκα κωνοειδῆ ἐκ λευκοῦ μαρμάρου καμπανέλι ὑπ' αὐτῶν λεγομένην, εἰς τὴν βᾶσιν τῆς ὁποίας ὑπάρχει προσδεδεμένον μακρότατον σχοινίον, οὗ τὴν ἄλλην ἄκρην οἱ κωπηλάται κρατοῦσι, καταδύεται ἀπὸ τοῦ καταστρώματος τοῦ σκάφους εἰς βάθος 20 ἕως 35 ὄργυιῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ 40, ἀφοῦ πρότερον εἰσπνεύσῃ ἱκανὴν ποσότητα ἀέρος. Ὑπὸ τοῦ βάρους δὲ τῆς πλακῆς φερόμενος ὁ δῦτης ἐν ἀκαρεῖ διακνύει τὸ θαλάσσιον τοῦτο διάστημα καὶ, ποδοβατῶν ἐπὶ τοῦ πυθμένους, ἀρχεται τῆς ἐργασίας του, ὅσον οἶόν τε ἀπνευστὶ ἀποσπῶν διὰ τῶν στιβαρῶν χειρῶν του προρρίζους τοὺς σπόγγους ἀπὸ τῶν ὑποθαλασσίων βράχων ἢ ἀπὸ διαφόρων σωματῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὑπάρχουσι προσκεκολλημένοι. Παρὰ τοῖς νησιώταις ἢ διὰ μαχαίρας ἢ ἄλλου τινὸς μέσου ἀποκοπῆ τῶν σπόγγων εἶνε πάντῃ ἀσυνήθης· συμβαίνει δὲ τοῦτο κατ' ἐξαιρέσιν μόνον ἐπὶ παλαιῶν καὶ ἐπομένων βαθυρρίζων σπόγγων φυομένων εἰς ἀβαθῆ ὕδατα καὶ ἐν ταῖς ὁπαῖς τῶν βράχων, ἔνθεν ἀδύνατον ἀποβαίνει ν' ἀποσπασθῶσι διὰ τῆς δυνάμεως τῶν χειρῶν.

Ὁ δῦτης μένει ὑπὸ τὸ βάθος τῆς θαλάσσης μέχρις οὗ ἐξαντληθῆ ὁ ἀήρ, τὸν ὅποιον κατὰ τὴν κατάδυσίν του εἶχεν εἰσπνεύσει ἢ, κάλλιον εἰπεῖν, ἐφ' ὅσον οἱ πνεύμονές του ἀντέχουσι. τότε δὲ σείων τὸ σχοινίον δίδει τὸ σύνθημα τῆς ἀναδύσεως εἰς τοὺς διὰ τὴν ζωὴν του ἐπαγρυπνοῦντας κωπηλάτας, οἵτινες ἀνασύρουσιν αὐτόν, ὃν μόλις ἐπιβαίνοντα εἰς τὸ πλεῖστον διαδέχεται ὁ δεύτερος καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς μέχρι τοῦ πέμπτου· ἐνεργεῖται δὲ καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἡ σπογγοαλιεία ὑφ' ὄλων τῶν δυτῶν ἀπὸ πρωίας μέχρις ἑσπέρας.

Μετὰ τὴν κατάπαυσιν τῆς ἡμερησίας ἐργασίας τῶν δυτῶν, οἱ κωπηλάται ἀναλαμβάνουσι τὸ τῆς καθάρσεως καὶ λευκάνσεως τῶν σπόγγων ἔργον, θλίβοντες ἢ προστρίβοντες αὐτοὺς διὰ τῶν ποδῶν των ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ πλοίου· εἶτα περῶντες αὐτοὺς εἰς λεπτὰ σχοινία ἀποπλύνουσιν εἰς τὴν θάλασσαν ἐπανεπιλημένως πολλάκις μέχρις οὗ ἐκχυθῆ διὰ τῶν πόρων ἐντελῶς ὁ ἐμπεριεχόμενος γλοιώδης χυμὸς καὶ ἐκκληθῶσι τὰ ἐν αὐτοῖς ἀναπτυχθέντα διάφορα μύρια. Μετὰ τοῦτο ἀποξέουσι διὰ μαχαίρας τὸν περικαλύπτοντα αὐτοὺς μέλανα καὶ δυσώδη μύκητα καὶ αὐθις ἀποπλύνουσιν εἰς τὴν θάλασσαν δις καὶ τρίς μέχρις οὗ ἀποκαλυφθῆ ἡ πηκτώδης ἢ ἰνώδης οὐσία τοῦ ἐν χρήσει σπόγγου.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ Αὐγούστου οἱ Συμαῖοι, ὡς καὶ πάντες οὗ νησιῶται σπογγοαλιεῖς, ἐπανακάμπτουσιν ἐν μέσῳ γενικῆς χαρᾶς

εις τὴν πατρίδα των, ἔνθα μετ'ὀλιγοήμερον ἀναψυχὴν παρασκευάζονται αὐθις διὰ νέας ἐκδρομὰς (δευτεροτάξειδα) κατὰ τὸ ἀρχιπέλαγος πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν διαρκεῖ δὲ ἡ ἐργασία καθ' ὅσον ἡ θερμοκρασία τῆς θαλάσσης τοῖς ἐπιτρέπει τὴν κατάδυσιν, συνήθως ὅμως παρατείνεται μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ Ὀκτωβρίου, ἐν ᾧ οἱ διὰ σπογγικῶν μηχανῶν καταδυόμενοι ἐργάζονται καὶ ἐφ' ὄλον τὴν χειμῶνα.

Οἱ σπόγγοι πωλούμενοι παρὰ τῶν σπογγαλιῶν εἰς τιμὰς οὐχὶ ἀρκούντως ἱκανοποιούσας τοὺς κόπους καὶ κινδύνους αὐτῶν εἰς τοὺς καιρὰ λαϊκούχους ἐμπόρους, οἵτινες διὰ μεγάλων ἐντόκων ποσῶν ἐξοπλίζουσι τὰ πλοία τῶν, καὶ ὑπὸ τούτων ἀποστελλόμενοι εἰς τὴν Εὐρώπῃ δι' Ἀγγλικῶν ἀτμοπλοίου προσεγγίζοντας κατὰ δεκαπενθημερίαν εἰς τὸν λιμένα τῆς νήσου, ἐκποιοῦνται ἀντὶ ἐπικερδεστάτου τιμήματος.

Ἀπανταχοῦ μὲν τῆς Εὐρώπης ἡ χρῆσις τοῦ σπόγγου εἶνε γνωστὴ, ἡ κυριωτέρα ὅμως ἀγορὰ ἐνεργεῖται ἐν Γερμανίᾳ, Γαλίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ. Οἱ σπογγοἰεμπόροι τῶν μερῶν τούτων διαθέτουσι μετὰ πλειίστης ἔσης τῆς ἐμπιστοσύνης εἰς χεῖρας τῶν Συμαίων σημαντικὰ κεφάλαια χάριν τοῦ εἶδους τούτου, ἀντὶ τοῦ ὁποῦ εἰσάγεται κατ' ἔτος ἐν τῇ νήσῳ τίμημα 5 ἑκατομμυρίων περίπου γροσίων.

Οἱ Συμαῖοι διὰ παραγγελιῶν συχνότερον δὲ διὰ τῆς αὐτοπροσώπου παρουσίας των ἐν Εὐρώπῃ μεταφέρουσι κατ' εὐθείαν ἐκεῖθεν ὅτι χρησίμων πρὸς τροφήν, ἐνδυμασίαν, οἰκιακὴν διακόσμησιν καὶ ἐξοπλισμὸν τῶν πλοίων των, ὧν ὁ ἀριθμὸς τῶν μὲν μεγάλων, δηλ. ἀπὸ 100—700 τόνων, δὲν ὑπερβαίνει τὰ 25, τῶν δὲ σπογγαλιευτικῶν σκαφῶν ἀπὸ 8—12 τόνων ὑπολογίζεται ἀπὸ 250—280 δι' ἔλλειψιν νηολογίου τακτικῶς.

Οἱ τὴν τάξιν τῶν σπογγαλιῶν ἀποτελοῦντες, μὴ δυνάμενοι γὰρ ἐπαρκέσωσιν εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας διὰ μόνου τοῦ ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος τούτου κέρδους, ἐπεδόθησαν εἰς ὅτι ἐπιτήδευμα ἠεθάνετο ἐν ἑαυτῷ ἕκαστος ἱκανότητα καὶ κλίσιν. Οὕτω μετὰ τὸν Ὀκτώβριον οἱ μὲν μετέρχονται τὴν μικροεμπορίαν, μεταφέροντες ἐκ τῆς ἀπέναντι Μικρασίας καὶ τῆς εὐκάρπου Ρόδου καὶ ἄλλων νήσων πᾶν ὅτι χρησίμων ἐν τῇ ἀγόνῳ πατρίδι των, οἱ δὲ τὴν ναυτιλίαν, καὶ ἄλλοι διαφόρους τέχνας, ἐξ ὧν μᾶλλον ἐπρόδυσαν ἐν τῷ τόπῳ ἡ ναυπηγία, ἡ τεκτονικὴ, ἡ ὑποδηματοποιία, ἡ ρωμιοραπτικὴ καὶ ἡ βρακικὴ, εἰς αὗς ἀσχολοῦνται ἀνευδρότως μέχρι τοῦ Μαΐου, ὅτε αὐθις παρασκευάζονται διὰ τὸ κυρίως ἐργον των, τὴν σπογγαλιεῖαν, ἣν περ ἐξ ἀμνημονεῦτων χρόνων ἀπὸ τοῦ πατέρας των ἐκληρονόμησαν.

Μιχαὴλ Γρηγορόπουλος.

Περὶ τῆς ἐν ταῖς Ἰνδίαῖς προσόδου τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ὡς ἐν Ἰαπωνίᾳ, οὕτω καὶ ἐν Ἰνδίαῖς, ἡ εἰσχώρησις τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπιφέρει τὰ αὐτὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα, ἀνυψῶν τοὺς

λαοὺς ἠθικῶς τε καὶ ὕλικῶς συμφώνως πρὸς τὰς ὑποσχέσεις αὐτοῦ τοῦ Ἰδρυτοῦ. Αἱ Ἰνδίαῖς πρὸ 50 περίπου ἐτῶν εὕρισκοντο εἰς σκότος ψηλαφῆτόν, ἀμάθειαν καὶ ἀμώτητα ὀδυνηράν. Οἱ κατὰ τὸ θρησκευμα τοῦ τόπου εὐσεβέστατοι ἀνεργίζοντο ἐπὶ ἀγκίστρων κρεμαμένων διὰ σχοινίων ἐπὶ στήλης ὑψηλῆς, κρατούμενοι δὲ ἐξ αὐτῶν οὕτω κεκυρτωμένοι περιεφέροντο κύκλῳ τῆς στήλης. Ἐτεροὶ κατεκλίνοντο ἐν κλίμαις ἐχούσαις στρωμνὴν ἐξ ἤλων, ὧν ἡ αἰχμὴ ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ σώματος ὠθεῖτο εἰς τὰς σάρκας τοῦ κατακλινομένου. Ἄτεροι ἐρρίπτοντο ὑπὸ τοὺς τροχοὺς τοῦ ἀρματος τοῦ θεοῦ Βουργανῶδ καὶ ἤτοκτόνου αὐτοκτονίαν ὀδυνηράν. Αἱ χῆραι ἐκαίοντο μετὰ τοῦ πτώματος τοῦ συζύγου αὐτῶν, οἱ δούλοι ἐφονεύοντο, ἔπως παρακολουθήσωσι τὸν δεσπότην των τὰ βρέφη ἐξετίθεντο παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Γάγγου καὶ ἐγίνοντο βορὰ τῶν κροκοδειλῶν, οἱ δὲ γέροντες ἀπεπέμποντο εἰς τὰ δάση, ὅπου ἠφρανίζοντο ὑπὸ τῶν θηρίων.

Ταῦτα πάντα ἐξέλιπον ἤδη διὰ τῆς διαδόσεως τῶν ἀρχῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἀντὶ αὐτῶν εἰσῆχθησαν τὸ ἐμπόριον, ὁ ἀτμός, ὁ ἠλεκτρισμὸς καὶ σχολεῖα ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἔνθα σήμερον φοιτῶσι 122, 372 μαθηταί, ἐξ ὧν 26,000 θήλεα ἢ δὲ κυβέρνησις, ἥτις δαπανᾷ διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐγχωρίων 3,500, 000 τάλληρα κατ' ἔτος, σκέπεται γὰρ καταστήσῃ τὴν ἐκπαίδευσιν ὑποχρεωτικὴν διὰ τοὺς μεταξὺ 5—12 ἔτους παῖδας καὶ κοράσια.

Ὅτι δὲ οἱ ἐγχώριοι ἐκτιμῶσι τὰ γράμματα φαίνεται ἐκ τῶν ἐξῆς: Ἰθαγενῆς τις τῆς Βομβάης προσέφερε περὶ τὰς 200,000 δρ. πρὸς ἴδρυσιν πανεπιστημίου ἐν Σουρᾷ. Ἄτερος αὐναισέφερε κεφάλαιον 150,000 δρ. ἔπως πέντε νέοι ἐκπαιδεύωνται διαρκῶς ἐν Ἀγγλίᾳ, ὀφείλοντες γὰρ ἐπιστρέφωσι καὶ διδάσκωσιν ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν πατρίδι. Ἄτερος ἀφῆκε 750,000 δρ. πρὸς ἴδρυσιν γυμνασίου ἐν Βομβάῃ καὶ ἄτερος 500,000 δρ. πρὸς σύστασιν δημοσίας βιβλιοθήκης. Παραλείπομεν πολλὰ ἄλλα δωρήματα καὶ προσπαθείας, ἐξ ὧν φαίνεται ἡ διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ πρόοδος τῶν φώτων ἐν ταῖς Ἰνδίαῖς. Ὁ Χριστιανισμὸς ἔνθα μὲν ἀκμάζει ἐπιφέρει εὐλογίας τοῖς ὀπαδοῖς αὐτοῦ, ἔνθα δὲ ὑπάρχει μόνον κατὰ τύπον, ἐκεῖ ἀκμάζει ἢ ἐξαχρεώσις καὶ ἡ πενία.

Ἐν ταῖς Ἰνδίαῖς μεταξὺ τῶν ἔσσι παρ' ἡμῖν καλοῦνται βάρβαροι καὶ θεωροῦνται ὡς κτήνη μᾶλλον ἢ ὑπεύθυνοι καὶ ἐλεύθεροι ἄνθρωποι (καὶ τοῦτο διότι κλείοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ φῶς νομίζομεν ὅτι σκότος ἀπανταχοῦ βασιλεύει) εὕρισκοντο 24 τυπογραφεῖα, ἐξ ὧν ἐξῆλθον κατὰ τὴν παρελθούσαν δεκαετίαν 3410 ἔργα εἰς 31 γλώσσας καὶ διαλέκτους καὶ 12,317, 172 ἀντίτυπα τῶν Ἀγίων Γραφῶν καὶ Εὐαγγελικῶν φυλλαδίων καὶ συγγραμμάτων. Προσέτι 200 περίπου ἐγχώριοι ἱεραπόστολοι κηρύττουσι τὸν Χριστὸν 2,000 περίπου ἱεροδιδάσκαλοι διδάσκουσιν εἰς 2 χιλιάδας ἐγχωρίους Χριστιανικὰς ἐκκλησίας, ἀριθμούσας 1)4 ἑκατομμυρίου μέλη. Οὗτοι δὲ ἠύξησαν κατὰ 84)00 τὴν παρελθούσαν δεκαετίαν. Εἰς τὴν ἐκχριστιανίωσιν τῶν εἰδωλολατρῶν χρησιμεύει κατὰ πρῶτον λόγον ἡ διάδοσις τῶν Ἀγίων Γραφῶν, τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὰ κυριακὰ σχολεῖα. 120,000 παῖδες σήμερον φοιτῶσιν εἰς τὰ κυριακὰ σχολεῖα τῶν Ἰνδιῶν, ἐξ ὧν ἡ ἐλευσομένη γενεὰ θέλει λάθει,

χορηγούς πολίτας, εὐσεβεῖς ὑπαλλήλους καὶ ἐντίμους ἐμπόρους. Ναί! τὰ κυριακὰ σχολεῖα εἰσι τὰ φυτώρια τῆς ἠθικῆς· τῆς εὐσεβείας, τῆς ἀγαπῆς καὶ τῆς ἀρετῆς· καὶ ὅμως τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος εἶνε τὸ μόνον καὶ ἡ ὀρθόδοξος ἡ μόνη ἐκκλησία, ἧτις στερεῖται κυριακῶν σχολείων καὶ ἀμελεῖ ἐν γένει τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας.

(Ἐκ τοῦ Μέλлонτος).

Σημείωσις. Πόσον φρονίμως θὰ ἐποίουν οἱ διέποντες τὰ τῆς Ἑκκλησίας ἡμῶν, αἱ ἐπολλαπλασιαζόντων πνιγχοῦ τὰ τοιαῦτα σχολεῖα. Καίριος πλέον νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὴν σχολικὴν δόξαν τῆς ἀμαθείας, τῆς ἰσχυρογνωμίας καὶ τῶν προλήψεων. Ὅποια εὐθύνη τοῖς ἀναδεχόμενοις τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν τοῦ πατριάρχου ἢ ἀρχιερέως νὰ ἀρίνωσι τὰ ποίμνια ἀνευ πνευματικῆς τροφῆς καὶ ἔρμια τοῦ ἔχθρου τῆς ψυχῆς, διὰ τὸν ξηρὸν μόνον λόγον, ὅτι ἀνήκοντες εἰς τὴν ἀρχαιοτέραν ἐκκλησίαν δὲν ἔχομεν, δῆθεν ἀνάγκην οὔτε διορθώσεων τινῶν οὔτε ἀποβολῆς τινῶν εὐθίμων καὶ ἔξων.

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ Η ΓΕΩΡΓΙΑ.

Ἡ τῶν πεπαιδευμένων καὶ δραστηρίων γυναικῶν παρέμβασις ἐν τῇ κηπουρικῇ, τῇ δειροκομίᾳ καὶ αὐτῇ τῇ γεωργίᾳ δὲν εἶνε σπανία ἐν τῇ Δύσει. Εὐχρῆς ἔργον ἂν τοῦτο ἐγίνετο καὶ περ' ἡμῶν, ἔθνα ἢ γεωργικὴ ἐπιστήμη πολὺ ἀπέχει τοῦ νὰ ᾔηε τόσον δημοτικὴ ὅσον ὤφειλεν.

Ἐν τῇ Ἑλλ. Ἀνεξαρτησίᾳ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῇ Σμύρνῃ τῆς Σμύρνης ἀναγινώσκουμεν τὰ ἐπόμενα·

« Ἡ συγγραφεὺς τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ γυναικῶν ἐργάζεται δραστηρίως ὅπως διαδώσῃ εἰς τὰ παράλια τῆς Μεσογείου, ἅτινα εσποῦνται δειροφυτείας, τὴν καλλιέργειαν ἐξαισίου τινὸς δένδρου εὐκαλύπτου καλουμένου καὶ προσερχομένου ἐκ τῆς Αὐστραλίας. Αἱ πρὸς ἐξοικειώτων τοῦ δένδρου τούτου πρὸς τὸ κλίμα τῶν μερῶν αὐτῶν ἀπόπειραι ἐξήκολουθούσιν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς τῆς Ἰδίας ἐν τῷ δειροκομίᾳ καὶ ἐν τοῖς κήποις τῆς παρὰ τὸν Ἄρνον ἐξοχικῆς ἐπαύλεως, ἧτις εἶνε τὸ καλλώπισμα τῆς Villa d'Istria. Ἡ γεωπονικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ Cuneo ἀνήκοντος εἰς τινὰ τῶν Ἰταλικῶν ἐπαρχιῶν, αἵτινες καταβάλλουσι πλείστας δσας προσπαθείας ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῆς γεωργίας, ἐνεθάρρουν ἐσχάτως τοὺς ἀγῶνας τῆς ἡγεμονίδος Δόρας Ἰστριάδος, ἀπονείμασα αὐτῇ τὸν τίτλον τοῦ ἐπιτίμου μέλους. »

Εὐρίσκουμεν δὲ νέας λεπτομερείας λίαν σπουδαίας περὶ τοῦ εὐκαλύπτου καὶ ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ κ. Πέτρου Ἀμεδαίου Πιστῶ « Jardin d'Acclimatation », δημοσιευομένη ἐν Παρισίοις παρὰ Hachette, ἀφ' οὗ μεταφέρομεν τὰ ἐπόμενα·

« Ἡ βλάστησις τῶν εὐκαλύπτων εἶνε ἐξαισία καὶ ὅταν μεταφέρωσιν αὐτοὺς μακρὰν τῆς Αὐστραλίας. Ὁ κ. Hardy εἶδε τὰ δένδρα ταῦτα αὐξάνοντα ἐν Ἀλγερίᾳ 6 μέτρα ἀνὰ πᾶσαν ὥραν τοῦ ἔτους. Δένδρον ἡλικίας δέκα ἐτῶν φαίνεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀγεπτυγμένον τοσοῦτον ὅσον δρῦς ἑκατὸν ἐτῶν καὶ ἐν καλῇ

καταστάσει διατελοῦσα. Δὲν εἶνε σπάνιον ν' ἀπάντησῃ τις ἐν Αὐστραλίᾳ εὐκαλύπτους πενήκοντα ἐτῶν ἔχοντας 50—60 μέτρων ὕψος καὶ 15—20 μέτρων περιφέρειαν περὶ τὴν βᾶσιν. Ἐν Νικαίᾳ, ταῖς Ἑβραϊκῆς νήσοις, τῇ Καννῇ, τῇ Κορσικῇ, ἢ ἀκριβῆ τῶν φυτλιῶν ὑπερέβη πάσας τὰς προσδοκίας, ὁ δὲ κ. Trottier, ὅστις καλλιεργεῖ ἤδη τὸν εὐκαλύπτον εἰς τὰ περίχωρα τῆς Ἀλγερίας ἀπαρτίσας ἐξ αὐτῆς δάσην ὀλόκληρα, ἰσχυρίζεται ὅτι ἀγρὸς οἴτου, δυνάμενος νὰ παραγῇ εἰσόδημα 300 φρ. κατ' ἔτος, ἐὰν καλυφθῇ ὑπὸ εὐκαλύπτων, θέλει δώσει εἰς τὸ αὐτὸ διάστημα ὠφέλειαν σχεδὸν ἑπταπλασίονα ἤγουν 2,054 φρ.! Ὁ εὐκαλύπτος δύναται εἰσεῖτι νὰ προσφέρῃ τὰς μεγαλειτέρας ὑπηρεσίας εἰς τὰς χώρας ἐκεῖνας, αἵτινες παράγουσι τὸ μέλι, καθότι ἡ κοινὴ μελίσση τῆς Εὐρώπης εἰσαχθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Βίλσονος ἐν Αὐστραλίᾳ, ἔθνα οἱ εὐκαλύπτοι μόνον σχεδὸν κατέχουσιν ὅλα τὰ δαση, καὶ τραφεῖσα ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν ἀνθῶν τοῦ δένδρου τούτου, ἐπολλαπλασιάσθη μὲ ἀπίστευτον τρόπον εἰς ὀλίγου καιροῦ διάστημα. Ὑπὸ τὴν ἐσποιν ταύτην ὁ εὐκαλύπτος θὰ ᾔηε πολὺτίμος διὰ τὰς μελίσσης τῶν χωρῶν μας καθ' ἣν ἐποχὴν τὰ ἄλλα δένδρα δὲν ἔχουσιν ἄνθη. Ἡ ἀνοῖξις τῶν εὐκαλύπτων, καθὸ δένδρων τῆς Αὐστραλίας, ἀρχίζει τῷ ὄντι περὶ τὰ τέλη τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός. Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἄλλην ἐσποιν τὰ δένδρα ταῦτα εἶνε πολὺτίμα. Ἐπιστήμων τις χημικὸς ὁ κ. Cloez ἐξήγαγεν ἐκ τῶν φύλλων τῶν εὐκαλύπτων οὐσίαν πολὺ ἀνάλογον πρὸς τὴν κάμφοραν καὶ ἧτις προσφέρει ἰδιότητος τοξικὰς λίαν ὠφελίμους εἰς τὴν ἰατρικὴν. Δύναται τις ὡσαύτως νὰ καπνίξῃ τὰ φύλλα τοῦ εὐκαλύπτου, τὰ ὅποια, χωρὶς νὰ προσενώσιν οὐδεμίαν βλάβην, ὑπερτεροῦσι τὰ φύλλα τοῦ καπνοῦ κατὰ τὴν γεῦσιν καὶ τὴν ὀσμὴν. Κατασκευαζοῦσιν ἐξ αὐτῶν σιγὰρα ἐξαιρετά.»

Τὸ ρηθὲν περιοδικὸν διαλαμβάνει προσέτι λεπτομερείας ἀφορώσας τὴν sequoia gigantea τῆς Καλλιφορνίας καὶ τὴν auracaria imbricata τοῦ Χιλί, ἃς καλλιεργεῖ μετ' ἐπιτυχίας εἰς τοὺς κήπους τῆς ἡγεμονίδος Δόρας Ἰστριάδος.

(Ἐκ τῆς Ἰταλ. ἐφημ. La Staffetta).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΕΡΩΦ.

(συνέχεια ἀπὸ σελ. 329).

Ὁ Γεώργιος Ἀβέρωφ διατελῶν νῦν ἐν τῇ ἀκμαίᾳ ἡλικίᾳ, ἐν ᾗ συλλαμβάνονται αἱ ἀρρενοπώτεροι ἰδέαι, ἐδίψησεν οὐ προσπεποιημένως ἢ ἐπίδειξίως χάριν ἀλλὰ μετ' ἀληθοῦς διψῆς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν πρόοδον τοῦ Ἑλληνισμοῦ, δὲν ἐβράδυνε δὲ νὰ συνδράμῃ εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῆς πανελληνίου ταύτης εὐχρῆς, καθόσον τὸ εὐτυχὲς αὐτοῦ βαλάντιον τῷ ἐπιτρέπει, προῖδὸν συνάμα ὅτι ἢ κατὰ τὰς ἡπειρωτικὰς ἐπαρχίας διάχυσις τῶν Ἑλληνικῶν φώτων εἶνε τὸ λίαν συντελεστικὸν μέσον, δι' οὗ ἠδύνατο νὰ ἐξυπηρηθηθῇ μετ' ἐπιτυχίας ὁ μέγας τοῦ πανελληνίου σκοπὸς περὶ διαδόσεως τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων· οὕτως ἐκτὸς τῶν πρὸς

τὴν ἐλευθερίαν Ἑλλάδα γενομένων προσφορῶν αὐτοῦ ἴδρυσεν ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ πατρίδι τοῦ σχολεῖα ἀρρένων καὶ παρθεναγωγεῖα, ὅσον οὐπω δὲ κατατίθεται καὶ ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ Ἀβερωφίου κληθησομένου γυμνασίου. Ὀλων τῶν σχολῶν τούτων ἱδρυτῆς καὶ ὁ συντηρητῆς αὐτῶν κατὰ τε τὰς ἀντιμισθίας τῶν διδασκάλων καὶ διδασκαλισῶν καὶ τὴν προμήθειαν βιβλίων καὶ ἐργαλείων πρὸς διδασκαλίαν τῆς φυσικῆς ἱστορίας καὶ τὰ παρόμοια, καθὼς καὶ καθ' ἕνα τὰ λοιπὰ ἀπαιτούμενα πρὸς ἄνετον καὶ διηνεκῆ τῶν σχολῶν διατήρησιν, ἐσκόπησε νὰ γαλακτοτροφῆσθαι μὲν ἐν ταῖς μούσαις καὶ διαπλάσῃ ἐν αὐταῖς μητέρας Ἑπειρώτιδας, ἐκθρέψῃ δ' ἐν τοῖς νόμασι τῶν γραμμάτων πολίτας Ἑλληνας μὲ καρδίαν καὶ φρονήματα ἄξια τοῦ ἐν Μετσόβῳ σπειρόντος τὸ μάννα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Δικαίως λοιπὸν οἱ κάτοικοι τοῦ Μετσόβου διασαλπίζουσι τὰς ἀρετὰς τοῦ μεγάλου αὐτῶν συμπολίτου, δικαίως πανηγυρίζουσι ἐπ' ὀνόματι τοῦ εὐεργέτου των.

Ἔχει δὲ ὁ λόγος ὡς ἐξῆς:

« Πατρός τε μητρός τε καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμώτερον ἔστιν ἢ πατρὶς καὶ σεμνότερον καὶ ἄγιώτερον. » (Πλάτων).

Ἐκ τῶν πρωτίστων ἀρετῶν, δι' ὧν ὁ Ὑψιστος διεκόσμησε τὸν ἄνθρωπον, εἶνε ἢ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη, ἣν ἐνεφύτευσε ἐἰς αὐτὸν συνδέσας τρόπον τινὰ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ μετὰ τῆς πατρίδος καὶ τῶν ἐν τῇ πατρίδι πρὸς ἐνοίκησιν ὄλων τῶν μερῶν τῆς γῆς, συντήρησιν, πολλαπλασιασμὸν καὶ εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἐκ τῆς πρὸς τὴν πατρίδα δὲ ἀγάπης προέρχεται, ὥστε οἱ κάτοικοι τῶν βορείων κλιμάτων, ἔνθα ὁ αἰώνιος χειμῶν ἐπεκτείνει τὴν λευκὴν νεκρικὴν αὐτοῦ συνδόναν ἐπὶ μακρῶν καὶ γυμνῶν γαιῶν καὶ ὅπου τὴν ἐξάμηνον ἡμέραν ἐξάμηνος διαδέχεται νύξ, νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν γενέτειραν πατρίδα των μετὰ τῆς αὐτῆς προθυμίας, μετ' ἧς σπεύδουσι καὶ τὰ θηλάζοντα βρέφη εἰς τὴν μητέρα των. Σύμφωνος δ' οὕσα ἢ ἀρετὴ αὕτη μετὰ τῆς μᾶς ἐκ τῶν πρωτίστων θείων ἐντολῶν τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης, ἀνέδειξεν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον ὅλην τὴν λαμπρὰν χορείαν τῶν μεγάλων ἐκείνων ἀνδρῶν, ἐφ' οἷς ἕκαστον ἔθνος σεμνύνεται καὶ δι' οὓς πρῶτοι οἱ πρακτικώτατοι ἡμῶν πρόγονοι, τὸ μὲν, ἵνα δικαιώσωσι τὰς ἀρετὰς τῶν ἐπὶ φιλοπατρίᾳ διακεκριμένων ἀνδρῶν καὶ ἐμφανέστερον ἀποδείξωσι τὴν πρὸς αὐτοὺς ὀφειλομένην βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην των, τὸ δέ, ἵνα παρακινῶσι τοὺς συμπολίτας καὶ τὰ τέκνα των εἰς μίμησιν τῶν πράξεων καὶ κατορθωμάτων των, ἀνδριάντας ἀνήγειρον, οἵτινες ἴσταντο ὡς αἰώνια μὲν μαρτύρια τῆς ἀρετῆς καὶ εὐγνωμοσύνης, ἰσχυρὰ δὲ πρὸς μίμησιν προτροπὴ διὰ τε τοὺς πολίτας, ἀλλὰ μάλιστα τὴν νεολαίαν, ἀκούουσαν παρὰ πρεσβυτέρων διηγουμένης τὰς ἀρετὰς ἐκείνων, οὓς παρίσταν οἱ ἀνδριάντες. Διότι ἀληθῶς οὐδὲν κόσμημα μεγαλειότερον διὰ πᾶσαν πόλιν καὶ οὐδὲν ἄλλο συντελεῖ πλείοτερον εἰς τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν αὐτῆς, ὅσον αἱ ἀρεταὶ τῶν αὐτῇ οἰκησάντων ἢ οἰκόντων, μαρτυρούμεναι διὰ τινος κοινωφελούς ἔργου αὐτῶν. Ὡς τοιοῦτους δὲ παρὰ τῶν ἡμετέρων ἔθνευ, ἵνα μὴ μακρολογῶ ἀναφέρω παραδείγματα ἐκ τῆς γεραρᾶς ἀρχαιότητος, δυνάμεθα δικαίως νὰ θεωρήσωμεν καὶ τοὺς ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ἱδρυτὰς νοσοκομείων,

(ΜΕΝΤΩΡΟΣ Τομ. Δ'. Τεύχος ΜΖ.)

πτωχοκομείων καὶ πρὸ πάντων σχολείων, ἅτινα μὲνα εἰσὶ τὸ ἀληθὲς ἐκάστης πόλεως κόσμημα καὶ διὰ τὰ ὅποια μόνον, οὐχὶ δὲ διὰ τοὺς πλουσίους κατοίκους ἢ τὰς μεγαλοπρεπεῖς ἰδιωτικὰς οἰκοδομὰς, δύναται μετ' εὐγενοῦς ὑπερφηφαναίας νὰ καυχᾶται, ἐὰν διατηρῇ ταῦτα δεόντως, διότι ταῦτα ἀποδεικνύουσιν αὐτὴν προσδεύουσαν, καὶ ταῦτα τὴν ἀγνὴν τῶν ἱδρυτῶν φιλοπατρίαν τρανώως καταγγέλλουσιν.

Οἱ τοιαῦτα λοιπὸν ὠφέλιμα ἱδρύνοντα καταστήματα ἢ καὶ συνεισφέροντες εἰς αὐτὰ ἀγαπῶσιν ἀληθῶς τὸ ἔθνος καὶ τὴν πατρίδα καὶ συντελοῦσιν εἰς τὴν προαγωγὴν αὐτῆς: διὸ ἐν τοιοῦτοις εὐεργετικοῖς ἀνδράσι ὡς καὶ ἐν ἐκείνοις, οἵτινες ὑψηλότερον διὰ τῆς ἱεράς ἡμῶν θρησκείας αἰρόμενοι τὸ μὲν ἀνθρώπινον γένος ὡς μίαν οἰκογένειαν θεωροῦσι, τὰς δὲ φυλετικὰς διακρίσεις περιφρονοῦσιν ὡς ἐγώιστικὰς, ὁ ἄνθρωπος δαίκεται σύμφωνος μὲ τὸν προορισμὸν αὐτοῦ καὶ ἀληθῆς τοῦ Θεοῦ εἰκὼν ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀπείρους λοιπὸν ὀφειλομένον εὐγνωμοσύνας εἰς τὴν τὰ πάντα σοφῶς διέπεισαν Θεῖαν Πρόνοιαν, ἣτις ἀνέδειξε παρὰ τῶν ἡμετέρων ἔθνευ τοσοῦτους καὶ τηλικούτους εὐεργετικούς ἀνδρας, ἐξ ὧν οὐκ ὀλίγους ἡμῶν ἔχρησε νὰ ἔχη καὶ ἡ πόλις αὕτη, οὐχὶ μικρὰ συνεινεργήσας καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης καὶ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους.

Ἀλλὰ μετὰ τῶν ἄλλων τῆς πόλεως ταύτης εὐεργετῶν διαλάμπει ὡς ἄλλος ἥλιος ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Γεώργιος Ἀβέρωφ, ἀνὴρ, ὅστις ἤρξατο διέρχεσθαι τὸν βίον εὐεργετῶν καὶ ἔστις τοσαύτας καὶ τηλικαύτας εὐεργεσίας πρὸς τὴν πατρίδα ἐπεδαψιλεύσατο, ὥστε τὸ μέγεθος καὶ τὴν φιλοπατρίαν αὐτοῦ ἐκτιμῶσα ἡ πατρίς καὶ μὴ δυναμένη ἄλλως ν' ἀναδείξῃ τὴν ἑαυτῆς εὐγνωμοσύνην, ὠρίσατο ὁμοφώνως, ὅπως ἐν τῇ ἐπισημῇ ταύτῃ ἡμέρᾳ, ἐν ἣ ἐπιθεβαίουται ἡ Ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, κοινὴν ποιουμένη ὁμήγουσιν ἐν τῷ θείῳ καὶ ἱερῷ τούτῳ ναῷ, δεήσεις ἀναπέμπῃ πρὸς Ὑψιστον ὑπὲρ τῆς ὑγείας, εὐημερίας καὶ μακροβιότητος τοῦ ἀγαθοῦ τούτου ἀνδρός, καὶ δικαίως: διότι — παραλείπων τοσαύτας ἐθνικὰς αὐτοῦ πράξεις καὶ εὐεργεσίας καὶ διότι ἀπαρέσκει τὸ τοιοῦτον εἰς τὴν μετριοφροσύνην του καὶ διότι ὁ τύπος ἀρκούντως αὐτὰς διεσάλπισε, παραλείπων ὡσαύτως πρὸς ἡμᾶς, ὡς εἰδόμενος, τὰς ἄλλας μεγάλας εὐεργεσίας αὐτοῦ πρὸς τὴν πατρίδα, οἷον τὴν κατ' ἔτος ὑπανδρείαν τοσοῦτων πτωχῶν κορασιῶν, τὰ ὅποια διασώζει ἀπὸ τῆς πτωχείας καὶ τῶν ταύτη παρεπομένων, τὸν διορισμὸν ἱατροῦ καὶ φαρμακείου ὑφ' οὗ τοῖς πᾶσι τὰ ἱατρικὰ δωρεὰν διανέμονται, τὴν ἴδρυσιν νεκροταφείου καὶ τοσαύτας ἄλλας—δὲν δύναμαι νὰ παραλείψω τὴν μεγίστην τῶν εὐεργεσιῶν, ἣν ὁ εὐγενὴς ἀνὴρ ἠδύνατο νὰ πράξῃ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ ἣτις τρανώως τεκμηριεῖ τὴν ἀγνὴν αὐτοῦ φιλοπατρίαν καὶ τὸ μεγαλεπήβολον γινώσκων δηλ. ὅτι διὰ τῆς παιδείας καὶ μόνον δι' αὐτῆς προήχθησαν ὅλα τὰ ἔθνη καὶ ὅτι ἀνευ αὐτῆς οἱ λαοὶ εἰς ζώωδῃ διατελοῦσι κατάστασιν, ἀπεφάσιεν ὁ ἀληθῶς φιλόπατρις καὶ γενναῖος οὗτος ἀνὴρ, ὅπως ἱδρῦσθαι ἐνταῦθα σχολεῖα μεγαλοπρεπῆ τῶν τε ἀρρένων καὶ κορασιῶν, καὶ γυμνάσιον, ὅπερ θέλει συντηρεῖ διὰ παντὸς ἰδίαις δαπάναις καὶ ὅπερ ἔσεται ἐστὶα φωτισμοῦ διὰ τὴν νεολαίαν οὐ μόνον τῆς πόλεως ταύτης, ἀλλὰ καὶ τῶν πέριξ μερῶν, καὶ τοῦ ὅποιου ἀρχεται εὐθὺς ἢ οἰκοδομῆ, ἅμα φιλίᾳ ἢ παρ' ἡμέραν περιμενομένη καὶ πρὸ πολ-

λου ζητηθεῖσα ἀδεια. Διὰ τῆς μεγάλης του δὲ ταύτης πρὸς τὴν πατρίδα εὐεργεσίας ὁ εὐγενὴς ἀνὴρ κατέβαλε τὰ θεμέλια τῆς δόξης τῆς πατρίδος καὶ καθιστᾷ αὐτὴν ζηλωτὴν μεταξὺ τοσοῦτων μεγάλων πόλεων, αἵτινες στεροῦνται τοιοῦτου εὐεργετικοῦ καθιδρύματος, ὥστε δικαίως ἀίδιος ὀφείλεται εὐγνωμοσύνη εἰς τὸν σεβαστὸν τοῦτον ἄνδρα, διότι διὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυομένων ἤδη σχολείων ὡς ἐκ πολυχεύμονος πηγῆς θέλουσι μεταδίδεσθαι τὰ σωτήρια τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων νόματα, τὴν θαυμασίαν τῶν ὁμοίων ἐπιρροὴν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἐν γένει τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ὁμολογεῖ σύμπας ὁ πεπολιτισμένος κόσμος, ἀπαραίτητον ἀνακηρύξας τὴν σπουδὴν αὐτῶν.

Ἐνατενίζοντες οὖν εἰς εὐτυχῆς μέλλον τῆς νεολαίας καὶ τῆς πατρίδος καὶ ἐκτιμῶντες τὰς πρὸς τὴν πατρίδα εὐεργεσίας τοῦ εὐγενοῦς τούτου ἀνδρὸς καὶ τὴν ἔξοχον φιλοπατρίαν του, ὑφ' ἧς ὀρμώμενος ἠτήσατο ὡς πρῶτον ὅρον τῆς γενναίας καὶ ἀδράς αὐτοῦ προσφορᾶς πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ Ἀθήνησι πολυτεχνείου, ὅπως τοῦτο ὀνομάζεται τοῦ λοιποῦ Μετσοβιτικόν, ἄς εὐχηθῶμεν αὐτῷ, ἵνα μὴ διαλείπῃ μηδεμίαν ἡμέραν εὐεργετῶν, γινώσκων ὅτι ἐκ τῆς ἀρετῆς καὶ φρονήσεως ἐνὸς ἀνδρὸς πλεῖστοι ὠφελοῦνται, καὶ ἄς δευθῶμεν τοῦ Ὑψίστου μετὰ θερμῆς καρδίας, ὅπως χαρίζεται τῷ εὐγενεῖ τούτῳ ἀνδρὶ, τοῦ ὁποίου τὸ εὐκλεὲς ὄνομα μετὰ σεβασμοῦ θέλουσιν ἀναφέρει αἱ ἐπερχόμενα γενεαί, ὑγιεῖαν σταθεράν, εὐημερίαν καὶ μακροδιότητα ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος καὶ τοῦ ἔθνους! Γένοιτο.» (Ἡμερήσια Ἀλεξανδρ. ἀριθ. 415).

» . . . Ἦδη διατελῶν πρό τινος χρόνου μακράν σου πλησίον ἐτέρου φιλότου σου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἀνεμνήσθησιν σου ἐσχάτως, ὅτε ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσω ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν διακεκριμένον πατριώτην Γεώργιον Ἀβέρωφ καὶ ἀκούσω καὶ ἴδω τὰς εὐγενεῖς ἀρχάς, ὑφ' ὧν ἐμπορεῖται ἡ μεγάλου καρδία του, καὶ σπεύδω διὰ τῆς παρουσίας νὰ σοὶ δώσω ἀρρημὴν νὰ ἐξακολουθήσῃς τὴν συνδιάλεξιν ἐκείνην τοῦ Λονδίνου, προσθέτων σοὶ καὶ νεώτερόν τι παράδειγμα ἐφάμιλλον τῶν προμνημονευθέντων εἰς ἐνίσχυσιν τῆς ἢν τότε ἐξέφρασας ἰδέας σου.

» Εἰς ποῖον ὀφείλεται τὸ σύμπλεγμα τοῦτο, ἂν οὐχὶ εἰς τὸν Γεώργιον Ἀβέρωφ;

» Τὴν λεωφόρον τοῦ πανεπιστημίου ἀκολουθῶν φέρε τὸ βῆμα πρὸς τὸ πεδίον τοῦ Ἀρεῶς καθ' ὃδον κτήριόν τι μεγαλοπρεπές, τὸ πολυτεχνεῖον, προσελκύει σου τὴν προσοχὴν· εἰς τὴν γενναϊότητα δύο Μετσοβιτῶν ὀφείλει τὴν ὑπαρξίν του· ἀλλ' ἡμῖν τελέος ἐστὶν ἔτι. Θάρρει· ἐν μικρῷ ἀποτελεσθήσεται χρόνῳ ὁ Γεώργιος Ἀβέρωφ προσήνεγκε τὸ βελάντιον αὐτοῦ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Πρὶν ἢ καταλίπῃ τὰς Ἀθήνας, ἐνθυμοῦ ὅτι ἀείποτε προθυμότητος ἐδείχθη ὁ ἀνὴρ εἰς τὰς προσκλήσεις τῆς πατρίδος, ἀλλὰ τὰ καθ' ἕκαστα τούτων παραλείπω εἰς ἄλλοτε διὰ λόγους εὐνοήτους.

» Καίπερ κεκμηκὸς ἀνάλαβε δυνάμεις καὶ μετάβηθι εἰς τὴν Ἠπειρὸν. Μακρόθεν διακρίνεται τὸ Μέτσοβον, ἡ ἰδιαιτέρα πατρίς τῶν Στουρναραῶν καὶ Τσοιτσῶν, ἐν τούτῳ δὲ δύο κτήρια, ἐν οἷς συναδελφοῦνται καὶ συναναπτύσσονται δύο αἰσθήματα, τὸ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης διδασκόμενον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τὸ τῆς πατρίδος, ἧς οὐδὲν γλύκιον, ἀναπτυσσόμενον ἐν τῷ παρακειμένῳ

αὐτῇ σχολείῳ. Ἡ εὐγενὴς καρδία τοῦ Γεωργίου Ἀβέρωφ ἔδωκεν ἡμῖν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ βλέπωμεν ὑφύομενα τὰ δύο ταῦτα περικαλλῆ τεμένη.

Παρίστασαι ἐν Μετσοβῷ θεατῆς οἰκογενειακῆς εὐτυχίας καὶ θαυμάσεις ἐπὶ τῇ ἀρμονίᾳ, ἧτις διακρίνει ἐκεῖ τὴν βᾶσιν τῆς κοινωνίας· πάλιν τὸν αἴτιον μὴ ἀναζητεῖ ἀλλαχόσε· ὁ Γεώργιος Ἀβέρωφ, ἐκπαιδεύων νέας ἐν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ συντηρουμένοις σχολείοις, καθίστησιν αὐτὰς βραδύτερον πολιτίδας καὶ μητέρας πολυτίμου.

Χαράττων σοὶ ἀτάκτως τὰς γραμμάς ταύτας μετ' ἐθνικῆς ὑπερφηφείας, ἀδυνατῶ νὰ προχωρήσω περαιτέρω. Τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου πατριώτου Γεωργίου Ἀβέρωφ ἔσται χρυσοῖς ἀνεξιτήλοις γράμμασι κεχαραγμένον ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ τῇ καρδίᾳ παντὸς Ἑλλήνος. Τὴν διακλήρυσιν τοιοῦτων ἀληθειῶν νομίζω καθήκον παντὸς Ἑλλήνος χάριν αὐτοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὴν 1ην Ἰουνίου 1873. Ἐρρωστο.

G. M. K.

(Νεολόγου Ἀριθ. 1.333).

ΒΙΟΣ BENJAMIN ΤΟΥ ΛΕΣΒΙΟΥ.

Μέγα μέρος τῆς Μ' Ἀσίας, ἀπολαῦον ἰκανὴν εὐημερίαν ὑπὸ τὴν πατρικὴν διοίκησιν τοῦ Καρὰ-Ὄσμάν-δηλοῦ, ἤρξατο συναίσθάνεσθαι τὴν ἀνάγκην ἥτιον περιωρισμένης διδασκαλίας τῆς τότε ἐπικρατούσης. Ἡ διανοητικὴ δ' αὐτῆ ἀνάπτυξις ὤφειλε νὰ ἐνεργηθῆ ὑπὸ πτωχοῦ τινος κληρικοῦ, Βενιαμὶν καλουμένου, βλάσημα Λέσβου, ἐκ τοῦ χωρίου Πλομαρίου, παιδευθέντος ἐν Ἑλλάδι τὸ πρῶτον, εἶτα δ' ἐν Ἰταλίᾳ, ἔθνα διέμεινεν ἐπὶ πολὺ καὶ ἐτελειοποιήθη. Γεννηθεὶς παρὰ πτωχῶν γονέων καὶ μόλις δυνάμενος τὰς ἀπολύτους αὐτοῦ ἀνάγκας νὰ ἐπαρκέσῃ, ὡς ἕτερος Κλεάνθης διήγε βίον ἐγκρατῆ μετὰ παραδειγματικῆς λιτότητος καὶ ἐνεψυχούτο ὑπὸ μόνης τῆς ἰδέας ὅτι ἡμέραν τινὰ θὰ ὠφελήσῃ τοῦ συμπολίτου αὐτοῦ.

Ἐπανῆλθεν εἰς Ἑλλάδα λίαν προχωρημένος εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Τὰ αὐστηρὰ αὐτοῦ ἦθη, ἀνταποκρινόμενα πρὸς τὸν ἐκκλησιαστικὸν ὃν ἔφερε χαρακτῆρα, ἡ εὐπροσηγορία του καὶ ἡ ὑπερβολικὴ κοσμιότης ἐγρησόμενον ὡς οἱ καλλίτεροι διερμηνεύονται τῆς ἀγαθῆς ὑπολήψεως τῶν μονίμων καὶ ποικίλων αὐτοῦ γνώσεων. Λέγεται ὅτι ἐφεῦρεν ἡ κάλλιον κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἥτιον πρῶτος ἀνέπτυξε τὴν ὑπόθεσιν αἰθέρου οὐσίας, ἐδρευούσης ἐν παντὶ σώματι, πληρούσης πᾶν κενὸν καὶ κινουμένης ἀπαύτως κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν· αὕτη ἐστὶν ἡ πρώτη ἀρχὴ τῶν κυρίων φαινομένων τῆς φύσεως, ὡς τοῦ φωτός, τοῦ πυρός, τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, τοῦ μαγνητισμοῦ, τοῦ γαλβανισμοῦ, τῆς αἰσθήσεως, τῆς

φυσικής υπάρξεως καὶ τῆς περὶ ἑαυτῶν στροφῆς τῶν πλανητικῶν σωμάτων. Τὴν αἰθέριον ταύτην οὐσίαν ἐκάλεισεν ὁ Βενιαμὴν διὰ τῆς λέξεως Πανταχρήνιητον.

Ἀπέναντι σχεδὸν τῆς πολυθελγήτρου νήσου Λέσβου ἐπὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἔκειτο ἡ πόλις τῶν Κυθωνιῶν, ἀμμάζουσα καὶ οὐδὲν ἑτερογενὲς στοιχεῖον φέρουσα πλὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ, ἀπολαύοντος μετριόφρονος διοικήσεως ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Καρὰ-Ἰσμάν-Ἰσμάν-Ἰσμάν, καὶ εὐδαιμονοῦντος ἐπαισθητῶς διὰ τῆς τοῦ ἐμπορίου προαγωγῆς. Οἱ Κυθωνιοὶ ὀρεῖλουσι κυρίως τὴν αὐτῶν εὐδαιμονίαν εἰς τὰς ἐλαίας των, ὧν τὰ ἔλαια τότε μάλιστα ταχέως ἐπώλουν μεταφέροντες εἰς Ὀδησσόν, Ταϊχινρόκον, Ἐσπερίαν Εὐρώπην, Κωνσταντινούπολιν καὶ διάφορα ἄλλα μέρη.

Αἱ Κυθωνιοὶ ἐδιοικοῦντο ὑπὸ ὄμιλον συνδέων, καλουμένων Δημογερόντια. Ἐκαλλωπίζοντο δὲ ἡμέρα τῆ ἡμέρα διὰ νεοκτίσεων οἰκιῶν εὐθετογραμμικῶς, δι' ὁδῶν λιθοσρώτων καὶ μεγάλου ἀριθμοῦ κήπων. Ἡ τοποθεσία των ἦν ταυτοχρόνως εὐάρεστος καὶ ὑγιεινή. Ἐκατοντὰς νησιδίων, τῶν πλείστων κεκοσμημένων ὑπὸ φυτείας ἰσχυρᾶς καὶ ἀειθαλοῦς, μόλις ἄφινε τὸ βλέμμα ἐλεύθερον διὰ τῶν καμπῶν τῶν μικρῶν αὐτῶν γαιῶν νὰ παρεισδύσῃ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ὑψηλῆς θαλάσσης καὶ νὰ θαυμάσῃ τὸν ἐν Κυθωνίαις εὐρύχωρον λιμένα, τὸν οὐ μόνον ἀσφαλῆ ἀλλὰ καὶ ἀνεξάντλητον δοχεῖον παντὸς μαλακίου, ὀστρακοδέερμου καὶ ἰχθύος.

Τῶν Κυθωνιῶν τὸν φόρον ἀπενέμετο κληρονομικῶς (apanage) ὁ οἶκος τῶν Δουρριζαδῆς, ἐξ οὗ παρήχθησαν πολλοὶ Μουφτεῖς. Τούτων ἡ προστασία προεφύλαξεν ἰσχυρῶς τὰς Κυθωνίας ἀπὸ πᾶσαν τῶν πασάδων κἀκωτιν καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἐθεωρεῖτο παρ' ὀδῶν τῶν ἐν τῇ Μ' Ἀσίᾳ Ἑλλήνων ἀσφάλῆς διαμονητήριον.

Οἱ Κυθωνιοὶ τὸ πρῶτον εἶχον μικρὸν σχολεῖον, ἔνθα ἐδιδάσκατο ἡ γραμματικὴ. Ἐν τῇ ἐπιστροφῇ του δὲ ὁ Βενιαμὴν ἐκ τῆς Ἰταλίας, μὴ δυνηθεὶς νὰ ἀνεγείρῃ ἐν τῇ πατρίδι του σχολὴν συστηματικὴν, ἐξελέξατο τὰς Κυθωνίας ὡς τὴν μᾶλλον κατάλληλον πρὸς τὸν σκοπὸν του πόλιν. Ὁ ζῆλος τοῦ Ἰ. Οἰκονόμου, τοῦ καὶ δημογερόντος καὶ πάτριος ἐν Κυθωνίαις, πᾶν πρόσκομμα ἐκ ποδῶν ἐποίησατο. Εἰς τὴν ἄκραν οὖν τῆς πόλεως ἠκοδόμησαν εὐρύχωρον σχολεῖον, ἐν ᾧ ὁ ἀοίδιμος Βενιαμὴν κατέλαβε τὴν ἔδραν τῶν ἐπιστημῶν, καὶ διὰ βοήθους μετεπέμψατο ἴδιον καθηγητὴν τῆς φιλολογίας καὶ ἑτέρους αὐτοῦ κατωτέρους.—Ἐξ ὄλων τῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος συνέρρον εἰς τὴν σχολὴν ταύτην, ἀκμάσασαν ἐπὶ δεκαπενταετίαν διοικουμένην ὑπὸ τοῦ Βενιαμὴν. Πληθὺς λογίων καὶ πεπαιδευμένων ἀνδρῶν ἐξήλθον, ὧν οἱ πλείστοι ἐχρησίμευσαν ὡς δημόσιοι λειτουργοὶ ἐν τῇ προσωρινῇ τῆς Ἑλλάδος διοικήσει.

Ζηλοτυπῆσας ἐπὶ τέλους ὁ καθηγητὴς τῆς φιλολογίας τὴν ὑπόληψιν τοῦ Βενιαμὴν ἔσπειρε τὴν διένεξιν μεταξὺ τῶν τότε δημογερόντων ἐν Κυθωνίαις, καὶ μεγάλη μερὶς ἠγέρθη κατ' αὐτοῦ. Ὁ Βενιαμὴν ἦν ἔτοιμος νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν τε πόλιν καὶ τὸ Λύκειον ἐν ἔτει 1815, ὅτε ὁ πρίγκηψ Δημητράκης Μουρούζης τὸν ἔλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν του καὶ τὸν ἐκράτυνε μετὰ πολλῆς τιμῆς εἰς τὴν ἔδραν, ἣν τοσοῦτον ἐπαξίως κατεῖχεν· ἀλλ' αἱ διηνεκτεῖς συκοφαντίαι τοῦ ἀντιπάλου τὸν ἔκαμαν ἐπὶ τέλους νὰ ἀηδίασῃ καὶ, ἐγκαταλείψας τὴν θέσιν του, νὰ μεταβῇ εἰς Κων-

σταντινούπολιν. Ἐκεῖθεν μετ' ὀλίγον ὁ ἐπιφανὴς ἐπιστήμων προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Καρατζᾶ ἵνα καταλάβῃ τὴν ἔδραν τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ ἐν Βουκουρεστίῳ φιλοσοφικῷ Λυκείῳ. Ὁπόταν δὲ ὁ ὀσποδάρος οὗτος προσέφυγεν εἰς τὴν Εὐρώπην ἵνα λυτρώσῃ τὴν ἐπαπειλουμένην ζωὴν του, ὁ Βενιαμὴν ἀπολέσας τὸ στήριγμά του, ὡς καὶ τὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, μεγάλου τότε Παστελνίχου τῆς Βλαχίας, καὶ μὴ ἀξιώων νὰ ἔρπη ἐνώπιον τῶν ἀρχιερέων καὶ μητροπολιτῶν, ἐπαύθη καὶ ἐξώσθη παρ' αὐτῶν μετὰ σκληρότητος, ἣτις ἐστὶν ἐνίοτε ὁ διακριτικὸς χαρακτὴρ τῶν ἐκκλησιαστικῶν προνομιοῦχων, παραφερομένων ὑπὸ τῶν ψυχικῶν αὐτῶν παθῶν τῆς διεκδικήσεως καὶ μνησικαχίας.

Ὁ Βενιαμὴν μεμνημένος τῶν ἀρχῶν τῆς φιλικῆς ἐταιρίας καὶ γνωρίζων ὅτι ἐπέστη τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, καὶ ὁ ἡ μεγάλη σκηνὴ τῆς ἐπανάστασεως ἐμελλε νὰ ἀναπετασθῇ, ἔλαβεν ἐνεργητικὸν μέρος καὶ συνεμερίσθη μετὰ τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ πάντα κίνδυνον.

Ἀρχήθεν τῆς αἵματηρᾶς ταύτης πάλης παρευρέθη εἰς τὸ θέατρον τῶν συμβεβηκότων, καὶ ἀπλούς ὡς ποιμὴν τῆς πρωτοτύπου ἐκκλησίας καὶ ἀκλόνητος εἰς τὴν ὄψιν τοῦ μεγαλειτέρου κινδύνου διέτρεχε τὰς νήσους τῆς Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Ψαρρῶν διέσχίζε καθ' ὄλας τὰς διευθύνσεις τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, διεγείρων ἐν ὀνόματι τῆς θρησκείας καὶ τῆς πατρίδος τὴν γενναϊότητα καὶ τὴν πρὸς τὸν θάνατον περιφρόνησιν. Αἱ προτροπαὶ του περιέκλειον τὴν εὐγλωττίαν τῆς καρδίας, τὸ δὲ παραδειγματὸν του εἴλκυεν ὄλον τὸν κόσμον· ἦτο ἐκ τῶν σπανίων ἐκείνων ἀνθρώπων, οἵτινες ὀλίγα λαλοῦσι καὶ ἀφήνουν εἰς τὸν αὐτῶν χαρακτῆρα καὶ τὴν διαγωγὴν τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ μανθάνειν καὶ πείθειν.

Ὑπομείνας δὲ τοὺς μεγαλειτέρους κόπους καὶ τὰς μᾶλλον ἐπιπόνους στερήσεις χάριν τῆς πατρίδος καὶ οὐχὶ δι' ἑαυτὸν, ἐτήκετο ὡς ἡ λαμπὰς ἡ ὑπηρετοῦσα ἄλλους. Τέλος ἀπέληξε τὸ ὄραϊον αὐτοῦ στάδιον θερισθεὶς ὑπὸ τῆς φρικτῆς ἐπιδημίας τοῦ τύφου, ἣτις πολλοὺς Ἀἰῖδι προίαψεν εἰς τὸ Ναῦπλιον τῆς Ρωμανίας.

Τὸν ἀνωτέρω βίον τοῦ περιφανοῦς καὶ ἀειμνήστου Βενιαμὴν μεταγλωττίσας ἐκ τινος Γαλλικοῦ συγγράμματος, παρέβαλον πρὸς τὸν ἐν τῇ ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ μεταφράσει τῆς κυρίας Χ. Σ. Ἀναγνώστου βίον αὐτοῦ καὶ εὐρὸν τινα ἐνετύθεν ἐλλείποντα, τὰ ὅποια ὁ φιλόμουσος ἀναγνώστης, παροδικὸν ἀπλῶς ἂν ἐπιρροίῃ ἐπὶ ἐκείνου βλέμμα, θέλει ἀναπληρώσει, πέπεισμαι.

Τὴν 5 Μαΐου 1871 Κυθωνίαις (1).

Κ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ.

(1) Ἐκτοτε εἶχεν ἀποσταλῆ ἡμῖν ἡ βιογραφία αὕτη, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εὐρωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρὸς ἀνεβάλομεν μέχρι σήμερον τὴν δημοσίευσίν της, ὅτε πανταχόθεν διαβεβαίωσαν ἡμᾶς ὅτι οὐδαμοῦ αὕτη εἰρίσκειται.

Οἱ ὑπὸ τῶν τίγρεων φονευόμενοι ἐν Ἰνδίαϊς.

Φαίνεται, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὴν Ἰνδικὴν ὑπὸ τῶν θηρίων ἀπολλυμένων ἀνθρώπων εἶνε τοσοῦτος, ὥστε ἐφείλκυσε σπουδαιῶς τὴν προσοχὴν τῆς Ἀγγλικῆς καὶ Ἰνδικῆς κυβερνήσεως. Ἰδοῦ δὲ παραδείγματα μεταξὺ πολλῶν ἄλλων περὶ τῶν ὑπὸ τῶν θηρίων ἀπολεσθέντων. Τίγρις τις ἐρήμωσε 13 χωρία καὶ κατέστησεν ἀκαλλιέργητον ἔκτασιν γῆς ἐκ 256 τετραγωνικ. μιλίων· πολλάκις δὲ τὰ ζῶα ταῦτα καθίστανται σπουδαῖον πρόσκομμα εἰς τὰς τοπογραφικὰς ἐργασίας, αἵτινες γίνονται κατὰ διαταγὴν τῆς κυβερνήσεως. Κατὰ τὸ 1869 τίγρις ἐθανάτωσεν 127 ἄτομα καὶ ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδας διέκοψε τὴν συγκοινωνίαν μεταξὺ δύο ἐπαρχιῶν. Κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1868 πάνθηρ εἰσβαλὼν εἰς τὴν πόλιν Σικόλαν ὤρμησεν εἰς τινὰ οἰκίαν ἐκ τῶν τεσσάρων δὲ τῶν ἐπικινδύνως τραυματισθέντων ἀπεβίωσεν εἷς. Ὑπὸ τίγρεων φονεύονται πολλοὶ ἄνθρωποι, ἰδίως ἐντὸς τοῦ δάσους Νάλαῦ, — Μαλαῦ. Εἷς τῶν ἐν τῷ δάσει τούτῳ τίγρεων ἐφόνευσεν 100 ἀνθρώπους. Ἐν Νουϊδούκα τίγρις τις, ὅστις εἶχεν ἤδη κταστρέψει 108 ἄτομα, ἐξωλόθρευσεν ἐπὶ τέλους δολοκλήρον οἰκογενεῖαν πενταμελῆ, πρὸς δὲ καὶ ἕτερα ἐπτὰ ἄτομα, ὅτε ἐφονεύθη κατὰ τὰς μεσημέρινας ἐπαρχίας τῆς Βεγγάλης. Ἐν διαστήματι ἕξ ἐτῶν ἀπωλέσθησαν 13. 401 ἄτομα. Ἡ καταστροφὴ τῶν θηρίων τούτων παρουσιάζει πολλὰς δυσκολίας ἐκτὸς τῆς δεισιδαιμονίας τῶν ἰθαγενῶν, οἵτινες θεωροῦσι τὰ ζῶα ταῦτα ὡς ἐνταρκώσεως δυσμενῶν θεοτήτων, ἃς εἶνε κινδυνώδες νὰ προσβάλῃ τις. (Ἡμερησία Νέα).

Περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς ἐφημεριδογραφίας.

Ἡ «Ἐφημερίς τῶν συζητήσεων» περιέχει τὰ ἐπόμενα κερὶ τῆς ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς ἐφημεριδογραφίας. «Γνωστὸν ὅτι οἱ Σῖναι προηγήθησαν πάντων τῶν λοιπῶν λαῶν ὡς πρὸς τὴν τυπογραφίαν καὶ τὰ λοιπὰ μέσα τῆς δημοσιότητος· οὕτως ἡ τυπογραφικὴ τέχνη εἶνε γνωστὴ ἐν Ταρταρίᾳ, ἐν Κίνα καὶ Ἰαπωνίᾳ ἕξ ἀμνημονεύτων χρόνων. Ἐκ μαρτυριῶν ἀναμφισβητήτων ἀποδεικνύεται ὅτι οἱ Σῖναι εἶχον τυπογραφεῖα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ τρίτου αἰῶνος καὶ ὅτι μετεχειρίζοντο κινητοὺς ἐκ ξύλου χαρακτῆρας ἀπὸ τοῦ ἐνάτου αἰῶνος. Μεγαλαυχούμεν ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ τυπογραφικῇ τέχνῃ, λέγει ὁ Μονταίνιος, καὶ ὅμως ἄλλοι ἄνθρωποι κατοικοῦντες ἀλλαχοῦ, ἐν Κίνα, ἔχουσιν αὐτὴν ἀπὸ χιλίων καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν.» Ἐδημοσιεύθησαν ὅθεν κατὰ τὰς μεμακρυσμένας ἐκεῖνας χώρας συγγράμματα, περιοδικαὶ συλλογαὶ καὶ ἐφημερίδες εἰς ἐποχὰς λίαν ἀρχαίας. Ἡ ἐφημεριδογραφία συνίστατο ἐν Ρώμῃ κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν δημοσίευσιν τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τῆς Γερουσίας ὡς καὶ τῶν γενέσεων, ἀποβιώσεων, συνοικεσίων, τῶν ὀνομάτων τῶν εἰς Ρώμην ἀφι-

κνουμένων ξενῶν, τῆς τιμῆς τῶν σιτηρῶν, τοῦ κρέατος καὶ ἄλλων ἐδωδύμων· ἐκαλεῖτο δὲ ἡ ἐφημερίς αὕτη «Ἡμερησία ἔργα τοῦ Ρωμαϊκοῦ λαοῦ» (Acta populi Romani diurna). Κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἡ γνώσις τῶν συγχρόνων γεγονότων δὲν εὐρίσκετο εἰμὴ εἰς τὰ ὑπὸ τῶν μοναχῶν συντασσόμενα χρονικά. Ἡ πρώτη ἐφημερίς ὑπῆρξεν ὁ «Ἐρμῆς τῆς Γαλλίας», δημοσιευθεὶς κατὰ τὸ 1605· διακοπεῖς δὲ κατὰ τὸ 1664 ἐπανελήθη κατὰ τὰ 1672 ὑπὸ τὸ ὄνομα ὁ «Κομφὸς Ἐρμῆς» ἐξακολουθήσας μέχρι τοῦ Μαΐου τοῦ 1710. Ἡ «ἐφημερίς τῆς Γαλλίας» (Gazette de France) συνεστάθη ἐν Παρισίοις κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1631 ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Λουδοβίκου ΙΓ'. Οὕτω δὲ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης προβαίνουσα ἡ δημοσιογραφία καὶ ἡμερῆραι ἀναπτυσσομένη ἐφθάσεν εἰς τὸν σήμερον εὐρίσκειται βαθμὸν.»

ΑΕΡΩΔΗΣ ΣΙΦΩΝ.

Ἀτμοσφαιρικὸν τι φαινόμενον συνέβη τῇ 17 παρελθόντος Μαΐου ἐν τῇ Γαλλικῇ ἐπαρχίᾳ Ariège, ὅπου ἡ ἐγγύριος ἐφημερίς τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἀφηγεῖται ὡς ἑξῆς:

Ἀερόμορφον τι ρευστόν, λέγει ἡ ἐφημερίς αὕτη, μετροῦν τρία ἕως τέσσαρα μέτρα εὔρους, ἐσχηματίσθη τὴν ἑσπέραν τῆς 17 Μαΐου βορειοδυτικῶς τοῦ χωρίου Καστέξ. Ἐχώρησε κατ' εὐθείαν γραμμὴν καὶ στροφοδινούμενον πρὸς τὸ χωρίον Καστέξ ἐπὶ ἀποστάσεως ἑκατὸν μέτρων, εἶτα δὲ μεταβαλὼν αἰφνης διεύθυνσιν ἐστράφη πρὸς βορρᾶν, συμπαρᾶστρον μεθ' ἑαυτοῦ πᾶν τὸ προστυχόν, δένδρα, ξύλα, ἀστάχεις κλπ. Φθάσαν παρὰ τὸ ἀγροκηπίον Πορτετινὺ τὸ ρευστόν ἀνήρπασε γυναικὰ τινὰ καὶ μετεβίβασεν αὐτὴν ἀνευ σπουδαίων τραυματισμῶν εἰς ἀπόστασιν εἴκοσι μέτρων· τοῦτ' αὐτὸ θὰ συνέβαινε καὶ εἰς τὸν σύζυγον αὐτῆς, ἂν οὗτος δὲν προὔλαμβανε νὰ συσπειρωθῇ περὶ τὴν ρίζαν ἑνὸς δένδρου· ἡ στέγη τῆς οἰκίας αὐτῶν ἀνήρπασε. Χωρῆσαν ἔπειτα βορείως τὸ ἀπρωρημένον ρευστόν εἰσῆλθε διὰ τῆς πύλης ἐντὸς τοῦ σταύλου τοῦ ἀγροκηπίου, ἀπέσπασε τὰ ἐν αὐτῷ φυλαττόμενα κτήνη, χωρὶς ὅμως νὰ βλάβῃ αὐτὰ, καὶ ἀκολούθως ἐξῆλθεν ἀπὸ τῆς στέγης διαρρήξαν αὐτήν. Τὸ αερόμορφον ρευστόν ἐξηκολούθησεν ἔπειτα τὴν πρὸς ἀνατολὰς διεύθυνσιν, ἀνατρέπον καὶ καταστρέφον τὸ προστυγχάνον. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ ἀπῆντησε δύο ἀμάξιας συρομένας ἑκάστην ὑπὸ ζεύγους βοῶν, αἵτινες ἀνυψώθησαν μετὰ τῶν ζώων εἰς ὕψος 20 μέτρων, κατεκερατίσθησαν, τὰ δὲ τεμάχια διεσκορπίσθησαν τοιουτοτρόπως ὥστε ἐκ τῶν ἀμάξων εὐρέθησαν δύο μόνον τροχοὶ ὅπως παραμεμορφωμένοι· ἐκ δὲ τῶν δύο ἀμάξηλατῶν ὁ μὲν ἀναρπασθεὶς ἐρρίφη σχεδὸν νεκρὸς εἰς 100 περίπου μέτρων ἀπόστασιν, ἀπέθανε δὲ μετ' ὀλίγου ὥρας, ὁ δὲ δευτέρος ἐσώθη ὡς ἐκ τοῦ ἐπομένου περιστατικοῦ. Καθ' ἣν στιγμὴν τὸ καταστρεπτικὸν ρευστόν ἤγγιζε πρὸς αὐτόν, πνοὴ ἀνέμου τοῦ ἀνήρπασε τὸ κάλυμμα καὶ, δραμῶν κατόπιν αὐτοῦ, ἠδυνήθη νὰ εὐρεθῇ ἐκτὸς τῆς ὁδοῦ τοῦ ρευστοῦ. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἀνατολικὴν διεύθυνσιν γυνὴ τις ἀνατραπέσια παρεσῆρθη εἰς

8 ἕως 10 μέτρων ἀπόστασιν. Παιδίον τι δεκατετραετὲς περίπου καταληφθὲν αἴφνης ἔσχε τὴν ἐτοιμότητα νὰ προσκολληθῆ εἰς ἓν δένδρον ὅπερ ἐξερριζώθη καὶ παρεσύρθη μετὰ τοῦ παιδὸς εἰς πέντε μέτρων ἀπόστασιν. Τὰ δύο ταῦτα ἄτομα ἀπηλλάγησαν διὰ μέσου τοῦ φόβου καὶ ἐλαφρῶν μωλωπισμῶν. Τέλος διευθυ- νόμενος πάντοτε πρὸς βορρᾶν ὁ ἀερόμορφος σίφων ἔφθασεν εἰς

κορυφὴν τινα, ἐφ' ἧς τὸ κοιμητήριον, περιστράφη ἐν τῷ περι- ὄβῳ τῶν νεκρῶν, ἀνήρπασε τὰ τεῖχη, ἀπέσπασε δένδρα καὶ σταυρούς, ἐστράφη πρὸς δυσμᾶς καὶ ἐξέλιπεν εἰς ἀπόστασιν 400 ἕως 500 μέτρων ἀπὸ τοῦ κοιμητηρίου. Τὸ φαινόμενον τοῦτο διήρκεσε περὶ τὴν μίαν ὥραν.

(Νεολόγος).

Ἡ ΠΡΩΤΗ ΛΥΠΗ.

Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ὑπὸ Ν. Ι. Τσαγκοῦδου.

Ποῦ 'πῆγε τ' ἀδελφάκι μου,
μαϊμᾶ, τ' ἀγαπημένο;
Τὸ θέρος ἦλθε μ' ἄπειρα
λουλούδια δροσερὰ
κ' ἐγὼ πῶς ὀλομόναχα
νὰ παίξω τὸ καῦμένο;
Νὰ ἔλθῃ φώναξέ μου, το
μαϊμᾶ μου τρυφερά.

Αἱ πεταλούδαις κύτταξε
πετοῦν ε' τὰ κρίν' ἐπάνω
καὶ τὰ χρυσὰ των λάμπουγε
ἔς τὸν ἥλιο φτερά·
ἀλλὰ δὲν ἔχω ὄρεξι,
νὰ τρέχω νὰ τὰς πιάνω.
Ἦ κρᾶξε τ' ἀδελφάκι μου,
μαϊμᾶ μου τρυφερά.

Ἦ πομείναν τ' ἄνθη ἔρημα,
Ἦ πομείναν μαραμμένα
τοῦ πρεβολιοῦ ποῦ ἄλλοτε
ἀνθούσαν δροσερὰ,
καὶ τὰ στεφύλια ἴμεινανε
ἔς τὸ κλήμα ξηραμμένα
Ἦ! κρᾶξε το νὰ παίξωμε,
μαϊμᾶ μου τρυφερά.

« Ἀλλὰ θαρρεῖς πῶς δύναται
« ν' ἀκούσῃ τὴν φωνή μου
« καὶ νὰ ἐρθῆ νὰ παίξῃτε,
« ὡς πρὶν εἰς τὴν πηγὴν;
« Τὸν ἄγγελο ποῦ ἔγελασε
« γιὰ μιὰ φορά, παιδί μου,
« καθὼς γελᾷ ἡ ἀνοιξι,
« μὴ πλὴλὰ ζητῆς ἔς τὴν γῆν.

« Δὲν εἶχε μέραις πλιότεραις
 « νὰ τὸ χαρῶ λιγάκι,
 « ἀλλὰ σὰν ρόδο πρόωρα
 » μαράθηκε ἀγνό.
 « Πήγαινε· πρέπει μόνο σου,
 « γλυκὸ μου κοριτζάκι,
 « νὰ παίζῃς. Ἦ ἀδελφάκι σου
 « εἶν' εἰς τὸν οὐρανό.

— Καὶ πλέον τ' ἀνθη ἀφῆσε
 Καὶ τὰ πουλιὰ καθόλου;
 κ' ἐγὼ λοιπὸν ἔτσ' ἀδικα
 φωνάζω καὶ θρηνώ;
 Ταῖς ἡμέραις ταῖς ἀπέρανταις
 τοῦ θέρους καὶ πῶς ὄλου
 θενὰ περάσω μόνο μου
 ἐγὼ τὸ 'λεινό;

Λοιπὸν δὲν θε νὰ τρέχωμε
 ποτὲ πλὴν ἔστὸ ρυάκι
 μαζύ, οὐδὲ θὰ κόφτωμε
 λουλούδια δροσερά;
 ὦ ἂν μαζὶ ἐπαίξαμε,
 καλὸ μου ἀδελφάκι,
 ὦ! πόσο θὰ σ' ἠγάπουμα
 πολὺ πλὴν τρυφερά.

ΠΟΥ ΕΥΡΟΝ ΤΟΝ ΛΙΒΙΓΚΣΤΟΝΑ (*)

ὑ πὸ
 ΕΡΡΙΚΟΥ Μ. ΣΤΑΝΛΕΥ.

Εἰσαγωγή.

Κατὰ τὴν 16ην Ὀκτωβρίου τοῦ 1869, ὀλίγον μετὰ τὴν ἐν Βαλεντία σφαγὴν, εὐρισκόμεν ἐν Μαδρίτην, τὴν δὲ 10ην π. μ. τῆς ἡμέρας ταύτης ὁ Ἰάκωβος μοὶ ἐγχειρίζει ἐν τῷ ἀριθ. ... τοῦ ξενοδοχείου Salle de la Cruz τηλεγράφημα ἐμπεριέχον τὰ ἑξῆς· «Ἐλθέ εἰς Παρισίους· σπουδαία ὑπόθεσις.» ταῦτα μοὶ ἀπηυθύνοντο παρὰ τοῦ κ. Jas Gordon Bennett υἱοῦ, τοῦ νέου διαχειριστοῦ τῆς

(1) Τὸ ὄνομα τοῦ ἀτρομήτου καὶ καρτερικοῦ δόκτ. Λιβιγκστόνος ὑποθέτομεν ὡς γνωστὸν τοῖς πλείστοις τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν ἄλλως τε οὐδεμία ἀνάγκη νὰ διώσωμεν προηγουμένως ἄλλας πληροφορίας καὶ εἰς τοὺς ἀγνοοῦντας ἀκόμη αὐτό, καθότι τὸ ἐκ τοῦ Ἀγγλικῶ ὑπὸ τὸν ἀνωθι τίτλον πόνημα τοῦ Ἑρρ. Στάνλεϋ, καὶ τοι κυρίως ἐξιστόρησις τῶν περιπετειῶν αὐτοῦ ἀποσταλέντος πρὸς ἀναζήτησιν ἐκείνου, οὐχ ἦτοον προσφέρει λεπτομερῆ καὶ ἀληθῆ εἰκόνα τοῦ χαρακτήρος καὶ παντὸς ὅτι ἀφορᾷ τὸν ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀφρικῇ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἐπιστήμης ἐγγηράσαντα Λιβιγκστόνα.

Ὁ «Μέντωρ» δὲν προτίθεται νὰ καταχωρήσῃ ἐν μεταφράσει τὸ ὄλον τοῦ ὀγκώδους τούτου βιβλίου, ἀλλὰ μᾶλλον κατ' ἐπιτομήν καὶ ἐν περιλήψει μὲν τὰ ἐπουσιώδη μετὰ τῶν σχετικῶν εἰκόνων, ἐμπεριστατωμένως δὲ τὰ σπουδαιότερα, περιεργότερα καὶ μᾶλλον ἐνδιαφέροντα τὸν ἀναγνώστην.

Ὡς πρὸς τὸν ἀναλαβόντα καὶ ἐπιτυχόντα τὸν σκοπὸν τῆς ἐκδρομῆς, τὸν καὶ συγγραφέα αὐτῆς κ. Στάνλεϋ, θεωροῦμεν ὅπως περιττὸν νὰ προσθέσωμεν τι ἐξ ἰδίων. Ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ ἐξεικονίζεται καθαρῶς ἐν αὐτῇ καὶ μόνῃ τῇ βραχεῖα εἰσαγωγῇ του. Ὡς τέκνον τῆς μεγαλοπράγμονος Ἀμερικῆς μᾶς ὑπενομιλεῖ μόνον τὸν ὁμογενῆ συμπατριώτην αὐτοῦ κ. Kane τὸν ἀνευρόντα ἐν ταῖς ἀκταῖς τῶν ἀρχαίων πόλεων τὰ λείψανα τῆς καταστροφῆς τοῦ περιφύμου θάλασσοπόρου Φραγκλίνου.

Εὐτυχέστερος τούτου ὁ κ. Στάνλεϋ, καὶ μᾶλλον τερπνότερος ἀποκαθίσταται ἡμῖν ἐνφ' κινεῖ συγγρόνως τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστου διὰ τῆς ποικιλίας καὶ ζωηρότητος τῶν σκηνῶν αὐτοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων, πιστεύομεν, καὶ οἱ ἡμέτεροι Ἕλληνες ἀναγνώσταί θὰ μείνωσιν εὐχαριστημένοι.

Μ. ΣΕΪΖΑΝΗΣ.

ἐφημερίδος «New York Herald» (Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης).

Πάραυτα αἱ εἰκόνες μου καταβιβάζονται ἐκ τῶν τοίχων τοῦ οἰκήματός μου, τὰ βιβλία μου μετὰ τῶν διαφόρων φιλικῶν ἐνθυμημάτων τίθενται ἐν τοῖς κιβωτίοις, τὰ ἐνδύματά μου, ὧν τὰ μὲν ἐπὶ τῶν σχοινίων ἡμίστεγνα εἰσέτι, τὰ δὲ καὶ ἡμιπλυμένα μόλις συλλέγονται ἐν τάχει, καὶ μετὰ δίωρον κοπιώδη καὶ κατεπευσμένην προετοιμασίαν τὰ κιβωτιά μου ὑπῆρχον δεδεμένα κ' ἐπιγεγραμμένα διὰ Παρισίους.

Ἡ εἰς Παρισίους κατ' εὐθεῖαν συνοδεία ἀπέρχεται ἐκ Μαδρίτης διὰ Hendaye τὴν 3ην μόλις μ.μ. Ὑπελόγησα ἔθεν ὅτι εἶχα καιρὸν ν' ἀποχαιρέτισω τοὺς φίλους μου καὶ ἰδίως τὸν ἐν τῷ ἀρ. 6 τοῦ ξενοδοχείου Salle Goya, ἐργαζόμενον παρὰ ταῖς συντάξεσιν ἡμερησίων ἐφημερίδων τοῦ Λονδίνου, πρὸς ὃν μεγάλην ἔτρεπον συμπάθειαν διαμοιραζομένην πρὸς τὰ δύο αὐτοῦ τεκνία Charlie καὶ Willie. Οἱ ἀγαπητοί μου οὗτοι ἠδύνοντο νὰ μ' ἀκούωσι διηγούμενον τὰ συμβάντά μου καὶ μεγάλην ἠθοανόμηνην εὐχαρίστησιν συνδιαλεγόμενος μετ' αὐτῶν, ἀλλ' ἰδοὺ τώρα πρέπει νὰ τοὺς ἀποχαιρέτισω!

Εἶχα προσέτι φίλους ἐν τῇ πρεσβείᾳ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἐκ τῆς συναναστροφῆς τῶν ὁποίων τὰ μάλιστα ἐθελγόμεν, ἀλλ' ἰδοὺ καὶ αἱ τέρψεις αὐταὶ διὰ παντὸς ὄχοντο!

«Ἐλπίζομεν ὅτι θὰ μᾶς γράφετε καὶ ὅτι θὰ ἔχωμεν τὴν εὐτυχίαν νὰ λαμβάνωμεν πάντοτε καλὰς εἰδήσεις περὶ ὑμῶν.»

ὦ! ποσάκις κατὰ τὸν πολυτάραχον βίον μου, τὸν βίον ὁδοιποροῦντος ἐφημεριδογράφου, ἤκουσα τὰς λέξεις ταύτας, καὶ ποσάκις ἐδοκίμασα τὴν αὐτὴν θλίψιν ἀποχωριζόμενος φίλων, οὓς ἠγάπησα εἰλικρινῶς καὶ βαθέως, ὡς ἦδη αὐτούς.

Ἐν τούτοις ὅποισδήποτε καὶ ἄλλος ἐν τῇ θέσει μου καὶ ἐν τῷ ἐπαγγέλματι μου πέπτωται νὰ ὑποφέρῃ ὡς ὁ ἀθλητῆς καὶ νὰ προσετοιμάζῃται εἰς τὴν πάλην, διότι ἡ ἐλαχίστη ὀπισθοδρομῆσις ἢ δειλία ἐπιφέρει τὴν ἀπώλειάν του.»

Ὁ ἀθλητῆς ἀπαντᾷ ἐνώπιον αὐτοῦ πολλὰκις τὴν σπάθην ἠκονημένην καὶ ἀπειλοῦσαν [τὸ στήθος του, ὁ δὲ ὁδοιπορῶν ἐφημεριδογράφος ἢ περιηγούμενος ἀνταποκριτῆς ἐφημερίδος πολλὰκις ἀπαντᾷ τὴν προσταγὴν, ἥτις πέμπει αὐτὸν εἰς τὴν ἀπώλειάν του. Εἰς τὴν μάχην ἢ εἰς τὸ συμπόσιον, εἶνε πάντοτε ἐν καὶ τὸ αὐτό, «ἐτοιμάσθητι καὶ ὑπάγε!»]

Τὴν Ἰθνη μ. μ. ὤραν ὠδοιπόρου καί, ἀναγκασθεὶς νὰ σταματήσω ἐπὶ τινὰς ὥρας ἐν Bayonne, ἔφθασα τὴν ἐπομένην νύκτα εἰς Παρισίους· ἔδραμον δὲ παράυτα εἰς Grand Hotel, ἔνθα ἔκρουσα τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος τοῦ κ. Βέννετ.

— Εἰσελθετε· μοὶ ἀπήντησε φωνή τις.

Εἰσελθὼν εὔρον τὸν κ. Βέννετ ἐπὶ τῆς κλίνης.

— Τίς εἰσθε; μ' ἠρώτησεν.

— Ὁ Στάνλει.

— Ἄ! ναί, κάθησον· πρόκειται νὰ σ' ἐπιφορτίσω σπουδαίαν ὑπόθεσιν, μοὶ λέγει· εἶτα ρίψας ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ τὸν κοιτῶνίτην του, μ' ἠρώτησε.

— Πῶς νομίζεις; ὅτι εὐρίσκεται ὁ δόκτ. Λιδιγκστόνα;

— Ἀληθῶς ἀγνοῶ, κύριε.

— Νομίζεις ὅτι ζῆ;

— Ἴσως ναί, ἀλλ' ἴσως καὶ ὄχι ἀπεκρίθη.

— Καλὰ· ἐγὼ ἐν τούτοις πιστεύω ὅτι ζῆ καὶ εἶνε δυνατὸν νὰ εὐρεθῆ· θὰ σὲ ἀποστείλω ὅθεν πρὸς ἀνεύρεσίν του.

— Πῶς, ἀπήντησα, πιστεύετε ὅτι δύναμαι ν' ἀνεύρω τὸν Λιδιγκστόνα; ἐννοεῖτε λοιπὸν νὰ πορευθῶ εἰς τὴν κεντρικὴν Ἀφρικὴν;

— Μάλιστα, νὰ υπάγῃς ἐκεῖ καὶ νὰ τὸν εὕρητε· νὰ υπάγῃς ἔπου ἀκούσης ὅτι εὐρίσκεται· νὰ συνάξῃς ὅσα νέα δυναθῆς περὶ αὐτοῦ. Λαμβάνων δὲ ὕψος περιεσκεμμένον καὶ σπουδαιότερον, ἴσως δέ, μοὶ λέγει, ὁ γέρον ἔχει ἀνάγκαν· λάβε ὅθεν ἀρκετὰ χρήματα ὅπως τὸν βοηθήσῃς. Πράξον ὅπως νομίσῃς συμπεριεῖται, ἐκτέλεσον τὰ σχέδιά σου ὅπως νομίζεις καλλίτερον.

— Ἀλλὰ νὰ εὕρω τὸν Λιδιγκστόνα! ἀνέκραξα ἐκπεπληγμένως διὰ τὴν ἀπάθειαν, μεθ' ἧς μ' ἀπέστειλεν εἰς κεντρικὴν Ἀφρικὴν πρὸς ἀνεύρεσιν ἀνθρώπου, ὃν κατὰ τὴν κοινὴν τοῦλάχιστον γνώμην ἐπίστευον μᾶλλον ἐν τοῖς τεθνεώσιν· ὑπολογίζων δὲ τὰ μεγάλα ἔξοδα, ἅτινα ἀπῆται ἢ μακρὰ αὕτη ἐκδρομῇ, προσέθεσα·

— Ὑπελογίσατε τὸ χρηματικὸν ποσόν, ὅπερ ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην;

— Ὅποιον ἄραγε νομίζετε σείς; μ' ἠρώτησεν ἀποτόμως.

— Αἱ περιοδεῖαι τοῦ Βύρτωνος καὶ τοῦ Σπῆκ ἐν τῇ κεντρ. Ἀφρικῇ, ἀπήντησα, ἐστοίχισαν ἢ μὲν 3,000 ἢ δὲ 5,000 λιρῶν στερλινῶν· φοβοῦμαι ὅθεν μήπως ἢ ἡμετέρα δὲν στοιχίσῃ ὀλιγώτερον τῶν 2,500.

— Καλὰ· ἐγὼ λοιπὸν θὰ σοὶ εἶπω τί θὰ πράξῃς. Λάβε ἐπὶ τοῦ παρόντος χιλίας καί, ἅμα ἐξοδεύσης αὐτάς, τράβηξον ἄλλας χιλίας, καί, ὅταν ἐξοδεύσης καὶ αὐτάς τράβηξον χιλίας ἔτι· ὅταν δὲ τελειώσουν καὶ αὐταί, τράβηξον ἄλλας χιλίας καὶ οὕτω καθέξῃς, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ εὕρης τὸν Λιδιγκστόνα!

Ἐκπλαγείς, ἀλλὰ μὴ συγχυσθεὶς εἰς τοὺς λόγους τούτους, καθότι ἐγνώριζον τὸν χαρακτῆρα τοῦ κ. Βέννετ δυσκόλως ἐγκαταλιμπάνοντος ἀπραγματοποιήτον πᾶν ὃ τι ἀπαξ ἤθελε συλλάβει κατὰ νοῦν, διελογιζόμενον μόνον, εἰς τὸ γυγνυαῖον ἀποβλέπων τῆς ἐπιχειρήσεως, ὅτι διεκινδύνευε τὰ ποσὰ ταῦτα, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὰ ὑπὲρ ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὰ κατὰ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ σκοποῦ· ἐπομένως εἶπον αὐτῷ·

— Ἦκουσα ὅτι ἔχετε κατὰ νοῦν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς σας νὰ πωλήσῃτε τὸ φύλλον, ἀποσυρόμενος τοῦ δημοσιογραφικοῦ σταδίου.

— Ὅστις καὶ ἂν σοὶ τὸ εἶπε, ἔχει λάθος· μοὶ ἀπήντησεν. Ἐν Νέα Ὑόρκη δὲν ὑπάρχει τὸ ἀπαιτούμενον χρηματικὸν ποσὸν πρὸς ἀγορὰν τοῦ «Κήρυκος»· ὁ πατήρ μου κατέστησεν αὐτὸν μεγάλην ἐφημερίδα, ἀλλ' ἐγὼ δικαιοῦμαι νὰ τὴν καταστήσω μεγαλειτέραν, νὰ τὴν καταστήσω ἐφημερίδα ὑπὸ τὴν κυρίαν σημασίαν τῆς λέξεως. Ἐν αὐτῇ θὰ δημοσιεύονται πάντα τὰ ἐνδιαφέροντα νέα τοῦ κόσμου, ἀδιάφορον διὰ τὰ ἔξοδα.

— Τότε, ἀπήντησα, δὲν ἔχω νὰ προσθέσω πλειότερόν τι. Ἐπιθυμεῖτε νὰ υπάγω κατ' εὐθείαν εἰς Ἀφρικὴν πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ δόκτ. Λιδιγκστόνος;

— Οὐχί· νὰ υπάγῃς πρῶτον εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ Σουέζ, εἶτα νὰ προχωρήσῃς πρὸς τὸν Νεῖλον. Μανθάνω ὅτι ὁ Βέκκερ προτίθεται ν' ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν Ἄνω Αἴγυπτον· σύνταξον ὅσας δύνασαι περὶ τῆς ἐκδρομῆς του πληροφροῦς καὶ ἐφ' ὅσον ἀναβαίνης περιγράψῃς ὅσον τὸ δυνατὸν καλλίτερον ὅτι ἐνδιαφέρει τοὺς περιηγητάς. Μετὰ ταῦτα σύνταξον Ὀδηγὸν διὰ τὴν Κάτω Αἴγυπτον, ἀλλ' ἔσο πρακτικὸς. Εἰπέ ἡμῖν πᾶν ὅτι εἶνε ἄξιον νὰ ἴδῃ τις καὶ τίνι τρόπῳ δύναται νὰ τὸ ἴδῃ.

Εἶτα δύνασαι νὰ υπάγῃς εἰς Ἰεροσόλυμα, διότι μανθάνω ὅτι ὁ Captain Warren κατέρωθωσεν ἐνδιαφερούσας ἀνακαλύψεις. Μετὰ ταῦτα ἐπιστρέφῃτε τὴν Κωνσταντινούπολιν κ' ἐρευνήσον περὶ τῆς μεταξὺ Χεδίβη καὶ Σουλτάνου διενέξεως.

Ἐπειτα, ἄφες με νὰ σκεφθῶ... δύνασαι ὡσαύτως νὰ ἐπισκεφθῆς τὴν Κριμαίαν καὶ τ' ἀρχαῖα ἐκεῖνα πεδία τῶν μαχῶν, μεταβαίνων ἀκολούθως εἰς τὴν Κασπίαν διὰ τοῦ Καυκάσου. Μανθάνω ὅτι ἐκδρομῇ Ρωσικῇ διευθύνεται πρὸς τὴν Χίβαν. Ἐκεῖθεν δύνασαι νὰ υπάγῃς διὰ τῆς Περσίας εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ ν' ἀποστείλῃς ἐνδιαφερούσαν ἐπιστολὴν ἐκ Περσепόλεως.

Πορευόμενος εἰς Ἰνδίας, θὰ διέλθῃς ἐγγὺς τοῦ Βαχδατίου. Γράψον ἐκεῖθεν τι περὶ τῶν σιδηροδρόμων τῆς κοιλάδος τοῦ Εὐφράτου.

Μετὰ ταῦτα, ἀρῶν υπάγῃς εἰς Ἰνδίας, ἀρχίσει ἀναζητῶν τὸν Λιδιγκστόνα. Ἴσως μάθῃς ὅτι εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς εἰς Ζινζιβάρην ὁδοῦ· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει πορευθῆτε εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ εὐρὲ αὐτόν, ἂν ζῆ. Λάβε ὅσας δυνατὸν περισσοτέρας περὶ τῶν ἀνακαλύψεων του πληροφροῦς· ἂν δὲ μάθῃς ὅτι ἀπέθανε, φέρε ὅσας δυναθῆς ἀποδείξεις περὶ τοῦ θανάτου του.

Ἴδου πᾶν ὅτι ἔχεις νὰ πράξῃς· Καλὴν νύκτα καὶ ὁ Θεὸς ἔστω μετὰ σοῦ.

— Καλὴν νύκτα, κύριε, ἀπήντησα· θὰ πράξω πᾶν ὅ,τι ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· πιστεύω δὲ ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ ἀποστολῇ ὁ Θεὸς ἔσεται μετ' ἐμοῦ.

Κατόκησα μετὰ τοῦ κ. Ἐδουάρδου Κίγκ, ὅστις ἔμελλε ν' ἀναφῆρῃ ἐν τῇ ἐφημερίδι, ἧς ἐτύγχανεν ἀναποκριτῆς, περὶ τῆς τοῦ κ. Βέννετ ἐπιχειρήσεως καὶ τῆς ἀποστολῆς μου. Ἐπεθύμουν πολὺ νὰ συνδιαλεχθῶ μετ' αὐτοῦ περὶ τῶν πιθανῶν τῆς ἐπιχειρήσεως τυχῆς ἀποτελεσμάτων, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησα νὰ τὸ πράξω.

Καὶ τοὶ κατὰδελιγμένοι ἐκ τοῦ μεγέθους τῆς ἐπιχειρήσεως,

ην ἀνεδέχθην, ἔπρεπε νὰ φαίνομαι ὡς πορευόμενος ἀπλῶς εἰς Σουέζ. Ὁ Ἐδουάρδος Κίγκ μ' ἠκολούθησεν ἐν τῇ διὰ Μασσαλίαν ἀπ' εὐθείας ἀναχωρούσῃ συνοδείᾳ, ἐν δὲ τῷ σταθμῷ ἀπεχωρίσθημεν, αὐτὸς μὲν ὅπως ὑπάγῃ εἰς τὸ ἀναγνωστήριον τοῦ Bowle πρὸς ἀνάγνωσιν ἐφημερίδων, ἐγὼ δὲ πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Λιβιγκστόνος εἰς τὴν κεντρ. Ἀφρικὴν, καί... τίς οἶδε!

Περιττὸν κρίνω νὰ ἐκθέσω τὰ πρὸ τῆς εἰς κεντρικὴν Ἀφρικὴν ὁδοιπορίας μου.

Ἀνῆλθον πρὸς τὸν Νεῖλον, ἔνθα εἶδα τὸν κ. Higginbosham ἀρχιμηχανικὸν (*) τῆς ἐκδρομῆς τοῦ Βέκερ ἐν Φίλαις κ' ἐμπόδισα τὴν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ μακινώδους τινὸς Γάλλου νεανίου μονομαχίαν προσκαλέσαντος αὐτὸν διὰ πιστολίου, διότι ὑπόπτεισεν ὅτι ὁ κ. Higginbosgum ἐξέλαβεν αὐτὸν Αἰγύπτιον ἐκ τοῦ πλοίου, ὃν ἔφερεν.

Ἔσχον ἐν Ἱεροσολύμοις συνδιελξιμ μετὰ τοῦ Captain Warren καὶ κατέβην εἰς τὸ βᾶθος τάφρου μεθ' ἐνὸς κλητῆρος τοῦ μηχανικοῦ, ὅπως περιεργασθῶ τὰ λείψανα τῶν Τυρίων ἐργατῶν ἐπὶ τῶν θεμελίων λίθων τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος.

Ἐπισκέφθην τὰ τζαμιά τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τοῦ πρέσβους τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ τοῦ Γ. Προξένου.

Ἐδοιόρησα ἐπὶ τῶν Κριμαϊκῶν πεδίων τῶν γνωστῶν μαχῶν, ἔχων ὑπ' ὄψιν τ' ἀξιόλογα συγγράμματα τοῦ Kinglake. Ἐγευματίσασα μετὰ τῆς γῆρας τοῦ στρατηγοῦ Λιπρένση ἐν Ὁδησσῷ. Εἶδα τὸν περιηγητὴν τῆς Ἀραβίας Palgrave ἐν Τραπεζοῦντι καὶ τὸν βαρῶνον Nicolay, τὸν διοικητὴν δηλ. τοῦ Καυκάσου, ἐν Τιφλίδι. Ἠντάμωσα τὸν Ρῶσσον πρέσβυν κατὰ τὴν ἐν Τεχεράνῃ διαμονήν μου. ὄφελω δὲ νὰ ὁμολογήσω ὅτι, ὅθεν διέβην τῆς Περσίας, οἱ ὑπάλληλοι τῆς Εὐρωπαϊκῆς τηλεγραφικῆς ἐταιρίας μ' ὑπεδέχθησαν λίαν φιλοφρόνως. Ἀκολουθῶν τὸ παράδειγμα πολλῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν, ἔγραψα τ' ὄνομά μου ἐπὶ ἐνὸς τῶν μνημείων τῆς Περσепόλεως. Τέλος κατὰ μῆνα Αὐγούστου τοῦ 1870 ἔφθασα εἰς Ἰνδίας.

Τὴν 12ην Ὀκτωβρίου ἐπιβιβάσθεις ἐπὶ τοῦ ἰστιοφόρου «Polly» ἀνεχώρησα ἐκ Βομβάης δι' Ἀγ. Μαυρίκιον· ἐπειδὴ δὲ τὸ πλοῖον τοῦτο ἦτο βραδυκίνητον, τὸ ταξιδεῖόν μου διήρκεσε 37 ἡμέρας.

Ἐπὶ τοῦ πλοίου ἐγνώρισα Γουλιέλμον τινὰ Λαυρέντιον Φάρκουαρ ἐκ Λαίδης τῆς Σκωτίας κατέχοντα θέσιν πρώτου ναύτου. Ἦτο ταξιδιωτῆς ἐξαιρετος καὶ νομίζων ὅτι ἠδύνατο νὰ μοὶ ἀποθῆῃ χρήσιμος τὸν κατέταξα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου ἐπὶ μισθῷ ἀρχομένῳ ἀφ' ἧς ἤθέλομεν ἐγκαταλείψει τὴν Ζινζιβάρ διὰ Βαγαναγο· ἐπειδὴ ὅμως δὸν ἠνυκαίρησα νὰ ὑπάγω εἰς Ζινζιβάρην κατ' εὐθείαν, ἐπεβιβάσθην διὰ τὰς νήσους Leychelles. Τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐν Μάχα ἀφίξίν μου, μιὰ τῶν νήσων Leychelles, ἠτύχησα νὰ ἐπιβιβάσθῃ μετὰ τοῦ William καὶ τοῦ νεαροῦ Σελίμ, παιδὸς Ἀραβος Χριστιανοῦ ἐξ Ἱερουσαλήμ, ὃν ἔλαβα μετ' ἐμοῦ ὡς διερμηνέα, ἐπὶ τινος Ἀμερικανικοῦ ἀλιευτικοῦ πλοίου διευθυνομένου εἰς Ζινζιβάρην, εἰς τὸν λιμένα τῆς ὁποίας ἐφθάσαμεν τὴν 6ην Ἰανουαρίου 1871.

Περιέγραψα ἐν συντόμῳ τὸ ταξιδεῖόν μου πρῶτο, διότι δὲν ἐνδιαφέρει σπουδαίως τὸν ἀναγνώστην. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι καὶ ἄλλοι πολλοὶ ὠμίλησαν περὶ τῶν μερῶν αὐτῶν. τὸ ἡμέτερον ὅμως πόνημα ἀφηγείται κυρίως τὰ κατὰ τὴν ἀναζήτησιν τοῦ δόκτ. Λιβιγκστόνος, τοῦ μεγάλου τῆς Ἀφρικῆς περιηγητοῦ.

Τινὲς ὠνόμασαν αὐτὸ δονκισσοτικόν, ἀλλ' ὁ ἀναγνώστης ἡμῶν ἄς ἀποφανθῆ περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ τέλει.

Ἀπεκάλεσα πολλάκις «στρατιώτας» τοὺς ὠπλισμένους τῆς συνοδείας μου ἄνδρας διὰ τὸν ἐξῆς λόγον. Ἡ συνοδεία, ἣν ἐξ ἀνάγκης ὅποιοςδήποτε ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἀφρικῇ περιηγητῆς ὀφείλει νὰ προσλάβῃ, σύγκειται ἐξ αὐτοχθόνων μαύρων τῆς Ζινζιβάρης ἢ ἀπελευθέρων τοῦ ἐσωτερικοῦ, ἐπονομαζομένων «Askari» «στρατιωτῶν» κατὰ τὴν Ἰνδικὴν διάλεκτον. Οὗτοι εἰσὶν ὠπλισμένοι καὶ κατηρτισμένοι ὡς στρατιῶται, καίτοι πολλάκις προσλαμβάνονται ὡς ἀπλοὶ ὑπηρέται· ἐθεώρησα ὅθεν δίκαιον νὰ τοὺς ὀνομάξω στρατιώτας μᾶλλον ἢ ὑπηρέτας «Waturna.» Τὸ ὄνομα τοῦτο τοὺς κατέστησε πολλάκις ἀκαταβλήτους ἐν ταῖς δυσχερεῖαις πιστεύω ὅθεν ἔτι ὁ λόγος οὗτος δικαιολογεῖ ἀρκούντως αὐτὸ τὸ ὄνομα.

Μετεχειρίσθην πρὸς τούτοις ἐπανειλημμένως τὴν προσωπικὴν ἀντανουμίαν ἐγὼ καὶ πλείοτερον ἴσως ἢ ὅσον ὑπαγορεύει ἡ πραγματικὴ μετριοφροσύνη, ἀλλ' ὑπεθυμίζω τῷ ἀναγνώστῃ ὅτι πρόκειται περὶ τῶν ἰδίων κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν μου συμβάντων μέχρῃς οὐ ἀνεύρω τὸν Λιβιγκστόνα· ἀν δ' ἐνίοτε λόγον ποιοῦμαι, περὶ τῆς ἐκδρομῆς μου ἢ τοῦ κίρβανίου μου, δὲν προτιθεμαι νὰ σφετερισθῶ ἀλλότριον δικαίωμα, ἀνῆκον καθ' ὅλοκληρίαν τῷ Κήρυκι τῆς Νέας Ἰόρκης· ἐγὼ ἀνέλαβον ἀπλῶς τὴν ἀρχηγίαν τῆς ἐκδρομῆς προσφερθεῖσαν μοι παρὰ τοῦ ἰδιοκτῆτου τοῦ φύλλου κ. J. Gordon Bennett, οὗτινος ὑπήρξα ἔμμισθος ὑπάλληλος.

Ὡς πρὸς τὸ ὕψος ἐπροτίμησα τὸ διηγηματικόν, μὴ ἐπιθυμῶν τὰς ἐπαναλείψεις ἐκαίνας, δι' ἃς τοσοῦτοι περιηγηταὶ αὐστηρῶς ὑπὸ τῶν κριτικῶν ἐπεκρίθησαν προτιμήσαντες τὸ τοῦ Ἡμερολογίου.

Ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τέλος ὅτι δὲν ἔχω χρεῖαν περισσοτέρων διασαφίσεων ἄρχομαι τῆς διηγήσεώς μου.

Ἐν Λονδίῳ, πλατεῖα Πορτλάνδ, ὁδὸς Δουκίσσης ἀρ. 8.

κατὰ Ὀκτώβριον 1872.

(*) Ἀποθανόντα μετὰ ταῦτα. Σ. τοῦ Μ.